

MAKROPRUDENCIÁLIS JELENTÉS

2024

*„A tökéletesség felé vezető út csak az lehet,
melyen az ember a közjóért munkálkodhatik.”*

Gróf Széchenyi István

MAKROPRUDENCIÁLIS JELENTÉS

2024

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina krt. 55.

www.mnb.hu

ISSN 2498-9398 (nyomtatott)

ISSN 2498-938X (on-line)

Előszó

A 2008-as nemzetközi gazdasági válság alapvetően változtatta meg a pénzügyi stabilitás fenntartásáról alkotott képet. A pénzügyi rendszer súlyos zavarainak fájó tanulsága, hogy az egyes pénzügyi intézmények stabilitását célzó, kizárólag mikroprudenciális fókuszú beavatkozások önmagukban nem képesek a pénzügyi rendszer stabilitását fenntartani. Ehhez a rendszerszintű pénzügyi kockázatok mérséklésére, és így megfelelően kalibrált makroprudenciális előírásokra is szükség van.

Az MNB a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. számú törvényben erős felhatalmazást és megfelelő eszközöket kapott arra, hogy mikro- és makroprudenciális hatóságként a nemzeti szinten megjelenő pénzügyi rendszerkockázatokat hatékonyan kezelje, és a fogyasztóvédelmi feladatkörén keresztül a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom megőrzését is támogassa. Az MNB a megerősített mandátumát proaktívan és az európai uniós szabályozási kerettel összhangban használja.

A Makroprudenciális jelentés célja, hogy bemutassa az MNB által a Pénzügyi stabilitási jelentésben feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott makroprudenciális eszközöket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását. Emellett áttekintést ad a pénzügyi rendszer zökkenőmentes működését támogató szánálási tevékenységről, valamint a pénzügyi fogyasztóvédelem területén is ismerteti azon fejleményeket, melyek a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom erősítésén keresztül hozzájárulnak a pénzügyi stabilitás fenntartásához. A kiadvány az MNB Alapokmányával és makroprudenciális, illetve felügyeleti stratégiájával összhangban törekszik arra, hogy az ágazati szereplők mellett a szélesebb közvélemény számára is közérthetőbbé tegye az MNB pénzügyi stabilitást támogató intézkedéseit.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	7
1. Anticiklikus tőkepuffer	9
1.1. Az elmúlt egy évben a ciklikus rendszerkockázatok tovább csökkentek	9
1.2. Az EGT országokban a CCyB emelése és a banki ellenállóképesség növelése zajlik	10
1.3. A banki sokkellenálló-képesség további erősítése érdekében az MNB a pozitív neutrális CCyB keretrendszer hazai alkalmazásáról döntött	11
2. Adósságfék szabályok	15
2.1. A háztartások túlzott eladósodása a lakossági hitelezés újbóli növekedése mellett sem látható	15
2.2. Az MNB az elsőlakás-vásárlókra vonatkozó kedvezőbb HFM limit előírása útján, a kockázatok túlzott növelése nélkül támogatja a fiatal elsőlakás-vásárlók lakáshitel-felvételi lehetőségeit	17
2.3. Az MNB folyamatosan monitorozza az adósságfék-előírásokhoz történő alkalmazkodást és szükség szerint finomhangolja a szabályozást	18
3. Bázeli likviditási és finanszírozási eszközök	20
3.1. A bankok likviditása továbbra is bőséges	20
3.2. A bankok finanszírozási szerkezete és stabil forrásokkal történő ellátottsága megfelelő	21
3.3. Az MNB LCR-re vonatkozó felügyeleti elvárásai növelték a bankok sokkellenálló-képességét	21
4. Külső sérülékenységet csökkentő eszközök	22
4.1. A bankrendszer külső sérülékenységevel összefüggő rendszerkockázat mérsékelte	22
4.2. A bankrendszer megfelelő pufferekkel és biztonságos forrásszerkezettel teljesíti a hazai finanszírozási előírásokat	23
4.3. Az MNB a szabályozási eszköztár finomhangolásával támogatja a rendszerszinten nem releváns, vagy piacra lépő intézmények működését	24
5. Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató	26
5.1. A JMM szabályozás erősíti a bankok hosszú lejáratú, stabil finanszírozását	26
5.2. Az MNB a megváltozott pénzügyi piaci körülmények okán enyhítette szabályozását	27
6. Rendszerszinten jelentős intézmények tőkepuffere	29
7. Rendszerkockázati tőkepuffer	31
7.1. A kereskedelmiingatlanokat finanszírozó projekthitel-kitettségeket növekvő kockázatok terhelik	31
7.2. A rendszerkockázati tőkepuffer újraaktiválásának hatására több bank is felülvizsgálta projekthitel-kitettségeit	31
7.3. Az SyRB EU-szerte főként a lakóingatlanpiaci kockázatokat célozza jelenleg, de a klímakockázatok mérséklésére is alkalmas lehet	32

8. Az MNB szanálási tevékenysége	34
8.1. A 2024. január 1-től kötelező MREL-követelménynek való megfelelést az érintett intézmények teljesítették	34
8.2. A MREL-előírások teljesítését folyamatosan ellenőrzi az MNB, a szanálási tervezést támogató módszertan újabb jelentős fejlesztése indult el 2023-ban	35
9. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	36
9.1. 2023-ban is nőtt az MNB eljárását kérő hitelintézeti ügyfelek száma	36
9.2. A késedelmes hitelügyletek kezelésével kapcsolatos intézményi gyakorlatok hiányosságaira hívta fel a figyelmet az MNB	36
9.3. Online személyi kölcsönök igénylése során kisebb tájékoztatási hiányosságokat tárt fel az MNB	37
9.4. Az MNB a hazai pénzforgalom szereplőinek szóló vezetői körlevelek kibocsátásával további lépéseket tett a kiber csalások visszaszorítása érdekében	37
10. A klímakockázat pénzügyi stabilitási kockázatai és makroprudenciális kezelésük lehetőségei	40
10.1. Az MNB fokozottan monitorozza az éghajlatváltozás pénzügyi rendszerkockázatainak alakulását	40
10.2. Az MNB a makroprudenciális politikáján belül az adóssághelyzet előírások zöld differenciálása útján is támogatja a klímavédelmi célok elérését	41
10.3. A Minősített Fogyasztóbarát keretrendszer zöldszemponturn felülvizsgálata is támogatja a hazai lakóingatlan-állomány energetikai megújulását	43
11. Kiemelt téma: Kiberkockázat és szabályozói lehetőségek	46
11.1. A kiberkockázat és a pénzügyi stabilitás	46
11.2. A kiberkockázat kezelésének makroprudenciális politikai kezelési lehetőségei	47
11.3. Az MNB a piaci szereplőkkel és az egyéb állami szervezetekkel együttműködésben erősíti a pénzügyi szektor kiberkockázatokkal szembeni ellenállóképességét	48
12. Kiemelt téma: A pénzügyi ciklus fordulásának pénzügyi stabilitási hatásai	51
12.1. A hazai makroprudenciális politikai keretrendszer bevezetése óta több sokkhatás érte a hazai pénzügyi rendszert	51
12.2. A magas infláció és a kapcsolódó bizonytalan makrogazdasági környezet számos csatornán keresztül növelheti a pénzügyi stabilitási kockázatokat	52
12.3. A hazai pénzügyi rendszer sokkellenálló-képessége az elmúlt évek makroprudenciális lépéseinek is köszönhetően megfelelő maradt	53
12.4. Az elmúlt évek sokkhatásai alapján a makroprudenciális eszköztár megfelelően működött, de annak hatékonysága több ponton erősíthető lehet	54
Keretes íráások jegyzéke	
1. Keretes írás: A ciklikus rendszerkockázati térkép fejlesztése és új felhasználási lehetőségei	13
2. Keretes írás: A halasztott fizetési konstrukciók térnyerésének potenciális pénzügyi stabilitási és fogyasztóvédelmi kockázatai	38
3. Keretes írás: A hazai bankrendszer fizikai klímakockázatokkal szembeni kitettsége	44
4. Keretes írás: A mesterséges intelligencia térnyerésének potenciális pénzügyi stabilitási kockázatai	48

Vezetői összefoglaló

Az MNB az évente megjelenő Makroprudenciális jelentésben mutatja be és értékeli – az MNB szanalási és fogyasztóvédelmi tevékenységére is kitérve – a makroprudenciális eszközeinek működését, a piaci szereplők alkalmazkodását. Emellett a jelentés egyes pénzügyi stabilitási szempontból kiemelten aktuális témaköröket mélyebben is elemez. 2024 októberében az alábbi fő üzenetek fogalmazhatók meg:

1. A 2024. július 1-jétől 0,5 százalékos mértékben előírt anticiklikus tőkepufferráta (CCyB) meghatározása során vizsgált indikátorok a túlfűtöttséggel összefüggő kockázatok enyhülését jelzik. Ugyanakkor a továbbra is magas geopolitikai és makrogazdasági bizonytalanság miatt kiemelten fontos az erős bankrendszeri tőkehelyzet fenntartása és a válságidőszakban feloldható tőkepufferek megképzése. Emiatt az MNB a terjedő európai gyakorlathoz csatlakozva az ún. pozitív neutrális keretrendszer hazai alkalmazásáról döntött: 2025. július 1-jétől a túlfűtöttségi kockázattal még nem jellemezhető, semleges kockázati környezetben minimum 1 százalékos CCyB-rátát határozott meg. A bankok erős tőkehelyzetének és kiemelkedő profitabilitásának köszönhetően a fennálló szabad tőkepufferek érdemi hitelezési kapacitást biztosítanak a gazdaság finanszírozására.
2. A kereskedelmiingatlan (CRE) hitelezéssel összefüggő, jelenleg még nem túlzott mértékű, de pénzügyi stabilitási szempontból figyelendő kockázatok kezelése érdekében az MNB 2023. júniusban a koronavírus-járvány kitörésekor határozatlan időre felfüggesztett rendszerkockázati tőkepuffer (SyRB) preventív célú, felülvizsgált formában történő újraindításáról döntött 2024. július 1-jétől. A problémás portfóliók alacsony szintje miatt 2024. július 1-jétől egy bank esetében sem volt szükséges effektív követelmény előírása.
3. Az MNB 2023. évi felülvizsgálata során sem változtatott a hazai rendszerszinten jelentős intézmények (O-SII) körén. A rendszerszinten jelentős bankoknak 2024-től az előírányzott egyedi pufferráta célszintek teljes egészének meg kell felelniük, ezzel a koronavírus járvány kezdetekor bevezetett feloldást követő fokozatos puffer visszaépítés lezárult. Az elmúlt évben az O-SII bankok rendszerszintű jelentőségének és koncentrációjának mérsékelt változása nem indokolta a pufferráták módosítását.
4. A fokozódó hitelezési aktivitás mellett sem azonosítható a háztartások túlzott eladósodása. A hitelfelvevők átlagos jövedelmi megterheltsége korábbi erősödése után mérséklődött. Ezzel egyidőben a hitelfelvevők fedezeti megterheltsége a korábbi visszaesés után ismét emelkedik, de nem mutat túlzott kockázatvállalást. Az MNB az elmúlt évben fokozottan vizsgálta (1) a kamatkörnyezet normalizálódásával élénkülő hitelezési folyamatok pénzügyi stabilitási hatásait, (2) a 2024. januártól az elsőlakás-vásárlóknak elérhető magasabb hitelfedezeti limitek kihasználását, (3) az adósságfék-előírások esetleges nem szándékolt hatásait, (4) valamint az előírások zöld szempontú továbbfejlesztésének lehetőségeit.
5. A bankok a likviditásfedezeti ráta (LCR) követelményt a korábbi évekhez hasonlóan biztonságos pufferekkel teljesítik. A szektorszintű LCR elmúlt éves alakulásában továbbra is döntő szerepe volt a jegybanknál elhelyezett betétek utáni kamatjövödelmek likviditásbővítő hatásának, valamint a hitelállomány bővülését meghaladó mértékű betétállomány-növekedésének. A növekvő kamatkockázatokra és a nemzetközi csődeseményekre is reagáló felügyeleti hatáskörben megerősített LCR követelmények is érdemben erősítették a prudens likviditáskezelést. A nettó stabil forrásellátottsági ráta (NSFR) követelményt jelentős és fokozatosan növekvő többletforrásokkal teljesíti a bankrendszer, stabil, tőkejellegű források és lakossági betétek növekvő arányával jellemezhető belső szerkezet mellett.
6. Az MNB makroprudenciális finanszírozási előírásait a bankok továbbra is megfelelő pufferekkel, kedvező forrásszerkezettel teljesítik. A bankrendszer mérlegfőösszeg-arányos rövid külső adóssága továbbra is alacsony. A rövid külső sérülékenységet is csökkentő előírásokat az MNB 2024. október 1-jétől finomhangolta a piacra lépő vagy kis méretű, rendszerkockázatot nem jelentő intézmények támogatása érdekében.

7. A Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) előírásnak a bankok a zöld jelzáloglevél-kibocsátásokra vonatkozó kedvezmény támogatása mellett biztonságos pufferekkel felelnek meg. Az elmúlt évben tovább nőtt a hazai kibocsátású jelzáloglevél-állomány, amelyen belül a zöld jelzáloglevél-állomány is egyre jelentősebb, valamint megtörténtek az első deviza jelzáloglevél-kibocsátások, amelyek a tulajdonosi diverzifikáció támogatása révén mérsékelhetik a koncentrációs kockázatokat. Az MNB a továbbra is kedvezőtlen jelzáloglevél-piaci körülményekre tekintettel határozatlan időre elhalasztotta az új deviza jelzáloglevél-alapú forrásokra vonatkozó, eredetileg 2024. október 1-jétől hatályba lépő zöld elvárást.
8. A hitelintézetek az MNB által szanalási feladatkörében előírt MREL-követelményeket 2024. január 1-jével teljesítették. Az intézmények különböző tőkeinstrumentumok és MREL-képes nem elsőbbségi fedezetlen kötvények kibocsátásával, valamint egyes egyablakos szanalás alá eső bankok anyabanki hitellel, illetve anyabank által lejegyzett MREL-képes kötvények kibocsátásával teljesítették a követelményeket. A szanalási tervek kidolgozásával, továbbá a sikeres szanalás forrásaiként szolgáló MREL-követelmények teljesítésével a szanalási felkészülés új szintre lépett. Idéntől a fókusz a szanalási tervek operacionalizálására, tesztelésére helyeződik át.
9. A pénzügyi stabilitás fenntartásához a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom erősítésén keresztül hozzájáruló fogyasztóvédelmi tevékenysége keretében az MNB az elmúlt évben felhívta a figyelmet a késedelmes hitelügyletek kezelésével és az online személyihitel-nyújtással kapcsolatos intézményi gyakorlatok hiányosságaira. Ezen túl a hazai pénzforgalom szereplőinek szóló vezetői körlevelek kibocsátásával további lépéseket tett a kibercsalások visszaszorítása érdekében.
10. Az MNB zöld mandátumával is összhangban kiemelt figyelmet fordít az éghajlatváltozásból eredő pénzügyi stabilitási kockázatok és a potenciális szabályozói lehetőségek értékelésére. A klíma- és a potenciális átállási kockázatokkal érintett vállalati banki hitelkitettségek monitoringja emelkedő sérülékenységet jelez. A jelzáloghitelből finanszírozott ingatlanok energetikai hatékonyságában érdemi javulás piaci alapon nem látható. Az energetikailag hatékony ingatlanok finanszírozását a nemzetközi alkalmazásokhoz hasonló zöld adóssághék előírások alkalmazása és a Minősített Fogyasztóbarát keretrendszer zöld szempontú fejlesztése is támogathatná.
11. Az online folyamatok térnyerésével, a technológia fejlődésével és a geopolitikai kockázatok növekedésével párhuzamosan a kibercsúszások nemzetközileg és Magyarországon is egyre gyakoribbak és súlyosabbak. Ezek szélsőséges esetben pénzügyi stabilitási kockázatot is jelenthetnek. A kibercsúszások pénzügyi stabilitási vetületét és a kapcsolódó szabályozói lehetőségeket a nemzetközi szervezetek is kiemelt figyelemmel követik. Az MNB folyamatosan vizsgálja a kockázatok és szabályozói lehetőségeket, valamint szükségesnek tartja a banki biztonsági rendszerek, csalásmegelőzési folyamatok fejlesztését, az elavult IT megoldások korszerűsítését, az ügyfelek digitális pénzügyi tudatosságára vonatkozó képzést.
12. A 2008-9-es gazdasági világválság óta egy gazdasági és pénzügyi fellendülés, az elmúlt években pedig a koronavírus-világjárvány, az orosz-ukrán háború, valamint az azt követő európai energiaválság és inflációs sokk során is megmérettetésre került a makroprudenciális eszköztár. Az erősödő szabályozói követelményeknek, a bevezetett makroprudenciális előírásoknak és a szigorodó felügyeleti gyakorlatnak is köszönhetően a hazai bankrendszer felkészülten nézett szembe a felmerülő új kihívásokkal. A tapasztalatok alapján a makroprudenciális eszköztár hatékonysága az adóssághék előírások finomhangolása, a feloldható tőkepuffer-követelmények korai felépítése és a finanszírozási előírások erősítése útján tovább erősíthető lehet.

1. Anticiklikus tőkepuffer

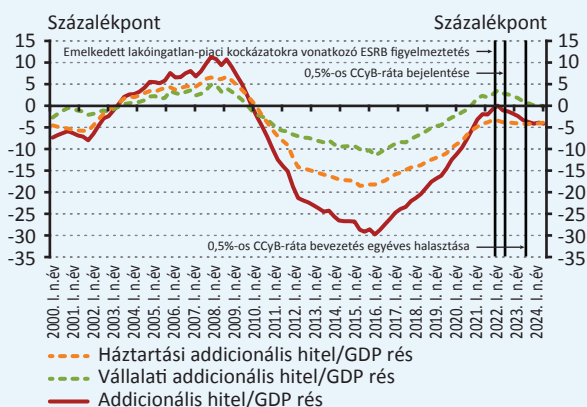
2024. július 1-jétől a hazai kitétségek esetén alkalmazandó anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer, CCyB) ráta a keretrendszer 2016. évi bevezetése óta először 0,5 százalékra emelkedett egyéves halasztást követően. Az elmúlt egy évben a ciklikus rendszerkockázatok tovább csökkentek a monitorozott indikátorok alapján. A háztartási hitelezésben fordulat jelei mutatkoznak, de a ciklikus rendszerkockázatok szintje és dinamikája önmagában nem mutat kezelendő kockázatot. A továbbra is magas geopolitikai és makrogazdasági bizonytalanságára, valamint a nemzetközi intézményeknek a tőkepuffer-felépítésére vonatkozó ajánlásaira is tekintettel az MNB az Európai Gazdasági Térség (EGT) országai által egyre gyakrabban használt pozitív neutrális CCyB keretrendszer hazai, 1 százalékos szinten való alkalmazásáról döntött 2025. július 1-jei hatályba lépéssel. A módosított keretrendszer aktiválását az aktuálisan kimagasló banki jövedelmezőség és a bankok megfelelő tőkehelyzete is támogatja.

1.1. AZ ELMŰLT EGY ÉVBEN A CIKLIKUS RENDSZERKOCKÁZATOK TOVÁBB CSÖKKENTEK

A hazai hitelciklus szabályalapú értékelésének kiindulópontjaként szolgáló, országspecifikus irányadó addicionális hitel/GDP-rés alapján a hitelezési túlfűtöttség kockázata 2022 elejétől folyamatosan csökken. Az addicionális hitel/GDP-rés a háztartási szegmens esetén 2010 óta a becsült egyensúlyi szinttől folyamatosan elmaradó GDP arányos hitelállományt mutat. A vállalati szegmensben a mutató 2022 eleje óta csökkenő, 2023 végére egyensúlyi szint körüli GDP arányos hitelállományt jelez (1. ábra). Előretekintve a makrogazdasági környezet javulásával és a hitelkihelyezés gyorsulásával az irányadó hitelrés fokozatos záródása valószínűsíthető.

A ciklikus rendszerkockázatot mérő ciklikus rendszerkockázati térkép indikátorai is a ciklikus kockázatok csökkenését jelezték az elmúlt egy évben. 2022 végén a vállalati hitelezésre vonatkozó résmutatók közepes, valamint az orosz-ukrán háború és az azt követő inflációs sokkhatás okán a külső egyensúlyra vonatkozó indikátorok emelkedett vagy magas kockázatot jeleztek. Az inflációs sokk lefutása, valamint a hitelezés lassulása okán 2024 első negyedévére azonban már ezek az indikátorok is csak közepes, csökkenő dinamikájú kockázatot jeleztek (2. ábra). A hazai ciklikus pénzügyi rendszerkockázatok szintje ezért az addicionális hitelrés alapján sem szabályalapon, sem a monitorozott kvantitatív és kvalitatív információk alapján nem igényel makroprudenciális beavatkozást.

1. ábra
Az irányadó addicionális hitel / GDP rés alakulása

Forrás: MNB.

2. ábra
A ciklikus rendszerkockázati térkép indikátorai (2024. I. negyedév)

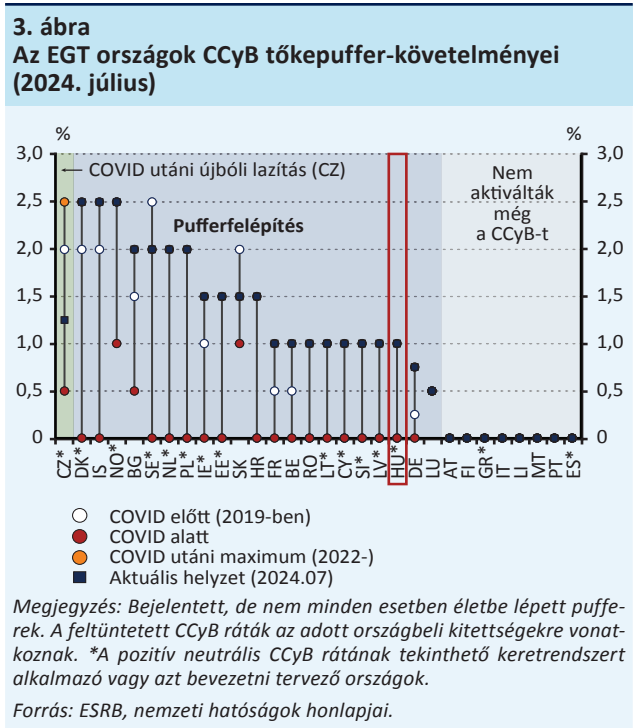
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Addicionális hitel/GDP rész																							
Háztartási addicionális hitel/GDP rész																							
Vállalati addicionális hitel/GDP rész																							
Globális hitelállomány/GDP-rés																							
Ingatlanár/jövedelem																							
Háztartási adósságszolgálat/rendelkezésre álló jövedelem																							
Bruttó külső adósság/GDP																							
Hitel-betét arány a hitelintézeti szektorban																							
Devizahitelek aránya (hazai pénzügyi intézmények)																							
Folyó fizetési mérleg egyenleg/GDP																							
Bankrendszeri tőke megfelelési mutató																							
Bankrendszeri tőkeáttétel																							

Forrás: MNB

1.2. AZ EGT ORSZÁGOKBAN A CCyB EMELÉSE ÉS A BANKI ELLENÁLLÓKÉPESSÉG NÖVELÉSE ZAJLIK

Az emelkedett pénzügyi stabilitási kockázatokra tekintettel az Európai Gazdasági Térség (EGT) országainak többségében a makroprudenciális tőkepufferek növelése van folyamatban, de továbbra is vannak ilyen tőkepuffert elő nem író országok. Az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT) [értékelése](#) alapján az EGT-ben a makrogazdasági környezet javulása látható, de geopolitikai feszültség és bizonytalanság okán az előre nemlátható sokkhatások kockázata továbbra is jelentős. Ennek megfelelően, a banki sokkellenálló-képesség megerősítése érdekében 2024. június végéig 22 EGT országban jelentettek már be pozitív CCyB-rátát. 8 EGT országban a CCyB követelmény továbbra is 0 százalék, azonban a KKE régióban már minden ország pozitív CCyB követelményt állapított meg (3. ábra). A CCyB követelmény nem aktiváló országok főként a csökkenő ciklikus kockázatok, valamint a hitel/GDP-rések negatív értékei alapján döntöttek a 0 százalékos ráta fenntartása mellett.

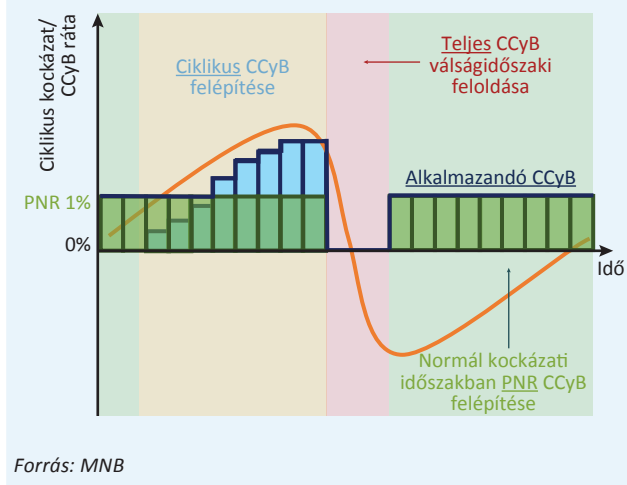
Az EGT országokban egyre gyakoribb a tőkepuffer ciklikus kockázatok emelkedésétől független, ún. pozitív neutrális alkalmazása is (Positive Neutral Rate of CCyB, PNR CCyB). Ebben az esetben az alkalmazandó CCyB-ráta egy, a túlfűtöttségi kockázatoktól függő ciklikus CCyB-ráta és egy „normális” kockázati környezetben, azaz a ciklikus túlfűtöttségi kockázatokkal nem jellemezhető időszakban is meghatározott, ún. pozitív neutrális CCyB-ráta együtteséből adódik.

A pozitív neutrális CCyB-ráta így nem kizárólag a pénzügyi rendszer általános működését jellemző ciklikus rendszerkockázatokat célozza, hanem egy esetleges makrogazdasági sokkhatás makroprudenciális ellensúlyozását is támogatja. A pozitív neutrális CCyB-ráta célja tehát, hogy a koronavírus-járványhoz vagy az orosz-ukrán háborúhoz hasonló, előre nem látható, a pénzügyi rendszeren kívülről induló sokkhatások esetén is megfelelő mértékű feloldható tőkepufferek álljanak a hatóságok rendelkezésére.

5. ábra
A pozitív neutrális CCyB keretrendszer hazai működése

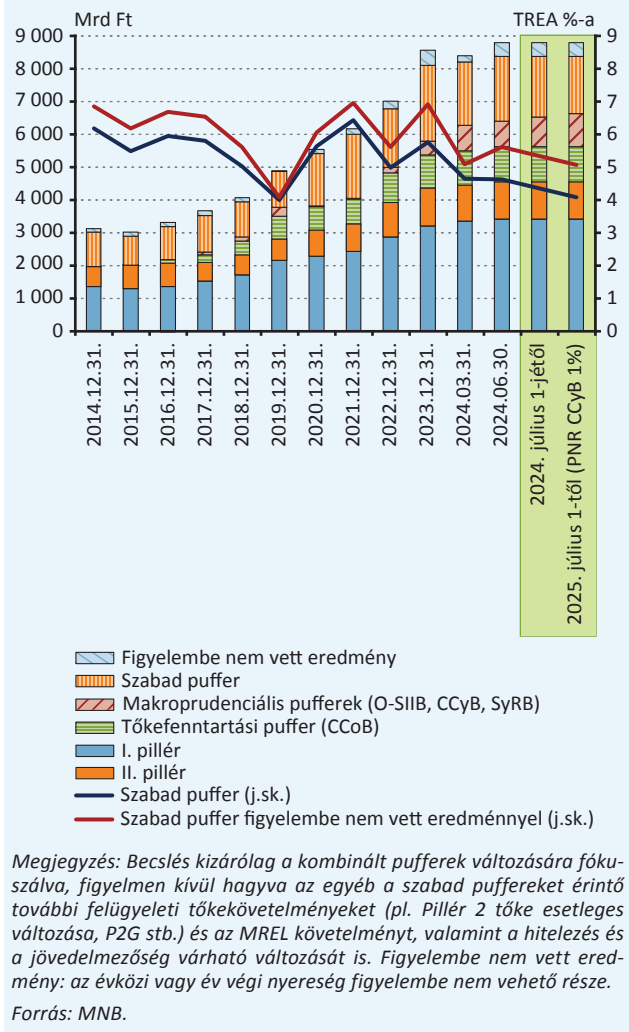

Forrás: MNB

A jelenlegi erős banki tőkehelyzet mellett a magasabb tőkepuffer előírása nem rontja az intézmények hitelezési képességét és nem jár érdemi kamatemelkedéssel. 2024. június 30-i tőkehelyzet alapján és figyelembe véve az anticiklikus tőkepuffer 1 százalékos szinten való előírását 2025. július 1-jével, valamint minden egyéb tényező változatlanágát feltételezve és figyelembe véve a még nem tőkésített évközi nyereséget is 2157 milliárd forint szabad tőke áll a bankok rendelkezésre szektorszinten (6. ábra). Ennek teljes felhasználása mintegy 26 ezer milliárd forint háztartási és vállalati hitelállomány kihelezését teszi lehetővé az egyedi banki háztartási és vállalati kitétség-arány és átlagos kockázati súly rögzítésével, valamint a szabad puffer felhasználásával elérhető TREA növekménnyel számolva. Ez alapján aktuálisan negatív hitelezési hatások nélkül erősíthető a banki sokkellenálló képesség a tőkepuffer-követelmény növelésén keresztül. Emellett a tőkepuffer-emelés még tényleges tőkebevonás esetén sem okozna érdemi költségemelkedést a bankok oldalán, így nem járna érdemi kamatemelkedéssel sem. Egy 1 százalékos PNR CCyB-követelmény

kamatnövelő hatása egy jelzáloghitel esetén 35 százalékos kedvezményes kockázati súllyal és 12 százalékos tőkekövetelménygel számolva átlagosan nagyságrendileg 0,04 százalék körül alakulhat.

6. ábra
A makroprudenciális tőkekövetelmények és a tőkehelyzet alakulása

Megjegyzés: Becslés kizárólag a kombinált pufferek változására fókuszálva, figyelmen kívül hagyva az egyéb a szabad puffereket érintő további felületei tőkekövetelményeket (pl. Pillér 2 tőke esetleges változása, P2G stb.) és az MREL követelményt, valamint a hitelezés és a jövedelmezőség várható változását is. Figyelembe nem vett eredmény: az évközi vagy év végi nyereség figyelembe nem vehető része.

Forrás: MNB.

1. keretes írás

A ciklikus rendszerkockázati térkép fejlesztése és új felhasználási lehetőségei

Az MNB a CCyB alkalmazásának közel egy évtizede alatt felhalmozott tapasztalatai alapján megkezdte a szabályozást támogató, ún. ciklikus rendszerkockázati térkép több dimenzió mentén történő felülvizsgálatát:

- **Kockázati lefedettség:** A különböző ciklikus rendszerkockázatok minél átfogóbb lefedése érdekében a jelenlegi indikátorkészlet fejlesztése és bővítését végezzük, amivel összességében az térkép indikátorainak száma 33-ról 59 darabra emelkedne.
- **Szerkezet:** A monitorozott indikátorokat az átláthatóság és értelmezhetőség javítása érdekében a bankrendszer fő feladata, a hitelezés egyes aspektusai szerinti négy nagyobb és azokon belül több kisebb alcsoportba soroljuk: (1) hitelintézetek, (2) adósok, (3) fedezetek és (4) külföld.

- **Kiegyensúlyozottság:** a monitorozott indikátorok a ciklikus rendszerkockázatok alakulását meghatározó szegmensek alapján kerültek kialakításra. Tekintettel arra, hogy a hazai ciklikus rendszerkockázatok alakulása a (1) hitelnyújtók és az (2) adósok jellemzőitől függ, az új indikátorok túlnyomó többségét is ezen csoportok adják.
- **Adatelérhetőség:** Több új indikátor használatát az új adatforrások elérhetősége tette lehetségessé. Ilyenek például a kereskedelmi ingatlanok hozamait használó túlértékeltései kockázatokhoz kapcsolódó mutatók, a HITREG egyedi adataira alapuló kamatfelárak, vagy a 2021-től elérhető NSFR-adatokra épülő indikátor. Esetenként azonos tartalmú, de pontosabb indikátorok kialakítására került sor, amire tipikus példa az MNB időközben kifejlesztett és azóta sztenderden alkalmazott lakástúlértékeltései mutatója.

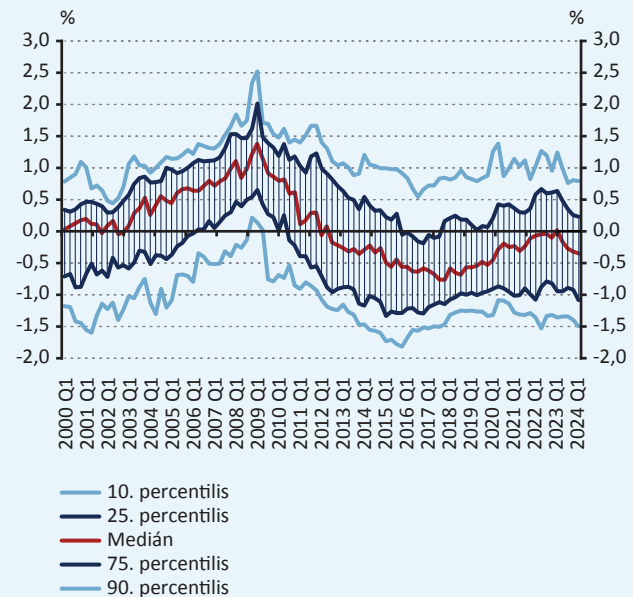
Az indikátorok értékeit továbbra is alacsony, közepes és magas ciklikus rendszerkockázatot jelző tartományra osztjuk. A kockázati küszöbértékek meghatározásában jelentős mértékben támaszkodunk más országokban, vagy nemzetközi szervezetekben alkalmazott értékekre, valamint az országspecifikus tényezők hatékonyabb figyelembevételére okán szakértői becslésekre is. A meghatározott indikátorkészlet, valamint a küszöbértékek megfelelőségét rendszeresen felülvizsgáljuk és szükség szerint korrigáljuk.

A térkép felülvizsgálat során összegyűjtött, ellenőrzött, a ciklikus kockázatokkal erősen korreláló indikátorkészlet összeállítására számos további módszertani fejlesztést alapjául is szolgálhat. A térkép felülvizsgálattal járó jelentős indikátorszám-növekedés szükségessé teszi a térkép indikátoraiban rejlő információ néhány aggregált változóba való sűrítését. Az ESRB/EKB módszertanát (Lang et al., 2019) jelentősen továbbfejlesztve aggregált indexek kialakítását tervezzük (Bondell et al., 2010; Jiang et al., 2014; Szendrei és Varga, 2023). Ezzel a ciklikus rendszerkockázatok mértékét egyetlen indikátorban megragadó, aggregált indexek kialakítás válik lehetővé, amelyek az azokat meghatározó tényezők alapján felbonthatók és kommunikálhatók lehetnek, valamint akár a CCyB megállapítás irányadó indikátoraként is felhasználhatók lehetnek.

Az ún. anomália detektálás módszere olyan eseményeket (pl. a 2008-09-es világgazdasági válság, a koronavírus-járvány vagy az orosz-ukrán háború kitörése) képes azonosítani, amelyek a térkép változóinak alapidinamikájára nem jellemzőek, és bekövetkezésük után a pénzügyi rendszer kockázatosága jelentős mértékben megváltozik. A módszer lehetőséget biztosít a bekövetkezési valószínűségek, a lehetséges bekövetkezés időpontjának, valamint a pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásának becslésére, hozzájárulva ezzel a pénzügyi stresszhelyzetek korai előrejelzéséhez, támogatva ezzel a CCyB feloldási döntéseit. Emellett az eljárás segítségével a térkép minden indikátorához minden időpontban rendelhető egy ún. anomália súly, amely segítségével az indikátorok értékeinek kockázati besorolását szolgáló küszöbértékek meghatározása is pontosítható.

A rendszerkockázati mértékek mérésére szolgáló módszertanok között 2017-es bevezetése óta a Growth-at-Risk (GaR) modellek egyre elterjedtebbé válnak a jegybanki alkalmazásokban. A GaR típusú növekedési mérőszámok a „legnagyobb valószínűségű” növekedési előrejelzések kiegészítéseként azt mutatják, hogy a pénzügyi rendszerkockázatok nagysága mennyire veszélyeztetheti a várható gazdasági növekedési pályát. A GaR-modell alapvető eszköze

A felülvizsgált ciklikus rendszerkockázati térkép indikátorainak alakulása (2000-2024 I. negyedév)

Megjegyzés: Az indikátorok a múltbeli értékeik alapján sztenderdizáltak, így a historikus átlaguktól vett, a historikus szórás egységében mért eltérésük eloszlása szerepel az ábrán. 10. és 90. percentilis, medián és interkvartilis értékek. Azon indikátorok eredeti értékeit, amelyeknek az alacsonyabb értékei jeleznek magasabb kockázatot, -1-gyel szoroztuk. Az egyetlen indikátort, amelynek az alacsony és magas értékei is magas kockázatot jeleznek, kihagytuk az ábráról.

Forrás: MNB

egy ún. kvantilis regressziós eljárás, amely a jövőbeli GDP pénzügyi kockázatokra reflektáló feltételes eloszlását becsüli meg az eloszlás egyes kvantiliseire vonatkozóan, azokra egyenként illesztve egy-egy becslést.

Az MNB GAR-modellje az aktuális pénzügyi helyzet függvényében képes megbecsülni a középtávú növekedési kockázatokat. A 2016 óta az ESRB ([ESRB, 2021](#); [ESRB, 2024](#)) és a jegybankok ([Adrian et al., 2019](#)) által a növekedési kockázatok mérésére általánosan alkalmazott modellt adaptáltuk, és fejlesztettük tovább magyar adatokra. A modell változókészlete a magyarázott reál GDP növekedésből, a magyarázó változók között szereplő pénzügyi stresszindexből ([Szendrei és Varga, 2017](#)), valamint a ciklikus pénzügyi rendszerkockázati térkép indikátoraiból létrehozott „headline” indexekből áll. A módszer emiatt alkalmas annak számszerűsítésére, hogy a pénzügyi rendszerben lévő ciklikus jellegű rendszerkockázatok milyen mértékben fenyegetnek komoly reálgazdasági veszteségeket okozó válsággal 1, 4 és 8 negyedévre előretekintve.

2. Adósságfék szabályok

A háztartások túlzott eladósodása a fokozódó hitelezési aktivitás mellett sem azonosítható 2024 első félévében. Az újonnan hitelt felvevők jövedelmi megterheltségének átmeneti növekedése megállt és a kamatkörnyezet normalizálódásával újból csökkenésnek indult. Ezzel egyidőben 2023 elejétől kezdődően a jelzáloghitel-kihelyezések fedezeti megterheltsége ismét emelkedik, de nem mutat túlzott kockázatvállalást. Az MNB az elmúlt évben fokozottan vizsgálta (1) a kamatkörnyezet normalizálódásával élénkülő hitelezési folyamatok pénzügyi stabilitási hatásait, (2) a 2024. januártól elérhető elsőlaks-vásárlói HFM limitek kihasználását, (3) az adósságfék-előírások esetleges nem szándékolt hatásait, (4) valamint az előírások, elsősorban zöld továbbfejlesztésének lehetőségeit.

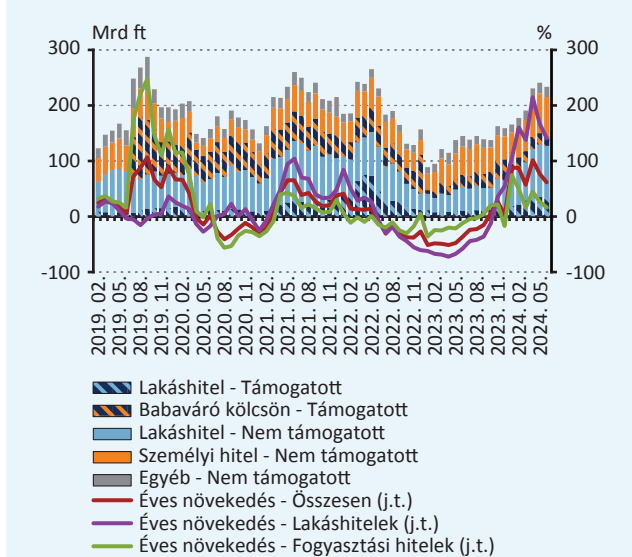
2.1. A HÁZTARTÁSOK TÚLZOTT ELADÓSODÁSA A LAKOSSÁGI HITELEZÉS ÚJBÓLI NÖVEKEDÉSE MELLETT SEM LÁTHATÓ

2024 első felében az inflációs sokk nyomán visszaesett lakossági hitelezési aktivitás erőteljes helyreállása látható. 2024 első felében 1240 milliárd forint lakossági hitelt nyújtottak a bankok, ami nominálisan az inflációs sokk előtti, 2021. első félévi szintnek felel meg (7. ábra). A lakáscélú jelzáloghitel-kihelyezés esetén, habár az még elmarad az inflációs sokkhatás előtti, 2022. évi rekordszintektől, a hitelkihelyezés növekedési üteme 2024 első felében az előző év azonos időszakához képest különösen jelentős volt, mintegy 150 százalékos növekedést elérve. Az erőteljes növekedést a kamatkörnyezet és a makrogazdasági kilátások

normalizálódása, az elhalasztott hitelkereslet realizálódása, az átlagos hitelösszegek növekedése, valamint az előző évi alacsony bázis egyaránt magyarázza. A fogyasztási hitelek esetén a hitelezés növekedése mérsékelt maradt, 2024. első felében 34 százalékos növekedést mutatva az előző év azonos időszakához képest.

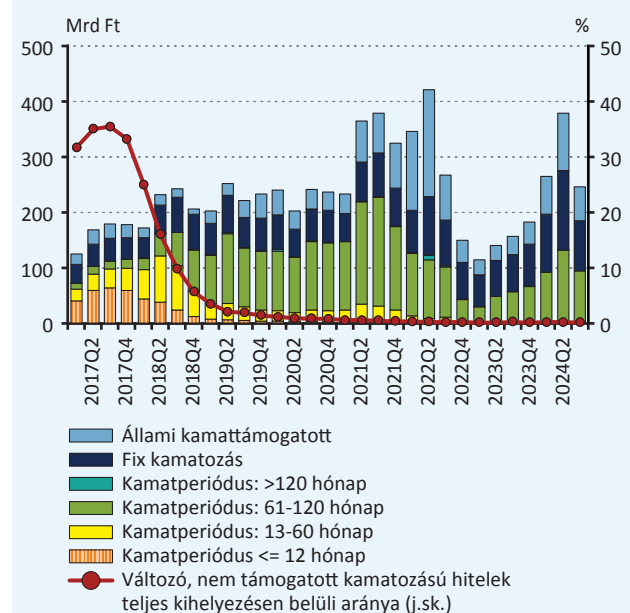
Az új lakáscélú jelzáloghitel-kihelyezésben az államilag támogatott CSOK+ konstrukciók technikai hatásától eltekintve továbbra is a fix kamatozású hitelek meghatározók. A változó kamatozású lakáshitel-konstrukciók új kihelyezésen belüli súlya az [MNB számos intézkedésének hatására](#) 2018 vége óta elhanyagolható, aminek a 2024. eleji növekedését a CSOK+ hitelkonstrukciók kamattámogatásának a hitelfelvevők számára tényleges kamatkockázatot nem jelentő árazási módszertana magyaráz (8. ábra). A változó

7. ábra
Az új lakossági hitelkihelyezés alakulása hiteltípus szerint

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor. Egyéni vállalkozói hitelek nélkül.
Forrás: MNB

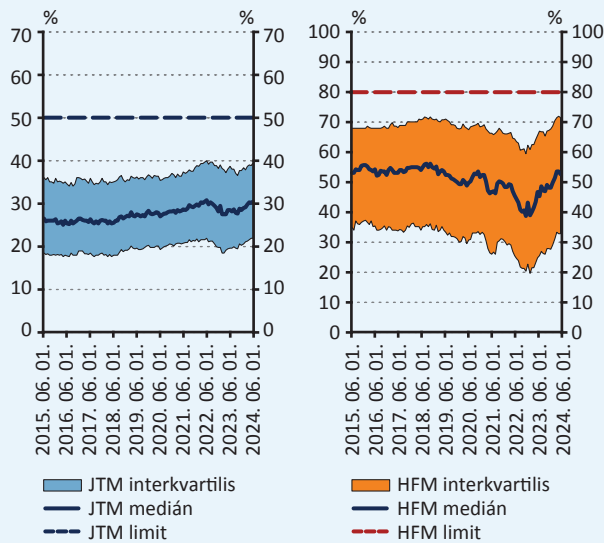
8. ábra
Az új lakossági lakáshitel-kihelyezés alakulása kamatfixálás szerint

Megjegyzés: Hitelintézeti hitelek, egyéni vállalkozói hitelek nélkül.
Forrás: MNB

kamatozású hitelkonstrukciók új kihelyezésének megszűnése a még fennálló állomány amortizációját is nagyban gyorsította, aminek köszönhetően a nem állami kamattámogatott, változó kamatozású jelzáloghitel-állomány teljes banki jelzáloghitel-állományon belüli részesedése 2024. második negyedévére 13 százalékra csökkent.

9. ábra
Az új lakáshitel-kihelyezés alakulása az adósságfék limitek közelében való kihelyezés szerint szerződésszám alapján

Megjegyzés: A 40% feletti JTM-mel és 70% feletti HFM-mel nyújtott hitelek között átfedés lehetséges. A legjellemzőbb, főszabály szerinti JTM és HFM limitek.

Forrás: MNB

A magas jövedelmi megterheltséggel nyújtott lakáshitelek aránya a kamatkörnyezet normalizálódásával csökken, de a fedezetek megterheltsége nő. A jövedelemarányos törlesztőrészlet (JTM) limitek körül torlódó lakossági hitelvolumen a kamatkörnyezet enyhülésével fokozatosan csökken, különösen a lakáshitelek esetén. Míg 2023-ban a lakáshitel-kihelyezés közel 33 százalékát nyújtották a bankok magas, 40 százalék feletti JTM mellett, addig 2024 első félévének végére ez kissé csökkenve 32 százalékra mérséklődött. A JTM szerinti kifizettség volumen alapján csökkenő mértékét az alacsonyabb JTM melletti hitelezés növekedése magyarázhatja, amit erősít, hogy a szerződésszám szerinti JTM eloszlás jelentős változást nem mutat az elmúlt évek trendjéhez képest (9. ábra). A fedezeti megterheltség kapcsán az alacsony önerővel, vagyis 70 százaléknál nagyobb hitelfedezeti mutatóval (HFM) nyújtott lakáshitelek új kihelyezésén belüli súlya 2024 első félévre 32 százalékra nőtt a 2023. évi 24 százalékos átlagos értékhez képest. A fedezeti kifizettség növekedésében a kamatkörnyezet normalizálódásával is csökkenő jövedelmi kifizettség, az emelkedő lakásárak és újból erősödő hitelből történő lakásvásárlások mellett

a vissza nem térítendő állami támogatások visszaszorulása és a kamattámogatott konstrukciók előtérbe helyezése, valamint kisebb mértékben a 2024. januártól bevezetett elsőlakás-vásárlókra vonatkozó kedvezőbb HFM limit játszik közre. Az aktuálisan látható HFM értékek ugyanakkor az inflációs sokkhatást megelőző szintnek felelnek meg, így a fedezeti kifizettség növekedése a hitelezés újbóli erősödését jelzi és nem utal jelentős kockázatemelkedésre.

Az online hitelnyújtás növekvő térnyerése látható. A teljeskörű online hitelnyújtás a fedezetlen hitelek, így főként a személyi hitelek, áruhitel, kisebb részben pedig a baba-váró kölcsönök esetén jellemző. 2024-ben jelentősen nőtt a teljesen online nyújtott hitelek aránya, a 2023. negyedik negyedévi 18-ról 32 százalékra 2024 első félévére. Ez főként a teljesen online, sokszor a bank által már kijánálva (pre-approved) nyújtott személyihitel-kihelyezés növekedésének köszönhető, ahol az arány 29 százalékról 41 százalékra emelkedett. A személyi hitelek online elérhetőségének növekedéséből eredő keresletnövekedés is hozzájárulhatott ahhoz, hogy a személyihitel-piacon a lakáshitel-piachoz képest kisebb visszaesés volt tapasztalható az elmúlt másfél évben.

Az online nyújtott hitelek esetén sem látszik túlzott kockázatok felépülése. 2024 első felében a teljesen online nyújtott személyi hitelek átlagos futamideje 5 év volt, egy évvel rövidebb, mint a hagyományos hiteleké. Az online nyújtott hitelek átlagos THM-je 23 százalék, ami 4 százalékponttal magasabb a nem teljesen online nyújtott hitelekénél, valószínűleg a kisebb összeg és rövidebb futamidő következtében (1. táblázat). Az átlagos hitelösszeg, jövedelem és JTM tekintetében nincs jelentős különbség a két hiteltípus között, így az online hitelek nem jelentenek nagyobb kockázatot, de növelhetik a banki hatékonyságot. Az online kihelyezett személyi hitelek aránya kapcsán nincs jelentős különbség a településtípusok között.

1. táblázat
Az online és hagyományosan értékesített személyi hitelek főbb adatai (2024Q1-Q2)

	Nem vagy részben online ügyintézés	Teljeskörű online hitelnyújtás
Átlagos hitelösszeg (M Ft)	2,7	2,4
Átlagos futamidő (év)	6	5
Átlagos THM (%)	19	23
Átlagos JTM jövedelem (e Ft)	428	448
Átlagos JTM (%)	30	30
Átlagos életkor (év)	44	40

Megjegyzés: Hitelintézési szektor.

Forrás: MNB

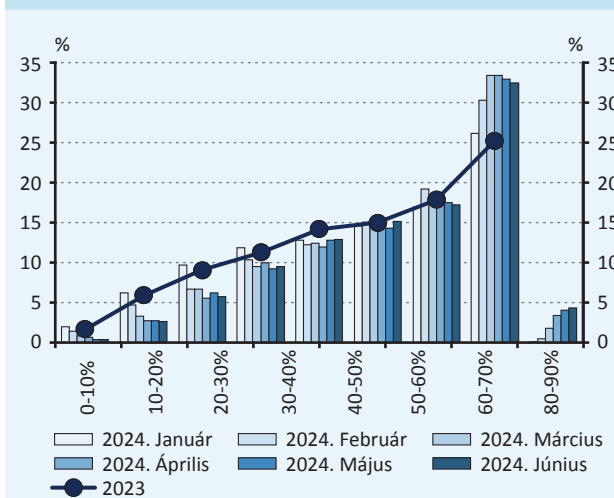
Összességében a lakossági hitelkihelyezés egészséges szerkezetben, az adósságfék-szabályoknak megfelelően, forintban denominálva, hosszabb időszakokra rögzített kamatok mellett történik. A hitelfelvevők jövedelmi kifeszítettsége és a fedezetek megterheltsége alapján sem láthatók túlzott eladósodásra utaló folyamatok.

2.2. AZ MNB AZ ELSŐLAKÁS-VÁSÁRLÓKRA VONATKOZÓ KEDVEZŐBB HFM LIMIT ELŐÍRÁSA ÚTJÁN, A KOCKÁZATOK TÚLZOTT NÖVEDELÉSE NÉLKÜL TÁMOGATJA A FIATAL ELSŐLAKÁS-VÁSÁRLÓK LAKÁSHITEL-FELVÉTELI LEHETŐSÉGEIT

Az MNB 2024. január 1-jétől az elsőlakás-vásárlók tekintetében magasabb, 90 százalékos hitelfedezeti korlátot (HFM) vezetett be, amit mostanra már a jelentős lakáshitelnyújtó intézmények többsége alkalmaz. A 80 százalékos feletti HFM limitekkel nyújtott hitelek aránya 2024 első félévében az összes lakáshitel-kihelyezésnek még mindössze 2,6 százalékát tette ki, míg a magasabb HFM limitre jogosult, magukat elsőlakásvásárló ügyfeleknek valló hitelfelvevők esetében 12 százalék ezek aránya. Az időszakot vizsgálva a félvév során a 80-90 százalékos HFM-mel nyújtott hitelek aránya fokozatosan növekedett, júniusban volumen arányosan több mint 4 százalékát tette ki a teljes havi hitelkihelyezésnek.

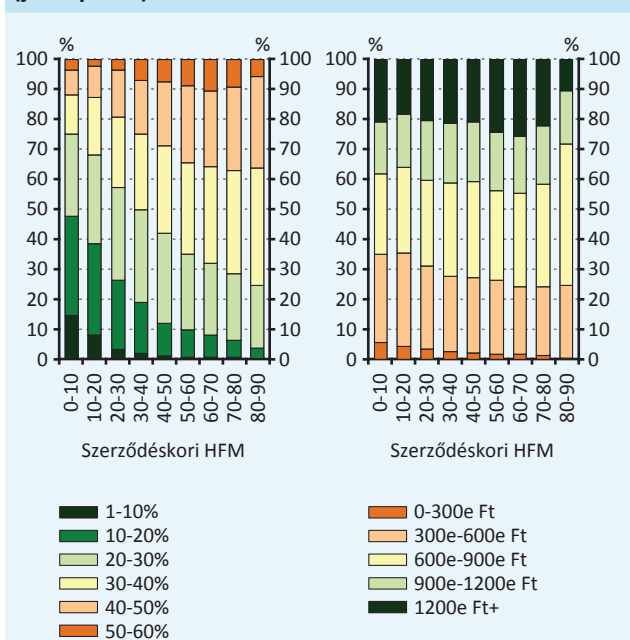
Az elsőlakás-vásárlókra vonatkozó magasabb HFM limitek ugyanakkor vélhetően a hitelfelvevők által felvett hitelösszeget a magasabb, de a 90 százalékos HFM alatt nyújtott lakáshitelek esetén is növelte az intézmények által alkalmazott, a szabályozói limitekhez képest gyakran alacsonyabb belső korlátok miatt. Ezt támaszthatja alá, hogy az elsőlakás-vásárlói limiteket közvetlenül nem kihasználó, 70-80 százalékos HFM-mel rendelkező hitelek aránya is nőtt mintegy 6 százalékponttal az előző évhez képest (10. ábra), míg ennél kisebb fedezeti megterheltség esetén a HFM-eloszlás nem változott jelentősen. Az elsőlakás-vásárlók esetében is közel 6 százalékponttal nőtt az a 70-80 százalékos HFM-mel nyújtott lakáshitelek aránya az előző évhez képest. A magasabb HFM értékek mellett nyújtott lakáshitelek ugyanakkor nem párosulnak magasabb JTM-mel, így az adósok jövedelmi szempontból nem tekinthetők kifeszítettnek, emiatt és a teljes lakáshitel-kihelyezésen belüli korlátozott volumen, valamint az érintett ügyfelek várhatóan alacsonyabb hitelkockázata okán a bevezetett kedvezőbb elsőlakás-vásárlói limit nem jár túlzott rendszerkockázattal.

10. ábra
Az új lakáshitel-kihelyezések HFM szerinti volumen alapú megoszlása

Forrás: MNB

11. ábra
Az új lakáshitel-kihelyezés HFM szerinti alakulása szerződés kori jövedelem (bal panel) és JTM szerint (jobb panel)

Megjegyzés: A 2024 első féléves adatok.

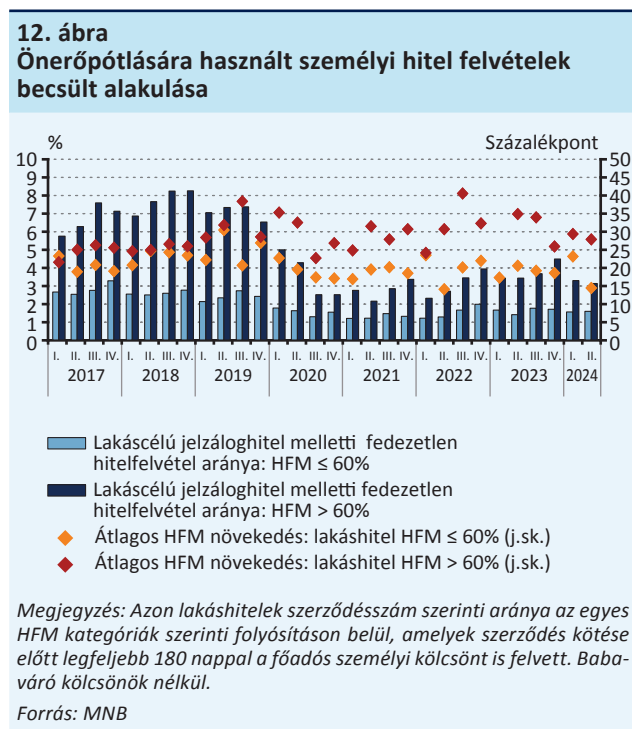
Forrás: MNB

Az első félév adatai alapján az elsőlakás-vásárlói HFM előírás érdemben támogathatta a kevés önerővel, de megfelelő jövedelemmel bíró fiatal hitelfelvevőket a lakáscéljuk elérésében. A 2024 első félévi lakáshitelezési adatok alapján az elsőlakás-vásárlói HFM limitet kihasználók nagyrészt a közepes jövedelmű háztartások teszik ki (11. ábra bal panel, 600-900 ezer forintos részarány), valamint ezen adósok JTM szerinti eloszlásában sem látható érdemi kifeszítettség,

miután a magas JTM-mel rendelkező ügyfelek aránya nem növekedett a magasabb HFM limit mellett sem (11. ábra jobb panel). Az elsőlakás-vásárlók között nagyobb az aránya a korábbi (lakás- vagy egyéb) hitellel nem rendelkező, első hitelfelvevő adósoknak, emiatt a jövedelmük kevésbé megterhelt, ami hozzájárul az alacsonyabb JTM szinthez. Emellett a területi megoszlásban sem látszik érdemi különbség a különböző településtípusok között, így a magasabb HFM limit jelentős területi különbségek nélkül támogatja az elsőlakás-vásárlók lakáshitel-felvételi lehetőségét. Összességében az elsőlakás-vásárlói HFM előírás a hitelkockázatok érdemi növelése nélkül biztosíthat lehetőséget a hitelpiachoz való szélesebb körű hozzáféréshez.

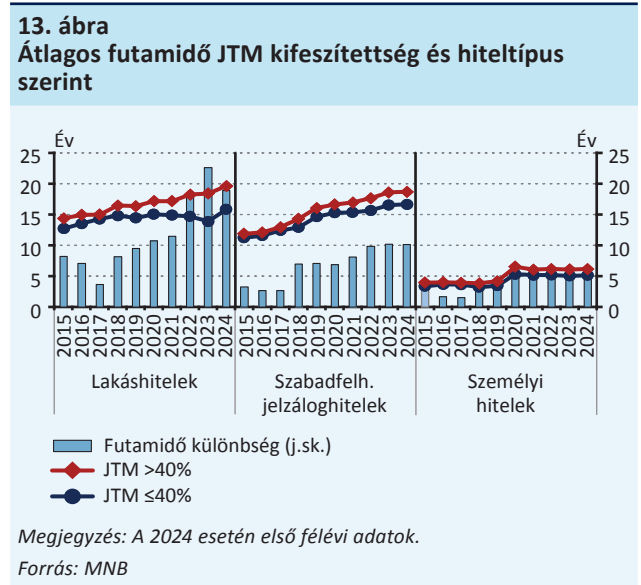
2.3. AZ MNB FOLYAMATOSAN MONITOROZZA AZ ADÓSSÁGFÉK-ELŐÍRÁSOKHOZ TÖRTÉNŐ ALKALMAZKODÁST ÉS SZÜKSÉG SZERINT FINOMHANGOLJA A SZABÁLYOZÁST

Az önerő fedezetlen hitelfelvétellel történő finanszírozásának érdemi növekedése nem látható. A lakáshitel-felvételt 180 nappal megelőző, nagy valószínűséggel az önerőt vagy a lakásvásárlás kapcsolódó költségeit finanszírozó személyi hitelfelvevők aránya 2020 második felétől stabilan a lakáshitel-kihelyezések 3-4 százalékában figyelhető meg az azt megelőző időszakban látott 7-8 százalékhoz képest (12. ábra). A csökkenésben az MNB 2019-ben kiadott, az intézmények önerő értékelésével kapcsolatos [vezetői körlevél](#) előírásai, illetve a 2019-től elérhetővé vált babaváró kölcsönök játszhattak szerepet.

Előretekintve az önerő fedezetlen személyi hitelfelvétellel való finanszírozása iránti ügyfélkeresletet egyrészt az elsőlakás-vásárló ügyfelekre vonatkozó magasabb HFM limitek mérsékelhetik. Másrészt a vissza nem térítendő állami támogatások összegének szűkülése, az elérhető támogatott hitelösszegek emelkedése, valamint az állami kamattámogatott kölcsönökre vonatkozó jogosultsági feltételek szűkítése a lakáshitel-összegek emelkedését és a vezetői körlevélben meghatározott portfóliólimit növekvő kihasználását okozhatja, amelyet az MNB fokozott figyelemmel kísér.

A magas jövedelmi megterheltségű hitelfelvevők hosszabb futamidejű hitelek felé történő jelentős elmozdulása nem látható. A hitelfelvevők a magas törlesztőrészekhez a futamidő hosszabbításával is alkalmazkodhatnak, ami az elmúlt időszakban magas kamatkörnyezet miatt növekvő törlesztőrészek és a JTM előírás átmenetileg erősödő fékező hatása okán is felmerülhet. A 2022 második felétől tartó kamatszintemelkedés nyomán a jövedelmileg kifeszített, 40 százaléknál magasabb JTM értékkel nyújtott lakáshitelek átlagos futamideje az ennél alacsonyabb JTM értékkel nyújtott lakáshitelek futamidejéhez képest emelkedett és a megfigyelt futamidő-különbség 2023-ban 4,5 évnél tetőzött. 2024-ben a kamatkörnyezet normalizálódásával azonban az átlagos futamidők közötti eltérés is mérséklődött és 3,5 év körül stabilizálódni látszik (13. ábra). Az átlagos futamidő azonban még a kifeszített ügyfelekre jellemző 20 év esetén sem tekinthető kockázatosnak. A fogyasztási hitelek esetén jelentős futamidő hosszabbítás nem volt látható.

Az MNB 2025. januártól az adósságfék előírások zöld differenciálása útján is támogatja a zöld lakáshitel-termékek megjelenését és növeli a zöld fedezetek és hitelcélok iránti fogyasztói keresletet. A zöld ingatlanok banki finanszírozásának elősegítése érdekében az MNB 2025. januártól a Zöld Tőkekövetelmény-kedvezmény Program (ZTP) feltételei

alapján meghatározott zöld fedezetek és hitelcélok tekintetében enyhébb adósságfék limitek alkalmazásáról döntött (2. táblázat; A zöld adósságfék-előírások részletesebb elemzését lásd a [10. fejezetben.](#)):

- A HFM limit a főszabály szerinti 80 százalékról 90 százalékra emelkedik.
- A JTM limit jövedelemtől függetlenül 60 százalékra emelkedik a legalább 10 éves kamatrögzítésű forinthitelek esetén.

2. táblázat

A javasolt HFM és JTM limitek a zöld módosítások bevezetését követően

HFM limitek				
Kategória		HUF	EUR	Egyéb deviza
Jelzáloghitel	Elsőlakás-vásárlók	90%	50%	35%
	Zöld fedezet és hitelcél			
Pénzügyi lízing	Elsőlakás-vásárlók		55%	40%
	Zöld fedezet és hitelcél			
Jelzáloghitel	Egyéb hitelfelvevők	80%	50%	35%
Pénzügyi lízing		85%	55%	40%
Gépjárműhitel		75%	45%	30%

Forrás: MNB

JTM limitek			
Kategória	Kamatperiódus		
	Kevesebb, mint 5 év	Legalább 5 év, de kevesebb, mint 10 év	Legalább 10 év vagy fix
Havi nettó jövedelem < 600e Ft	25%	35%	50%
Zöld hitelcél			60%
Havi nettó jövedelem ≥ 600e Ft	30%	40%	60%

Forrás: MNB

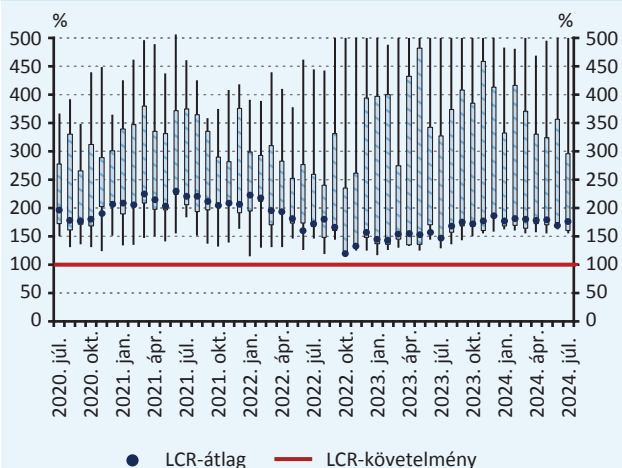
3. Bázeli likviditási és finanszírozási eszközök

A likviditásfedezeti rátára (Liquidity Coverage Ratio – LCR) vonatkozó jogszabályi előírást a bankok jelentős és stabilan alakuló pufferekkel teljesítik. A szektorszintű LCR elmúlt éves alakulásában továbbra is döntő szerepe volt a jegybanknál elhelyezett betétek utáni kamatjövendelmek likviditásteremtő hatásának, valamint a betétállománynak a hitelállomány bővülését meghaladó mértékű növekedésének. A növekvő kamatkockázatokra és a nemzetközi csődeseményekre is reagáló felügyeleti hatáskörben megerősített LCR követelmények is érdemben erősítették a prudens likviditáskezelést. A nettó stabil forrásellátottsági ráta (Net Stable Funding Ratio – NSFR) követelményt jelentős és fokozatosan növekvő többletforrásokkal teljesíti a bankrendszer, stabil, tőkejellegű források és lakossági betétek növekvő arányával jellemezhető belső szerkezet mellett.

3.1. A BANKOK LIKVIDITÁSA TOVÁBBRA IS BŐSÉGES

A bankrendszeri LCR stabilan 170 százalék körül alakul, a szabad pufferek jelentősek. Az egyedi megfelelésen számított szektorszintű LCR a 2023-as folyamatos növekedés után, 2024. első félévében 170 százalék feletti szinten stabilizálódott (14. ábra). A 2023. második és 2024. első félévét lefedő időszakban a bankok mindegyike 140 százalék feletti LCR szinteket teljesített, jellemzően erősödő likviditással, az általános likviditási, betételhelyezési és hitelezési trendekkel összhangban.

14. ábra
Az intézmények LCR-megfelelésének alakulása

Megjegyzés: Az ábrán az első és kilencedik decilist, az első és harmadik kvartilist, valamint az átlagot ábrázoltuk. Jelzálog-hitelintézetek és lakás-takarékpénztárak nélkül, egyedi szintű megfelelési kötelezettség alapján számolt értékek.

Forrás: MNB.

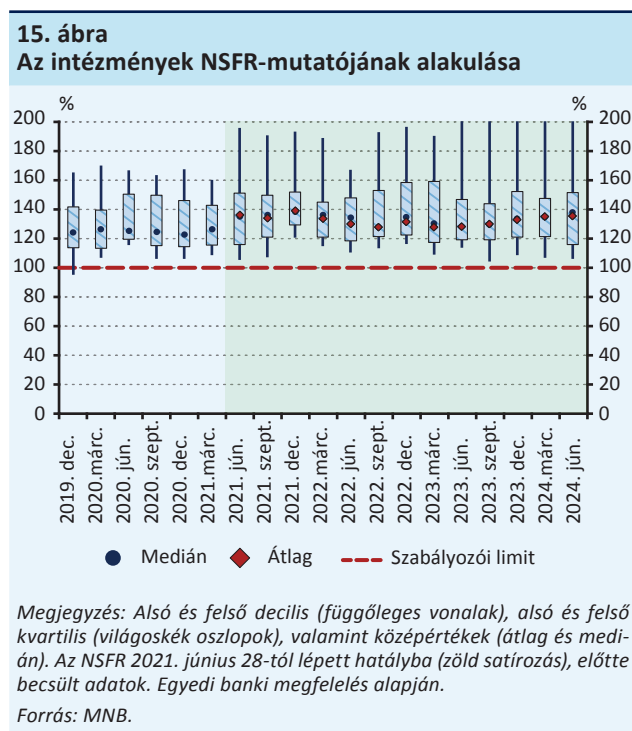
Az LCR alakulását és annak hosszú távú szerkezetváltozását meghatározó tényezőkben összességében nem volt változás. A bankrendszer likvid eszközállománya az elmúlt év nagyrészt emelkedett, elsősorban a jegybanknál elhelyezett likviditás akkumulációja, valamint a jegybankképes, főként állampapír fedezetek ártértékelődési hatása miatt. A jegybanknál elhelyezett, elsősorban a likvid eszközökre hatással bíró likviditás összetételében is történt némi változás 2024 első félévében, hiszen a jegybanki eszköztár 2023. októberi egyszerűsítése nyomán a bankok a jegybanki tartalékszámán és diszkontkötvényben köthetik le a fel nem használt pénzeszközöket. Az LCR folyamatos növekedése 2024 közepére a meginduló óvatos hitelkiáramlással és a bankrendszeri likviditást befolyásoló autonóm tényezők (KESZ egyenleg változása, készpénzállomány alakulása) hatására torpant meg. A rendelkezésre álló likviditás ugyanakkor továbbra is bőséges. A nettó kiáramlások növekedését a betétállomány reálbéremelkedéssel, állampapírkamat-kifizetésekkel összefüggő érdemi növekedése magyarázta, amit a hitelezés változásával összefüggő beáramlás változása nem követett le.

A tényleges likviditási pozícióban rendelkezésre álló lekötetlen likviditás jelentős és stabilan alakul. A bankrendszer operatív likviditási tartaléka (OLT), kiegészítve a jegybanki kötelező tartalék összegével, kisebb csökkenése ellenére is bőséges. Az OLT 2024. júliusban átlagosan közel 21 ezer milliárd forintot tett ki, amely a magánszektor betétállománya mintegy 70 százalékát fedezi. A likviditási tartalék elmúlt évi növekedését a jegybanknál elhelyezett magas likviditásra kapott kamatok likviditásbővítő hatása, a fedezetképes papírok állományának ártértékelődési hatásra visszavezethető emelkedése, valamint a 2023. szeptember vége óta, főként a lakossági betétállományban látható, hitelállomány-növekedést meghaladó bővülés magyarázta. A bankrendszer

likviditási tartalékának enyhe, elsősorban 2024. második negyedévéig tapasztalható csökkenését a már említett, az LCR alakulását is befolyásoló tényezők okozták, a tartalék-számlán lévő likviditás csökkenésével.

3.2. A BANKOK FINANSZÍROZÁSI SZERKEZETE ÉS STABIL FORRÁSOKKAL TÖRTÉNŐ ELLÁTOTTSÁGA MEGFELELŐ

A hosszú távú stabil finanszírozást megkövetelő EU szintű NSFR-követelményt a bankok jelentős, növekvő többlettel teljesítik. A 100 százalékos elvárt szintet a bankok az elmúlt évben egyedi megfeleléssel kalkulálva szektorszinten 128 százalékról 2024. június végére 135 százalékra növelték. A szektorszintű stabil forrás többlet 2800 milliárd forinttal, 30 százalékkal nőtt 2024. június 30-ig, ami a bankrendszer stabil forrásainak 9 százalékos, míg a stabil forrás igény mindössze 3 százalékos bővülésének eredménye. A nagybancok túlnyomó többsége a biztonságosnak mondható 25 százalékpontos pufferszintet meghaladó többletfinanszírozással rendelkezett (15. ábra), és inkább kisbankokra jellemző ennél kisebb stabil forrás többlet.

A szektorszintű NSFR változása a rendelkezésre álló stabil források belső szerkezetét tekintve is kedvezően alakult. Az elmúlt évben a hitelállomány növekedése bővítette, a likvid eszközök csökkenése szűkítette az összességében mérsékelt növekvő stabil finanszírozási szükségletet. Az erőteljesebben és minden főbb tételcsoportjában növekvő stabil források között pedig az átlag felett bővültek a nagyrészt a rendkívüli jövedelmezőségre visszavezethetően megugró

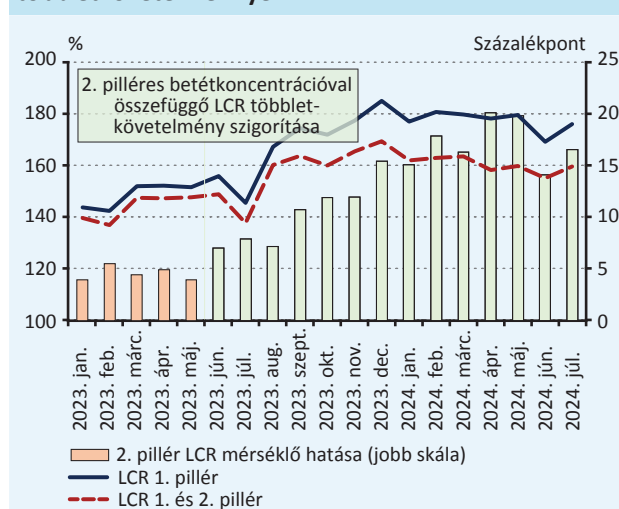
tőkeelemekből és -instrumentumokból származó, valamint az operatív betétek és az egyéb partnert tekintve nem meghatározható kötelezettségek. Átlag közeli, közel megegyező növekedést mutattak a lakossági és vállalati stabil betétforrások.

3.3. AZ MNB LCR-RE VONATKOZÓ FELÜGYELETI ELVÁRÁSAI NÖVELTÉK A BANKOK SOKKELLENÁLLÓ-KÉPESSÉGÉT

Az MNB 2023. évi felügyeleti hatáskörben előírt LCR-t érintő likviditási többletkövetelményei eredményesek voltak a sokkellenálló-képesség növelésében. Az MNB 2023. augusztusi vezetői körlevelében tájékoztatta a bankokat az LCR kapcsán elvárt kiegészítő felügyeleti követelményeiről, amelyeket 2023. év végéig kellett teljesíteniük az intézményeknek. A magasabb 1. pillér alatti, MNB által elvárt szigorúbb, 140 százalékos LCR fenntartására, a szigorú likviditási menedzsmentre, valamint a betétkoncentrációs szinttől függő 2. pilléres nagybetétes pufferkövetelményre vonatkozó elvárások hatására mind a szektorszintű, mind az egyedi LCR szintek emelkedtek és lényegében nem volt folyamatosan 140 százalékos mutató szint alatti intézmény. A 2. pilléres addicionális likvid eszköz elvárás nyomán 2024. június 30-ára mintegy 1100 milliárd forintnyi többlet likvid eszköz igény jelentkezett, az egyedi bankok 70 százalékának volt ilyen jogcímen jelentkező követelménye. Jellemzően azonban ez a követelmény a kisebb bankok számára jelentett érdemi többletkövetelményt az összes kiáramláshoz képest. A 2. pilléres többletkövetelmény figyelembevételével összességében mintegy 17 százalékponttal alacsonyabb szektorszintű LCR adódik (16. ábra).

16. ábra

Szektorszintű LCR szintek alakulása a 2. pilléres többletkövetelménnyel

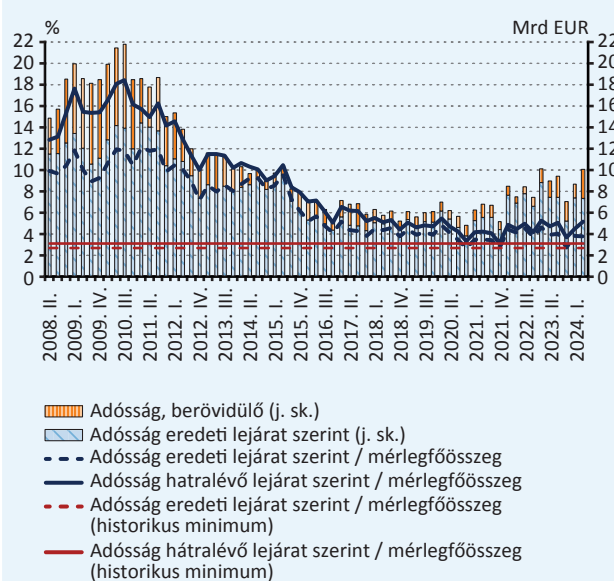
4. Külső sérülékenységet csökkentő eszközök

A bankrendszer mérlegfőösszeg-arányos rövid külső adóssága és ezzel összefüggő külső sérülékenysége historikus összevetésben alacsony. Az előírások nem képezik akadályát a fenntartható hitelezési tevékenység folytatásának, miután a makroprudenciális eszköztár külső, devizális és bankközi finanszírozási kockázatait célzó elemeit a bankszektor biztonságos pufferekkel teljesíti. A három eszközből álló, rövid külső sérülékenységet csökkentő előírásokat az MNB 2024. október 1-jétől finomhangolta a piacra lépő vagy kis méretű, rendszerkockázatot nem jelentő intézmények működésének támogatása érdekében.

4.1. A BANKRENDSZER KÜLSŐ SÉRÜLÉKENYSÉGÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ RENDSZERKOCKÁZAT MÉRSÉKELT

A bankrendszer mérlegfőösszeg-arányos rövid külső adóssága és ezzel összefüggő külső sérülékenysége historikus összevetésben alacsony. A bankrendszer rövid lejáratú külföldi forrásaiban látható korábbi koncentrált növekedés a monetáris kondíciók enyhülésével az elmúlt évben megfordult. A mérlegfőösszeghez viszonyítva azonban a sérülékenység mértékében nem volt érdemi változás, hiszen a korábbi állományi növekedés is a teljes mérlegfőösszeg érdemi bővülése mellett következett be. 2024 második negyedévének végén a hazai bankrendszer hátralévő lejárat szerinti rövid külső adóssága 10 milliárd euró volt, ami a bankrendszer mérlegfőösszegének 5,1 százalékát tette ki, 0,4 százalékponttal növekedve az előző év azonos időszakához képest. Ez továbbra is a historikus minimumhoz közeli, annál 2 százalékponttal magasabb, azonban a 2010-ben tapasztalt historikus maximumhoz viszonyítva jelentősen, 13,3 százalékponttal alacsonyabb érték (17. ábra). A rövid külső adósság továbbra is koncentrált intézményileg, az érintett bankcsoportok csoporton belüli ügyleteivel összefüggően ingadozik, relatíve alacsony kockázati szinttel.

17. ábra
A bankrendszer rövid külső adósságának alakulása

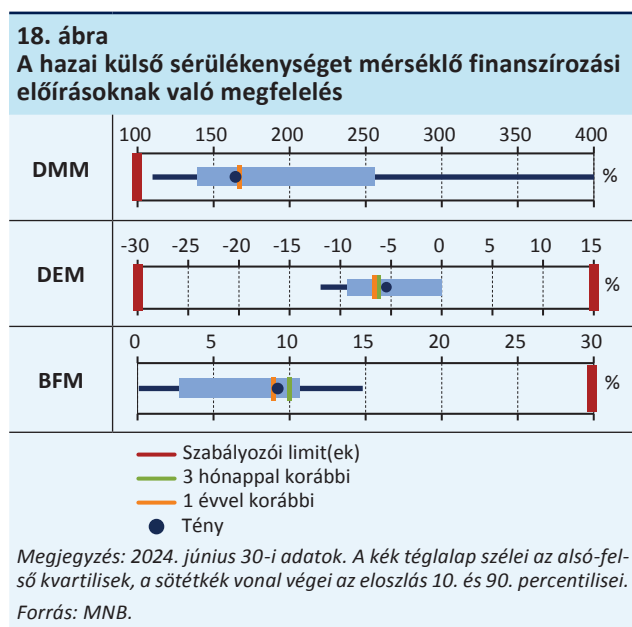
Megjegyzés: Hitelintézeti szektor, EXIM, MFB és KELER adataival együtt. Historikus minimumok 1998 első negyedévéétől számítva. 2024. második negyedév végi adatok nem fizetési mérleg adatszolgáltatásokból becsült értékek.

Forrás: MNB.

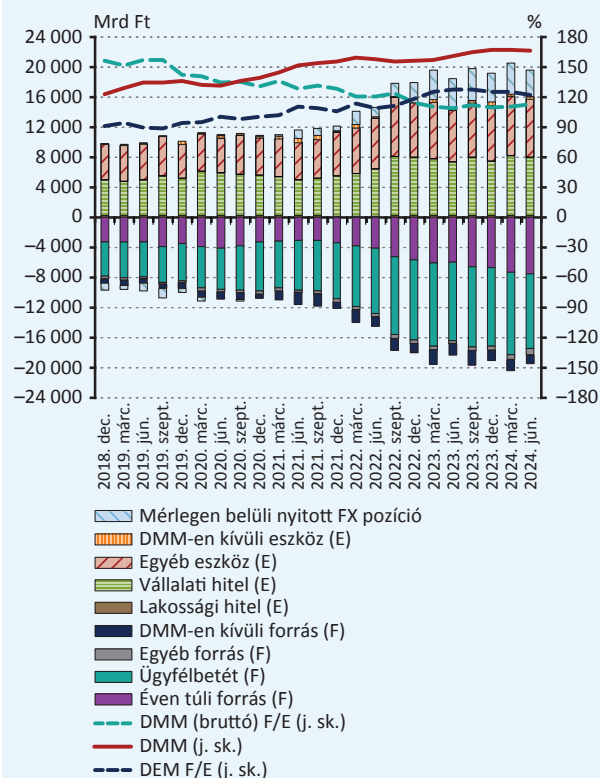
4.2. A BANKRENDSZER MEGFELELŐ PUFFEREKKEL ÉS BIZTONSÁGOS FORRÁSSZERKEZETTEL TELJESÍTI A HAZAI FINANSZÍROZÁSI ELŐÍRÁSOKAT

A makroprudenciális eszköztár bankrendszer külső, devizális és bankközi finanszírozási kockázatait célzó elemeit a szektor biztonságos pufferekkel teljesíti. Az EU-szintű bázeli likviditási-finanszírozási követelményeket kiegészítő hazai hatáskörben alkalmazott, országspecifikus sérülékenységet célzó szabályozási elvárásokat a bankok érdemi mozgástérrel teljesítik (18. ábra). A jelentős és időben is stabil pufferek megfelelő mozgásteret biztosítanak a biztonságos és fenntartható működéshez, valamint a hitelezési kapacitás fenntartásához.

A bankok a devizafinanszírozás megfelelési mutató (DMM) szabályozói minimumelvárását stabilan, jelentős stabil forrás többlettel teljesítik. A szektorszintű mutató az elmúlt évben historikusan magas értékeket mutatott és 2024. június végén 163 százalékot tett ki. A DMM elmúlt egy évi javulását elsősorban az éven túli devizaforrások volumenének és stabil források közötti arányának növekedése eredményezte. Mindez bőven fedezte a vállalati devizahitel-állomány növekedését, és a lejárat nélküli, illetve rövid lejáratú háztartási, és a KKV devizabetétek, valamint a nem pénzügyi vállalati devizabetétek csökkenését (19. ábra).

19. ábra
Stabil deviza finanszírozást igénylő és biztosító eszköz- és forráscsoportok, illetve finanszírozási mutatók alakulása

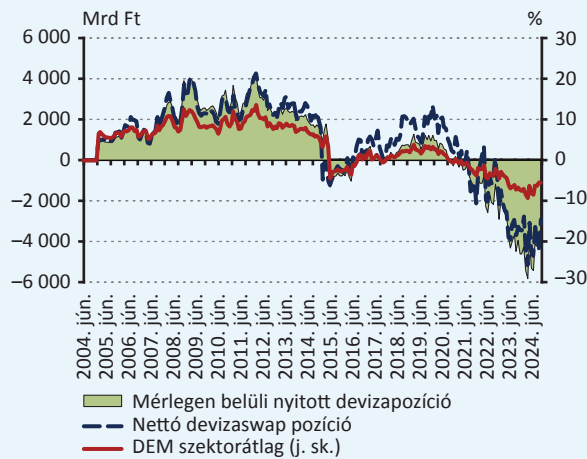
Megjegyzés: A DMM súlyozatlan tételei alapján. 2020. március és szeptember között átmeneti szigorítás volt érvényben. E: eszköz, F: forrás.

Forrás: MNB.

A bankrendszer mérlegen belüli devizaforrás-többlete csökkent, azonban a devizaegyensúly mutató (DEM) szektorátlag szintje így is a megengedett -30 és 15 százalékos limitek közötti tartományban, a limitektől biztonságos távolságban alakult. A háztartási és vállalati devizabetét-állomány, valamint a kamatnapka szabályozás kivezetésével jelentősen visszaeső nem banki pénzügyi vállalati devizaforrások csökkenésével, illetve a devizakihelyezések mérsékelt növekedésével a bankrendszer mérlegen belüli devizaforrás-többlete érdemben zsugorodott. 2024. június végén a szektor átlagos DEM szintje -5,5 százalék volt, mintegy 3,5 ezer milliárd forintos mérlegen belüli nyitott FX pozícióval (20. ábra). Így a főként a mérlegen belüli folyamatok

miatt szükséges mérlegen kívüli forintszerző FX-swap kitettség is mérséklődött, mérsékelve a többlet forintlikviditást is. A swap piaci kitettségekkel összefüggő piaci, partner és likviditási rendszerkockázatok így szintén csökkenhettek, hiszen a nettó FX-swap pozíció is korrigált.

20. ábra
Mérlegen belüli nyitott devizapozíció és nettó devizaswap pozíció

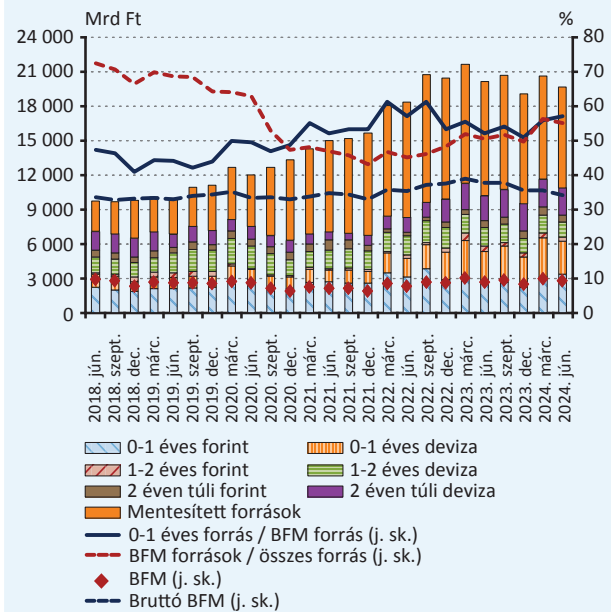

Megjegyzés: Negatív FX-swap pozíció forintszerző devizanyújtó FX-swap pozíciót takar.

Forrás: MNB.

A kockázatosabb pénzügyi vállalati forrásokra való szektor-szintű ráutaltság stabilan alacsony, jelentősen a bankközi finanszírozási mutató (BFM) szabályozás által megengedett 30 százalékos maximum alatt alakult. 2024. második negyedévének végén a szektorszintű átlag 9,2 százalékot tett ki, minimális növekedést mutatva az előző év azonos időszakához képest. (21. ábra). A bankok többsége, köztük a nagybankok is, az előírást jelentős pufferekkel teljesítik. Továbbra is a leginkább magas és volatilis mutatókkal a koncentrált csoporton belüli és kívüli ügyletek miatt a nagyobb fióktelepek működnek. Az elmúlt évben egyrészt mérsékelten nőtt a pénzügyi vállalati forrásokon belül a BFM által célzott kockázatosabb források aránya, vagyis szűkülte a kevésbé kockázatos, mentesített speciális források aránya. Másrészt a BFM által számba vett forrásokon belül nőtt a volatilisabb rövid lejáratú, azon belül pedig a forintban lévő kitettségek aránya, ami a magasabb súlyok miatt meg is mutatkozott a mutató kisebb emelkedésében. A pénzügyi vállalati forrásokra való ráutaltság azonban a kisebb, kedvezőtlennek mondható belső szerkezeti elmozdulás ellenére sem mutat érdemi sérülékenységet az összes pénzügyi vállalati forrásnak a relatív alacsony szintje miatt.

21. ábra
A bankrendszer BFM által célzott pénzügyi vállalati forrásainak alakulása

Megjegyzés: Bruttó súlyozatlan pénzügyi vállalatoktól származó források. Bruttó BFM a súlyozatlan BFM által célzott pénzügyi vállalati források az összes forrásra vetítve. Mentésített források: jelzáloghitel fedezetű forrás, speciális intézménytől kapott hitel, hitelintézet külföldi fióktelepétől származó forrás, kibocsátáskor 2 évet meghaladó lejáratúval rendelkező kötvény, margin számlák egyenlege, járulékos tőkeelemek állománya, csoporthoz tartozó hitelintézetektől (nem anyavállalattól) kapott források, a pénzügyi derivatívák valós mérlegen belüli forrásoldali értéke.

Forrás: MNB.

4.3. AZ MNB A SZABÁLYOZÁSI ESZKÖZTÁR FINOMHANGOLÁSÁVAL TÁMOGATJA A RENDSZERSZINTEN NEM RELEVÁNS, VAGY PIACRA LÉPŐ INTÉZMÉNYEK MŰKÖDÉSÉT

A piacra lépő kis, vagy a rendszerkockázatot nem jelentő bankok és fióktelepek bizonyos méretkorlát alatt mentesülnek a rövid külső sérülékenységet célzó makroprudenciális finanszírozási követelmények alól. A 100 milliárd forintos mérlegfőösszeg *de minimis* limitet meg nem haladó bankoknak és fióktelepeknek 2024. október 1-jétől nem kell megfelelniük a DMM, DEM és BFM követelményeknek. A BFM esetében korábban is létezett ilyen mentesítés, de kisebb, 30 milliárd forint mérlegfőösszegre vonatkozóan, míg a másik két elvárásnál nem volt ilyen küszöbérték. Új intézmények belépése esetén kezdeti megfelelési probléma léphet fel a finanszírozási előírásoknál, illetve a rendszerkockázatot nem jelentő kisebb bankok és fióktelepek esetén

is túlzott terhet jelenthet a megfelelés, ezért indokolt volt a rendelkezések átgondolása. Az új de minimis küszöb lehetőséget ad arra, hogy kezdeti jelleggel, a limit hatékonyságának rendszeres visszamérésével és szükség szerinti felülvizsgálatával, a kisebb intézményekre gyakorolt indokolatlan szabályozási nehézségeket a rendszerkockázatok emelkedése nélkül csökkentsük.

Az enyhítésnek köszönhetően a szektorszintű mérlegfőösszeg 0,3 százalékát kitevő együttes piaci részesedésű szegmens mentesül, ami a pénzügyi stabilitás tekintetében

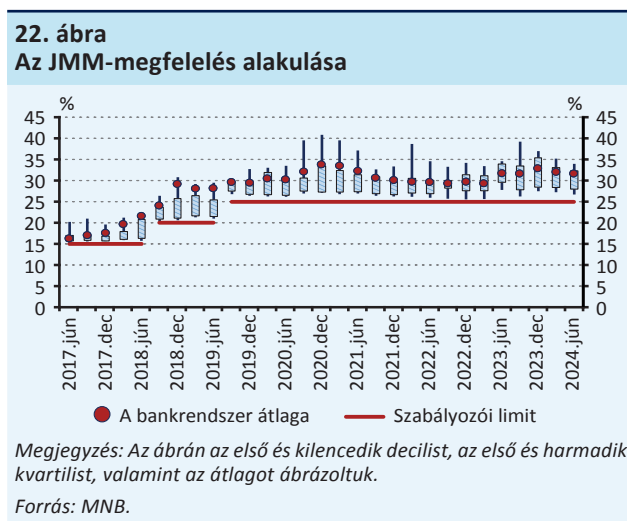
elhanyagolható kockázatot jelent. 2024. június 30-i mérlegadatok alapján a szektorszintű mérlegfőösszeg mintegy 0,3 százalékát teszik ki azok az intézmények, amelyek a módosítás eredményeként mentesülnek az elvárások teljesítése alól. Az érintett kis méretű intézmények, melyek üzleti modelljének fő kockázatait megfelelően kezelik a tőkére és likviditásra vonatkozó felügyeleti elvárások és makroprudenciális előírások. A makroprudenciális finanszírozási mutatók alakulása ugyanakkor az MNB által továbbra is nyomon követhető a fenntartott, minden bankra kiterjedő adatszolgáltatási elvárások alapján.

5. Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

A jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) előírásnak a bankok biztonságos pufferekkel felelnek meg. Az elmúlt esztendőben a teljes, azon belül pedig a zöld jelzáloglevél állomány fokozatos növekedése, valamint az első devizakibocsátások elindulása volt látható, ami a tulajdonosi diverzifikáció támogatása útján is mérsékli a potenciális koncentrációs kockázatot. Az MNB a korábbi szabályozásenyhítő lépései után a továbbra is kedvezőtlen jelzáloglevél-piaci körülményekre, a deviza-kibocsátások adminisztratív időigényére, a jelentős lejáró és megújítandó jelzáloglevél-állományokra, illetve a megfelelő volumenű zöld fedezetek felépülésének lassúságára tekintettel az új deviza jelzáloglevél-alapú forrásokra vonatkozó eredetileg 2024. október 1-jétől hatályba lépő zöld elvárást határozatlan időre elhalasztotta. A deviza kötvénykibocsátások növekedését támogató lépés segítheti a befektetői diverzifikáció pénzügyi stabilitási előnyeinek kiaknázását is.

5.1. A JMM SZABÁLYOZÁS ERŐSÍTI A BANKOK HOSSZÚ LEJÁRATÚ, STABIL FINANSZÍROZÁSÁT

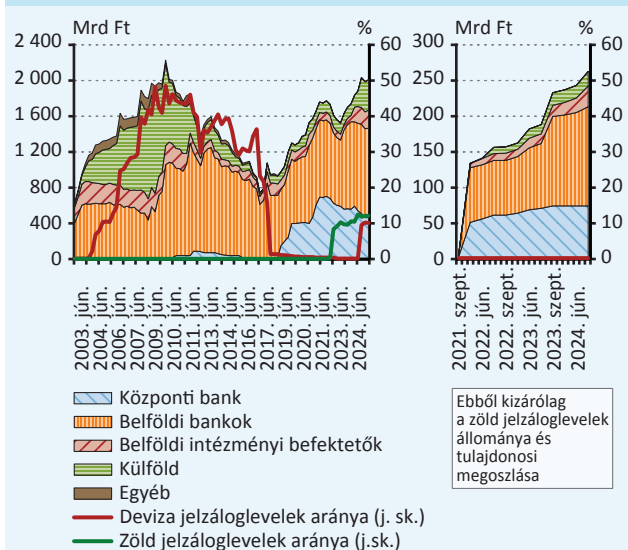
A JMM követelményt a bankok túlnyomó többsége és a szektor egésze jelentős pufferek mellett teljesíti. A JMM bankrendszeri átlaga 2024. június 30-án 31,7 százalékon állt, majdnem pontosan az egy évvel korábbi szinttel megegyezően (22. ábra). Az egyes bankok JMM-megfelelése kapcsán vannak eltérések, de így is érdemi pufferek láthatóak. A 25 százalékos minimális szabályozói limithoz némileg közelebb lévő bankok is stabilan meg tudnak felelni a jelzáloglevelek (és a kapcsolódó refinanszírozás) lejáratától, új kibocsátásoktól, valamint a hitelállományok alakulásától függő, vagyis alapvetően nem volatilis mérlegtételeken nyugvó követelmény tervezhetősége miatt.

Az elmúlt egy évben a teljes, azon belül pedig a zöld jelzáloglevél-állomány fokozatos növekedése, valamint az első devizakibocsátások elindulása volt látható, ami kedvező

irányba mozdította a tulajdonosi megoszlást is. A növekedést a JMM szabályozás és a jegybanki jelzáloglevél-megújítási lehetőség is támogatta. 2024. június 31-én névértéken 2079 milliárd forintnyi hazai kibocsátású jelzáloglevél állomány volt a piacon, amelyből zöld forint jelzáloglevél 258 milliárd forint (12,4 százalék) és nem zöldnek minősülő deviza jelzáloglevél 198 milliárd forint (9,5 százalék). Így már minden bank bocsátott ki zöldjelzáloglevelet, viszont a deviza jelzáloglevelek kibocsátása csak egy bankra korlátozott eddig. Ezek a változások erősíteni tudták a tulajdonosi diverzifikációt is, hiszen a zöld állományoknál erősödhetett a hazai nem banki intézményi befektetők részvétele, míg a deviza állományoknál a külföldi entitások szerepvállalása is fokozódott (23. ábra).

23. ábra
A forgalomban lévő hazai és zöld jelzáloglevél-állomány alakulása tulajdonosi szektorok szerint

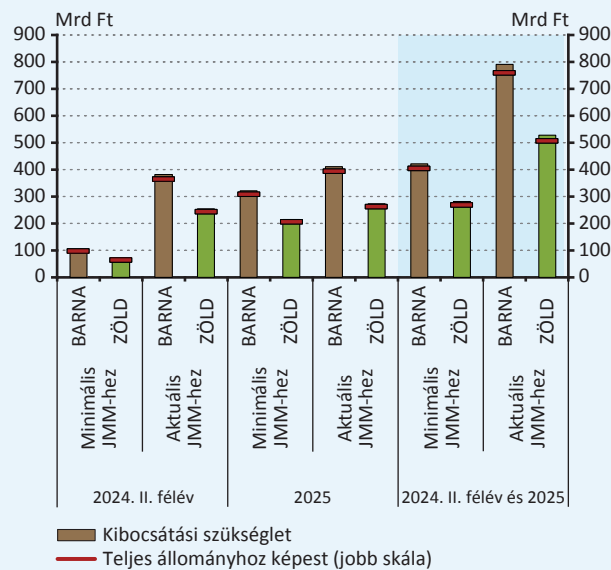

Megjegyzés: Piaci értéken vett adatok alapján.

Forrás: MNB.

A jelenlegi, egyelőre kedvezőtlennek tekinthető piaci körülmények között, tekintettel a jelentős lejáró jelzáloglevél-állományokra és a jelzáloghitel-állomány újbóli fokozatos felépülésére, a JMM-megfelelés fenntartása kihívásokat jelenthet egyes intézményeknek a következő időszakban. 2024 hátralévő részében a teljes állomány 15 százalékát kitevő 305 milliárd forintnyi, 2025-ben pedig a teljes állomány 13 százalékát kitevő 269 milliárd forintnyi jelzáloglevél állomány jár le, érdemi kibocsátási igényt keletkeztetve (24. ábra). 2024-2025-ben a jelzáloghitel-állományok becsült növekedését is figyelembe véve a JMM-megfelelés fenntartásához zöld minősítés nélküli kibocsátások esetén minimálisan mintegy 420 milliárd forint, zöld kibocsátások esetén pedig minimálisan mintegy 280 milliárd forint kibocsátásra, rábocsátásra lehet szükség. Amennyiben az aktuális JMM-pufferek szintjének fenntartása a cél, akkor 789, illetve 526 milliárd forintos kibocsátásra lehet szükség a jelzáloglevelek zöld jellegétől függően.

24. ábra
Jelzálogbanki jelzáloglevél-kibocsátási szükségletek 2024-2025-ben

Megjegyzés: 2024. június 30-i JMM-megfelelési adatokon becslés. JMM nevezőjében a hitelállományok előrejelzett növekedését is figyelembe véve. A kibocsátási szükségletnél a refinanszírozási kapcsolatokon keresztül más bankoknál jelentkező alkalmazkodási igények is megjelennek.

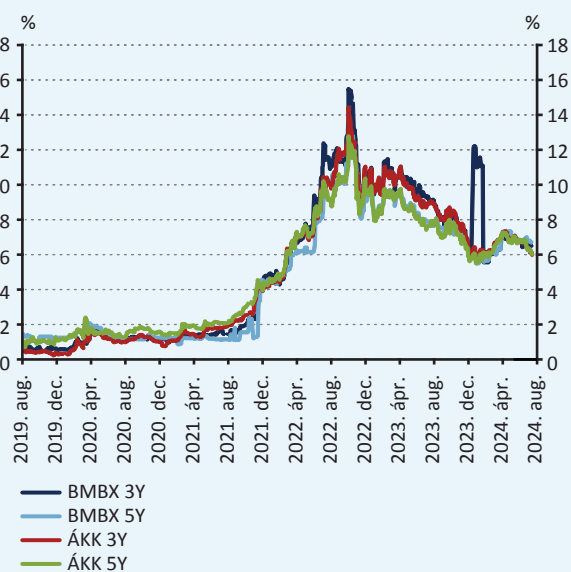
Forrás: MNB.

5.2. AZ MNB A MEGVÁLTOZOTT PÉNZÜGYI PIACI KÖRÜLMÉNYEK OKÁN ENYHÍTETTE SZABÁLYOZÁSÁT

A jelzáloglevél-piaci fejlesztések momentuma és fundamentumai jelenleg nem kedvezőek, ezért a további szabályozói szigorítás tekintetében kivárás indokolt, sőt korábban tervezett szigorítás elhalasztására volt szükség.

A jelenleg fennálló bizonytalanság okán a hozamvárások továbbra is magasak, igaz mérsékelten csökkenőek (25. ábra). Ez drágán tartja a jelzáloghitel-alapú forrásokat az egyéb rendelkezésre álló forrásokhoz, például az ügyfélbetétekhez képest. Emellett a megfelelő, elsősorban zöld hitelállomány felépülés csak fokozatosan indul be. Ezen indokokra tekintettel a korábban tervezett JMM-szigorítások bevezetésének potenciális ütemezéséről a gazdasági és pénzügyi környezet normalizálódásának függvényében a későbbiekben dönthet az MNB.

25. ábra
3 és 5 éves hazai jelzáloglevél- és állampapír-piaci hozamok

Megjegyzés: BMBX: jelzáloglevél-piaci index; 3Y, 5Y: 3 és 5 éves futamidő.

Forrás: MNB.

A zöld kibocsátásokkal kisebb ráfordítás mellett meg lehet felelni a szabályozói követelménynek, de ennek, és különösen a deviza jelzálogleveleknél elvárt sorozatnagyságban történő kibocsátásoknak érdemi korlátja a megfelelő mennyiségű szabad zöld fedezetek hiánya és azok felépülésének lassúsága. A 2023-ban jelentősen visszaeső hitelezési aktivitást követően aktuálisan a jelzáloghitelezés érdemi megindulása tapasztalható. Ugyanakkor a felépült és még meg nem terhelt zöld hitelállományok mértéke továbbra is korlátozott, nem teszi lehetővé jelentős sorozatnagyságú zöld jelzáloglevél kibocsátások végrehajtását. Így tehát minden bankcsoport esetében, és különösen egy esetleges nagy volumenű zöld deviza jelzáloglevél-kibocsátás esetén jelentős kihívásokkal terhelt a zöld jelzáloglevél-kibocsátásokhoz szükséges, megfelelően magas energiahatékonyságú fedezettel nyújtott hitelállomány felhalmozása. További zöld kibocsátásokra becslésünk alapján mintegy 180 milliárd forint zöld jelzáloghitel állhat rendelkezésre, bankonként eltérő

arányban. Mivel a jellemzően 2021-2022-ben kibocsátott zöld jelzáloglevelek lejáratát a közeljövőben nem várható, ezért ilyen módon „felszabaduló” fedezetekről sem beszélhetünk. Akadályt jelent ezen felül továbbra is a meglévő hitelállományok fedezetére vonatkozó energetikai adatok bankok általi elérhetőségének hiánya, korlátozottsága.

Az MNB az új és [2022 óta a JMM-be beszámítható deviza jelzáloglevél alapú forrásokra vonatkozó \[korábban egy évvel halasztott és 2024. október 1-jétől hatályba lépő zöld elvárást\]\(#\) határozatlan időre elhalasztotta.](#) A bizonytalan

jelzáloglevél-piaci körülményekre, a deviza-kibocsátások adminisztratív nehézségeire, időigényére, a jelentős lejáró és megújítandó jelzáloglevél-állományokra, valamint a megfelelő volumenű zöld fedezetek felépülésének kihívásaira tekintettel az MNB indokoltnak tartotta a halasztást. A deviza kibocsátások növekedésével járó befektetői diverzifikáció a stabil finanszírozás szempontjából jelentős pénzügyi stabilitási előnyökkel járhat, aminek kiaknázása ezen akadályozó tényezők miatt csak a zöld elvárás elhalasztásával támogatható jelen piaci körülmények között.

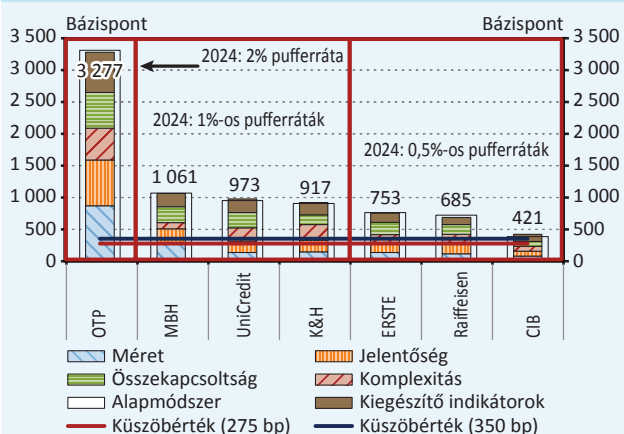
6. Rendszerszinten jelentős intézmények tőkepuffere

Az MNB éves rendszeres felülvizsgálata a 2024-es évre vonatkozóan az előző évekkel megegyező hét bankot minősítette újból hazai (ún. egyéb) rendszerszinten jelentős intézményeknek (Other Systemically Important Institutions – O-SII). A rendszerszinten jelentős bankoknak 2024-től az előirányzott egyedi pufferráta célszintek teljes egészének meg kell felelniük, ezzel a koronavírus járvány nyomán bevezetett feloldást követő fokozatos puffer visszaépítés lezárult. Az elmúlt évben az O-SII bankok rendszerszintű jelentőségének és koncentrációjának viszonylag mérsékelt változása, amely elsősorban az OTP Bank Nyrt. külföldi akvizícióiból fakad, a pufferráták módosítását nem indokolta.

A 2024-re vonatkozó azonosítási eljárás alapján a tavalyival megegyező hét bankcsoport minősíthető egyéb rendszerszinten jelentős hitelintézetnek. Az MNB a Magyarországon székhellyel rendelkező, ún. egyéb rendszerszinten jelentős intézmények (Other Systemically Important Institutions – O-SII) legutóbbi, 2024-re vonatkozó éves rendszeres azonosítása során a korábbi években is alkalmazott, uniós szinten harmonizált alapmutatókat és a hazai kiegészítő indikátorokat aggregáló rendszerszintű jelentőség mérést tekintette irányadónak. Ennek segítségével a 2022. december 31-i, auditált adatokat felhasználva felülvizsgálta a rendszerszintű jelentőséget reprezentáló O-SII pontszámokat, amelyek az előző évekhez hasonlóan hét bankcsoportnál haladták meg a rendszerszinten jelentőssé minősítéshez alkalmazott 275 bázispontos küszöbértéket (26. ábra).

Az O-SII bankok pontszámainak és koncentrációjának stabilitása és a megfelelő tőkepozíciójuk mellett 2024-re a pufferek két éves, fokozatos visszaépítése elérte a célértékeket. A rendszerszintű jelentőséget mérő pontszámok eloszlása az előző évekhez hasonlóan nem mutat számottevő átrendeződést, stabilnak bizonyult (27. ábra). A jelentős bankok teljes piaci koncentrációja kis mértékben tovább emelkedett az előző évekhez képest (8087 bázispont). A pontszámok stabilabb komponensei, elsősorban a méretet megragadó mérlegfőösszegek és a reálgazdasági hitelállományok a 2024-re vonatkozó azonosítás alapját képező 2022. évi adatok alapján az év folyamán számottevően, az O-SII bankok körében átlagosan 10 százalék feletti növekedési rátával bővültek. Ez a növekedés viszonylag egyenletes volt, az érintett bankok relatív pozíciót nem rendezte át számottevően. Az OTP-csoport akvizíciói közül 2022 folyamán egyedül az albán zárult le, 2024-ben várható majd, hogy a nagyobb szlovén és üzég terjeszkedés megjelenik a pontszámokban, míg a román leányvállalat értékesítése csak hosszabb távon lesz hatással. A volatilisabb pénzügyi piaci és bankközi mutatók alakulása gyakran csak átmenetileg okoz elmozdulásokat a pontszámokban. Ugyanakkor folytatódott a szerkezeti átalakulás a MREL követelményeknek való megfelelés miatt szükséges kötvénykibocsátások nyomán a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állományaiából számolt részesedések indikátorában, a relatív pozíciók kiegyenlítettébbek lettek, ahogy újabb O-SII bankok hajtottak végre nagyértékű kibocsátásokat. A bankoktól az O-SII puffer megfelelés 2024 első negyedévének végén 627 milliárd forint tőkét igényelt, ugyanakkor magas, közel 1856 milliárd forint szabad tőkepufferrel működtek, számottevő egyedi eltérések mellett. A hazai rendszerszinten jelentős bankok 2024 második negyedévének végén továbbra is magas, 1873 milliárd forint szabad tőkepufferrel működtek (vö. 5. ábrával bankrendszeri szinten), és az egyedi szabad pufferráták is jellemzően javultak vagy kedvező szinten maradtak az előző év azonos időszakához képest. A 2024-re végleges értéküket elérő O-SII pufferek mintegy 639 milliárd forint tőkét

26. ábra
A rendszerszinten jelentősnek minősített bankok pontszámainak komponensei és a végleges pufferrátái

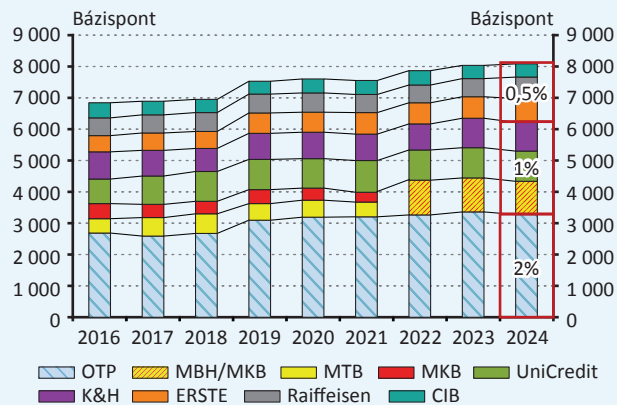

Megjegyzés: Az ábrázolt pontszámok a 2023-as felülvizsgálat eredményei. A vízszintes kék vonal jelöli az Európai Bankhatóság Iránymutatójában foglalt sztenderd 350 bázispontos, a vörös vonal pedig az Európai Bankhatóság iránymutatójában lehetővé tett módon 2020-ban 275 bázispontosra csökkentett hazai küszöbszintet, amelyek felett egy bank O-SII minősítést kaphat.

Forrás: MNB

igényeltek ugyanekkor, összességében a stabil tőkepozíciók és magas jövedelmezőség továbbra is lehetőséget teremt a hitelzési képesség fenntartására.

27. ábra
A rendszerszinten jelentősnek minősített bankok pontszámainak időbeli alakulása

Megjegyzés: Az évszámok a pontszámok érvényességi időszakát jelölik, a pontszámokat az előzőt megelőző év dec. 31-i vonatkozású auditált adatszolgáltatásai alapján számolja az MNB.

Forrás: MNB

A rendszerszinten egyelőre alacsony jelentőségű, de ütemesen bővülő középbankok rendszerkockázati hozzájárulását is figyelemmel követi a makroprudenciális monitoring. Az Egyesült Államokban tapasztalt 2023 tavaszi, az ottani közepes méretű hitelintézetektől induló bankrendszeri stressz újból felhívta a figyelmet arra, hogy kisebb intézmények is megindíthatnak bizalmi válságot, pénzügyi információs fertőzést, és szükségessé tehetik a monetáris, betétbiztosítási és prudenciális hatóságok beavatkozását, anélkül hogy pénzügyi összekapcsoltságuk megközelítené a legnagyobb rendszerszinten jelentős szereplőket¹. Különösen azok az intézmények lehetnek érintettek, amelyek hasonló üzleti és finanszírozási modellel és portfólió szegmentációval (például az egyesült államokbeli kereskedelmiingatlan-piac hitelezői) működnek. A hazai piacon az elmúlt években a jelentőséget

mérő pontszámok éves aránya az O-SII-ként azonosított intézményeken kívüli bankok között érdemi és koncentrált emelkedést mutatott. A koncentrált bővülés mind a fizetési és betéti, mind a pénzügyi összekapcsoltságot leíró mutatókban megmutatkozott, ahogy növekedett egyes rendszerkritikus tevékenységi típusokban a specializált szolgáltatásnyújtás, például az online ügyfélcsatornák fejlesztésével vagy specializált állami hitelintézetek partnerintézményeként (3. táblázat). A nem banki pénzügyi intézményekkel való összekapcsoltság is egyre kiterjedtebb, leányvállalatokkal történő bővülések útján. Bár ezeknek a bankoknak a jelentősége továbbra is korlátozott és pontszámuk még számottevően elmarad a hazai sajátosságok alapján meghatározott, szigorúnak tekinthető 275 bázispontos O-SII azonosítási korláttól, rendszerkockázati hozzájárulásuk növekedését az MNB makroprudenciális szempontból is nyomon követi.

3. táblázat
Az O-SII-nak nem minősülő, hazai székhelyű hitelintézeti kör bővülő tevékenységeinek, specializált üzleti modelljeinek egyes indikatív mutatói

Hazai reálgazdasági hitel / betét nyújtás pontszáma a nem O-SII bankoknál (2024Q2)	447 bp / 509 bp
Mérlegfőösszeg / betéti piaci részesedés növekedése a nem O-SII bankoknál (2023-24Q2)	5,1% / 4,1%
A nem O-SII bankoknál digitálisan nyitott új számlák aránya az O-SII bankokhoz viszonyítva (2023-24Q2)	54%
Reálgazdasági ügyfelek által távoli fizetési csatornán kezdeményezett tranzakciók aránya (2024Q1-Q2)	94%
Mobiltárcába regisztrált kártyák arányának növekedése az O-SII és nem O-SII bankoknál (2022Q4-2024Q1)	36% / 102%
A fiatalabb (35 év alatti) bankszámlával bíró ügyfelek számának növekedése az O-SII és nem O-SII bankoknál (2022-2023)	11% / 25%

Megjegyzés: A nem O-SII, hazai székhelyű hitelintézeti körbe nem számítanak bele a hazai piacon működő hitelintézeti fióktelepek.

Forrás: MNB

¹ Erről bővebben lásd Choi et al. (2023): Contagion Effects of the Silicon Valley Bank Run, NBER Working Paper No. 31772; Adrian et al. (2024): The US Banking Sector since the March 2023 Turmoil: Navigating the Aftermath, IMF Note/2024/001.

7. Rendszerkockázati tőkepuffer

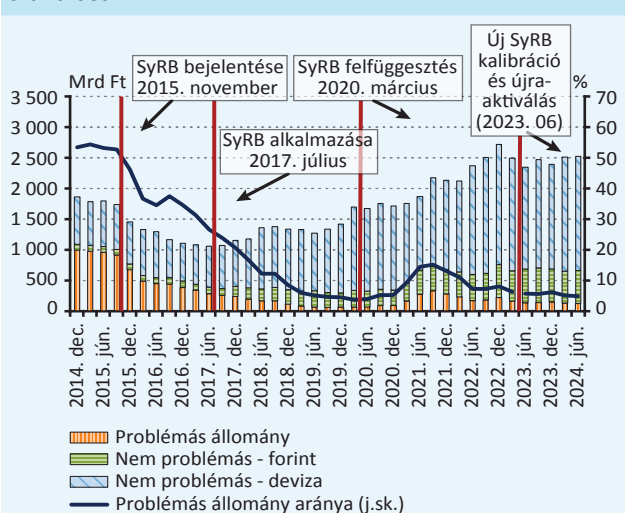
A kereskedelmiingatlan-hitelezéssel összefüggő kockázatok hazánkban jelenleg mérsékeltnek tekinthetők. Ugyanakkor ezek potenciális emelkedésére tekintettel az MNB 2023. júniusban a koronavírus-járvány kitörésekor felfüggesztett rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer, SyRB) preventív célú, felülvizsgált formában történő újraaktiválásáról döntött, aminek végleges alkalmazási feltételeit 2023. októberben jelentette be. Az alacsony kockázati szintek és egyes bankoknak az SyRB újbóli aktiválásának bejelentését követően tett portfólióátváltási intézkedéseinek eredményeképp 2024. július 1-jétől egy bank esetében sem volt szükséges effektív tőkepuffer-követelmény előírása

7.1. A KERESKEDELMIINGATLANOKAT FINANSZÍROZÓ PROJEKTHITEL-KITETTSÉGEKET NÖVEKVŐ KOCKÁZATOK TERHELIK

A kereskedelmiingatlan-piacon még mindig alacsony, de emelkedő ciklikus és strukturális kockázatok láthatók. A kereskedelmiingatlan-piacon érdemben emelkedett a kihasználatlansági ráta mind a budapesti irodák, mind az ipar-logisztikai ingatlanok esetében, de historikusan továbbra sem tekinthető magasnak, ugyanakkor előretekintve további emelkedés valószínűsíthető (lásd bővebben a [Kereskedelmiingatlan-piaci jelentésben](#)). Ezzel párhuzamosan

2023-ban a befektetési forgalom 38 százalékkal maradt el az előző évhez képest, továbbá az elsődleges hozamok emelkedése alapján egy év alatt 9 százalékkal csökkentek a tőkeértékek a budapesti irodapiacon. A növekvő kereskedelmiingatlan-piaci kockázatokat enyhíti a hitelintézetek projekthitelekén keresztüli mérsékelt kitétsége, valamint a projekthitel-állomány megfelelő portfólióminősége (28. ábra). Előretekintve ugyanakkor a továbbra is bizonytalan makrogazdasági kilátások, a közeljövőben piacra kerülő új kínálat, valamint a kereskedelmiingatlan-piacot érintő strukturális átalakulások folyamányaként (pl. online vásárlások és a rugalmas irodabérletek iránti igény térnyerése, „rightsizing”, a fenntarthatósági szempontok előtérbe kerülése mind a bérlők, mind a befektetők döntéseinél) a kockázatok érdemben növekedhetnek.

28. ábra
A kereskedelmiingatlan projekthitel-kitétségek alakulása

Megjegyzés: 2023. júniusát megelőző adatok L70 szerinti, belföldi és külföldi kitétségekre vonatkozó, míg 2023. júniust követően HITREG szerinti tranzakció szintű adatok alapján. Ezért az adattartalmakat és kalibrációt érintő módosítások okán a különböző időszakok csak korlátozottan összehasonlíthatók. A problémás állomány aránya a problémás állomány és a teljes állomány hányadosa.

Forrás: MNB.

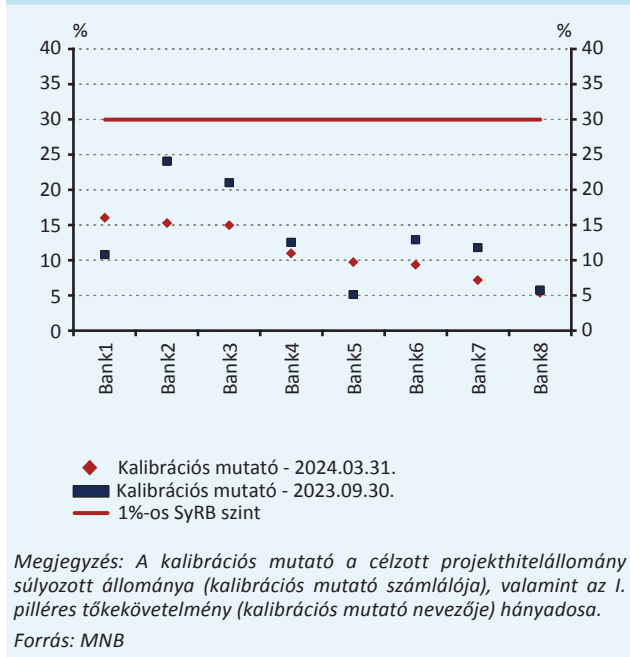
7.2. A RENDSZERKOCKÁZATI TŐKEPUFFER ÚJRAAKTIVÁLÁSÁNAK HATÁSÁRA TÖBB BANK IS FELÜLVIZSGÁLTA PROJEKTHITEL-KITETTSÉGEIT

A globális kereskedelmiingatlan-piacon is látható kockázatok okán az MNB 2023. júniusban a koronavírus-járvány kitörésekor felfüggesztett [rendszerkockázati tőkepuffer \(SyRB, Systemic Risk Buffer\)](#) preventív célú újraaktiválásáról döntött. A jegybank a koronavírus-járvány előtt az eszköz alkalmazásával sikeresen támogatta a nagybankok mérlegeiben koncentráltan felhalmozott problémás kereskedelmiingatlan-projekthitelek könyvekből való tisztítását, illetve a fennmaradó kitétségekkel kapcsolatos banki sokkellenálló-képesség erősítését. A járványhelyzet alatt felfüggesztett eszköz újbóli élesítését a járvány lecsengése, a beinduló kereskedelmiingatlan-hitelezés, a globális kereskedelmiingatlan-piacon látott még alacsony, de [erősödő kockázatok](#), valamint a nemzetközi szervezetek (pl. az [Európai Rendszerkockázati Testület](#)) kockázati jelzései és intézkedési felhívásai indokolták.

Az MNB az SyRB újbóli aktiválása útján erősíti a bankok kereskedelmiingatlan-piaci kockázatokkal szembeni megfelelő sokkellenálló-képességét. Az SyRB a még alacsony kockázatokkal jellemezhető aktuális időszakban történő bevezetése preventív jelleggel erősíti a banki sokkellenálló-képességet, illetve ösztönzi az időben végrehajtott állományi alkalmazkodást. Ennek megfelelően az MNB [2023. októberben](#) bejelentette [az SyRB megállapításának felülvizsgált feltételeit](#), így megfelelő alkalmazkodási időt biztosított a bankoknak, mivel az intézményspecifikus SyRB ráták a bankok által ismert módszertan alapján kerültek előírásra.

Az MNB a 2024. március 31-én fennálló kereskedelmiingatlan-finanszírozási projekthitel-állományok és tőkehelyzet alapján [meghatározta az egyes intézményekre vonatkozó tőkepuffer-követelményeket](#). Az alacsony kockázati szinteknek és az eszköz eleve preventív jellegű ismételt alkalmazásának megfelelően 2024. július 1-jétől egy bank esetén sem volt szükséges effektív SyRB előírása. A tőkepufferráták következő felülvizsgálatát az MNB a kitétségek folyamatos monitoringja mellett egy éven belül, 2025. júniusig végzi el, 2025. március 31-i adatok alapján.

29. ábra
Az SyRB kalibrációs mutatók változása banki alkalmazkodással

Az SyRB újraaktiválásának 2023. júniusi bejelentése hatékonyan ösztönözte a bankok kereskedelmiingatlanokat finanszírozó projekthitel-állományának prudenciális szempontú átvizsgálását. A bejelentés és a bankokkal lefolytatott egyeztetések hatására megtörtént a koronavírus-járvány alatt bevezetett fizetési moratóriumban való részvétel okán több banknál megugró átstrukturált állományok felülvizsgálata és a prudenciális követelményeknek megfelelő kezelése, szükség szerint teljesítő kategóriába való visszatorlasztása (29. ábra).

7.3. AZ SYRB EU-SZERTE FŐKÉNT A LAKÓINGATLANPIACI KOCKÁZATOKAT CÉLOZZA JELENLEG, DE A KLÍMAKOCKÁZATOK MÉRSÉKLÉSÉRE IS ALKALMAS LEHET

A SyRB használata nem annyira elterjedt, mint a többi kombinált pufferkövetelményé, ráadásul karakterének és célzott kitétségeinek megfelelően meglehetősen változatos az EGT országokban. A SyRB szektorális alkalmazása a legtöbb esetben a korábbi döntően ingatlanpiaci kitétségekre vonatkozó kockázati súlyok (CRR 124. és 164. cikk, CRR 458. cikk) felváltásával egyre népszerűbb lett. Az ingatlanpiacokon belül is majdnem kizárólag lakóingatlanpiaci kitétségek tekintetében van hatályban szektorális tőkekövetelmény (4. táblázat).

Egy szektorális kitétségekre előírt SyRB alkalmas lehet hosszabb távon a lakóingatlan-piaci rendszerkockázatok felépülésének megelőzésében, de akár a zöld célok pénzügyi szektorbeli elérésének is eszköze lehet. A lakóingatlan-piaci túlértékeltség esetleges erősödése és a kapcsolódó hitelezési kockázatok felépülésének megelőzésére az MNB már tett lépéseket az anticiklikus tőkepuffer emelésével és az adósságfék-szabályok alkalmazásával, így további prudenciális lépés egyelőre nem indokolt. Elvi szinten ugyanakkor egy esetleges ingatlanpiaci korrekcióval szembeni bankrendszeri sokkellenálló képesség növelése, illetve a kockázatosnak tekintett kitétségek alakulásának célzott fékezése érdekében egy stresszhelyzetben feloldható szektorális SyRB alkalmazása is felmerülhet. Emellett középtávon a klímakockázatokkal szembeni kitétségek monitoringrendszerének kialakítása utat nyithat a szektorális SyRB klímakockázatok célzó alkalmazása előtt is (lásd a [2022. évi Makroprudenciális jelentést klímakockázati fejezetét](#)).

4. táblázat

Az SyRB alkalmazás EGT gyakorlata és fontosabb ismérvei

Ország	SyRB-ráta	SyRB által célzott kitettség (ráta vetítési alapja)
Ausztria	0,5-1%	Minden kitettség (TREA)
Belgium	9%	Lakóingatlan fedezetű IRB retail kitettségek (Belgiumi ingatlanok esetén)
Bulgária	3%	Belföldi kitettségek (hazai TREA)
Horvátország	1,5%	Minden kitettség (TREA)
Feröer-szigetek	3%	Belföldi kitettségek (hazai TREA)
Finnország	1%	Minden kitettség (TREA)
Franciaország	3%	Franciaországi nem pénzügyi vállalatok felé fennálló kitettségek
Németország	2%	Lakóingatlan fedezetű retail kitettségek (RRE)
Izland	3%	Belföldi kitettségek (hazai TREA)
Liechtenstein	1%	Lakóingatlan fedezetű retail kitettségek (RRE) és kereskedelmiingatlan fedezetű vállalati kitettségek (CRE)
Litvánia	2%	Lakóingatlan fedezetű retail kitettségek (RRE)
Magyarország	0-2%	Minden kitettség (TREA) – súlyozott CRE projekthitel kitettségek tőkearányos mértékétől függő rátával
Málta	1,5%	Lakóingatlan fedezetű retail kitettségek (RRE)
Norvégia	4,5%	Belföldi kitettségek (hazai TREA)
Románia	0-1%	Minden kitettség (TREA)
Szlovénia	1%	Lakóingatlan fedezetű retail kitettségek (RRE)
	0,5%	Minden egyéb természetes személlyel szembeni kitettség
Svédország	3%	Minden kitettség (TREA)

Megjegyzés: Világoskék színnel a szektorális, míg szürkével az általános SyRB előírásokat jelöltük. A besorolást a tőkepuffer-követelmény vetítési alapja alapján adtuk meg.

Forrás: MNB

8. Az MNB szanálási tevékenysége

A hitelintézetek az MNB által meghatározott, kötelezően előírt MREL-követelményeket, az MNB által szorosan ellenőrzött közbülső célok mentén, 2024. január 1-jével teljesítették. Az intézmények különböző tőke instrumentumok, valamint MREL-képes kötvények kibocsátásával SNP (senior non-preferred, nem elsőbbségi fedezetlen kötvény) útján alkalmazkodtak. Ezen kívül egyes SPE (Single Point of Entry, egyablakos szanálás) bankok anyabanki hitellel, illetve anyabank által lejegyzett MREL-képes kötvények kibocsátásával is teljesítették a követelményeket. A szanálási tervek alapjainak kidolgozásával, továbbá a sikeres szanálás forrásaiként szolgáló MREL-követelmények teljesítésével a szanálási felkészülés új szintre lépett. Az idei évtől kezdődően a fókusz a szanálási tervek operacionalizálására, tesztelésére helyeződik át.

8.1. A 2024. JANUÁR 1-TŐL KÖTELEZŐ MREL-KÖVETELMÉNYNEK VALÓ MEGFELELÉST AZ ÉRINTETT INTÉZMÉNYEK TELJESÍTETTÉK

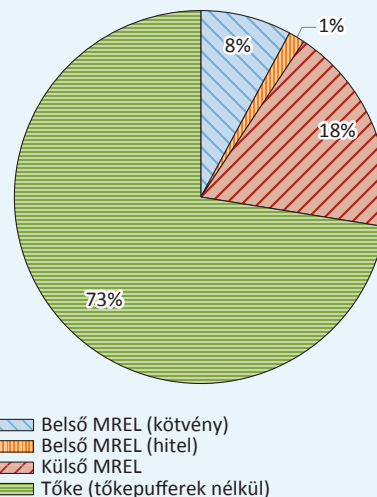
Az intézmények 2024. január 1-én megfeleltek az MNB által előírt kötelező MREL-követelményeknek. Az érintett intézményeknek a szanálási tervezés során meghatározott MREL-követelményeknek alapvetően egy lineáris pálya mentén történő hároméves alkalmazkodást követően, 2024. január 1-től kellett teljes mértékben megfelelniük. A teljes kockázattal súlyozott eszközérték arányában előírt követelmények – a tőkepuffer-követelmények figyelembevétele nélkül – a 18,9 és 28,6 százalék közötti sávban szóródnak.

Az alkalmazkodás zöme 2023. negyedik negyedévében zajlott le, döntően külföldi kibocsátások útján. A közbülső célok teljesítését követően az érintett intézmények közül többeket a kiváráss jellemezett, emiatt 2023. második felében zajlott le a végleges követelmény teljesítéséhez 2023-ban szükséges teljes, mintegy 600 milliárd forint MREL-képes forrásbevonás. Ezek döntő többsége külföldi, intézményi befektetők részére történt kibocsátás, illetve anyabanki hitel, és kötvényvásárlás volt. A hazai lakossági forrásbevonás, illetve hazai intézményi vásárlás jóval kisebb mértékű volt.

Az érintett intézmények több típusú MREL-képes forrás bevonásával teljesítették a követelményt. Az intézmények különböző tőke instrumentumok kibocsátásával, valamint MREL-képes kötvények – elsőbbségi (senior) és nem elsőbbségi fedezetlen (senior non-preferred) kötvények

– kibocsátásával (külső MREL) alkalmazkodtak. Ezen kívül a központosított, anyabanki beavatkozáson keresztüli szanálási stratégiával (SPE) rendelkező bankok a stratégia megvalósításához szükséges, anyabank felé a veszteségáramlást lehetővé tevő anyabanki hitellel, illetve anyabank által lejegyzett MREL-képes kötvények kibocsátásával (belső MREL) is teljesítették a követelményeket. (30. ábra) Az MREL megfelelést biztosító források árazását a szenioritásuk nagyban meghatározta, a tőke típusú források drágábbak, míg a nem elsőbbségi fedezetlen kötvények, illetve az elsőbbségi kötvények és anyabanki források olcsóbbak voltak.

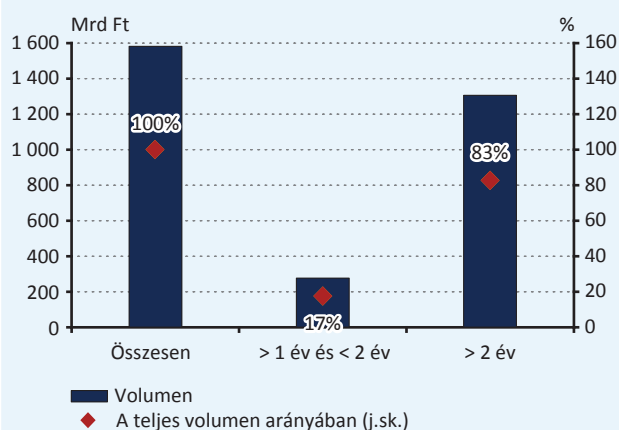
30. ábra
MREL-állomány eloszlása nagybankok esetén

Forrás: MNB

A bevont külső MREL-képes források közül a következő két évben - ceteris paribus - 275 milliárd forint fog lejárni. A 2023 második, illetve 2024 első félévében megnyugvást mutató pénzüpiacok, és a csökkenő hozamkörnyezet kedvező lehetőséget nyújtott a külső MREL-képes források megújítására. Jelenleg azt tapasztaljuk, hogy a kibocsátásokat jelentős túljegyzés jellemzi. (31. ábra)

31. ábra
Külső MREL-képes források lejárata

Forrás: MNB

A tőkepufferek teljesítése miatt tartott elsődleges alapvető tőke, az egyszerre több célra való felhasználás tilalma miatt, 2023-tól nem MREL-képes forrás. A MREL-követelmény számítása során a tőkepufferek kikerültek a kalkulációból, miközben azon elsődleges alapvető tőke (CET1), amely tőkepuffert fedez, nem része a MREL-képes forrásoknak. Ebből következően a pufferek esetleges növelése csökkenti a rendelkezésre álló MREL-képes források állományát, tehát kibocsátási igényt eredményezhet. A 2024. július 1-jei 0,5 százalékpontos hazai kitétségekre vonatkozó anticiklikus tőkepuffer aktiválás mintegy 112 milliárd forint MREL-követelmény növekedést okozhat az érintett intézményeknél 2024. második negyedév végi adatok alapján, a becsléskor nem számolva a kitétségek változásának hatásával. Ezt az anticiklikus tőkepuffer 2025. július 1 százalékra emelése további szintén mintegy 112 milliárd forinttal növelheti.

8.2. A MREL-ELŐÍRÁSOK TELJESÍTÉSÉT FOLYAMATOSAN ELLENŐRZI AZ MNB, A SZANÁLÁSI TERVEZÉST TÁMOGATÓ MÓDSZERTAN ÚJABB JELENTŐS FEJLESZTÉSE INDULT EL 2023-BAN

Az MNB évente szanálhatósági vizsgálatot végez az érintett intézményeknél, azok alapján a bankok szanálási terveiket fejlesztik. Az esetleges szanálhatósági akadályok feltárását az MNB az éves szanálhatósági vizsgálatok során folyamatosan elvégzi, a feltárt akadályok elhárítását az érintett hitelintézeteknek előírja a szanálási tervek végrehajthatósága érdekében.

A szanálási tervezés fókuszja immáron a szanálhatóság biztosítása – a tervek operacionalizálása és tesztelése – irányába tolódik el. A szanálhatóság biztosítása a hatóságok és az intézmények együttműködésével, folyamatos munkájával lehetséges. A szanálási tervek alapjainak, fő elemeinek kialakítását követően előtérbe kerültek a meghatározott stratégiák gyakorlati megvalósítását és a szanálaskori működés fenntartását biztosító folyamatok. Ezek minél részletesebb kidolgozása és a kialakított eljárások értékelése, megbízható működésének tesztelése lesz a következő években a szanálási tervezés hangsúlyos feladata.

A felkészülés következő lépéseként az MNB 2023-ban az érintett intézményeknél adatszolgáltatási képesség fejlesztést kezdeményezett, kiemelten a szanálaskori független értékelésekhez szükséges információk biztosítása érdekében. Az egyedi intézményi szintű projektervek kialakításra kerültek, azok végrehajtását az MNB évente vizsgálni fogja. A szanálásról szóló döntések megalapozásához döntő fontosságú a szanálaskori független értékelésekhez szükséges információk biztosítása. Ennek érdekében az MNB 2023-ban kezdeményezte az érintett intézményeknél az adatszolgáltatási képesség fejlesztését a szanálaskori független értékelésekhez szükséges információk megfelelő időben és minőségben történő biztosítására. 2023-ban az érintett intézményekkel egyedileg meghatározásra került a fenti feladatok megvalósításának ütemterve, elkészültek az egyedi banki projektervek azzal, hogy a fenti adatszolgáltatási képességek kialakítása 2025 végéig megtörténik.

9. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

A pénzügyi stabilitás fenntartásához a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom erősítésén keresztül érdemben hozzájárul az MNB pénzügyi fogyasztóvédelmi tevékenysége is, amely az elmúlt években egyre összetettebbé és hangsúlyosabbá vált. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége részeként folyamatosan értékeli a fogyasztókat érintő aktuális kockázatokat. 2023-ban nőtt az MNB-hez érkezett fogyasztói kérelmek alapján indított vizsgálatok száma. Az MNB a késedelmes hitelügyletek kezelésével kapcsolatos intézményi gyakorlatok hiányosságaira és az online személyi hitelnyújtás során történt kisebb tájékoztatási hiányosságokra hívta fel a figyelmet, valamint a hazai pénzforgalom szereplőinek szóló vezetői körlevelek kibocsátásával további lépéseket tett a kibercsalások visszaszorítása érdekében.

9.1. 2023-BAN IS NŐTT AZ MNB ELJÁRÁSÁT KÉRŐ HITELINTÉZETI ÜGYFELEK SZÁMA

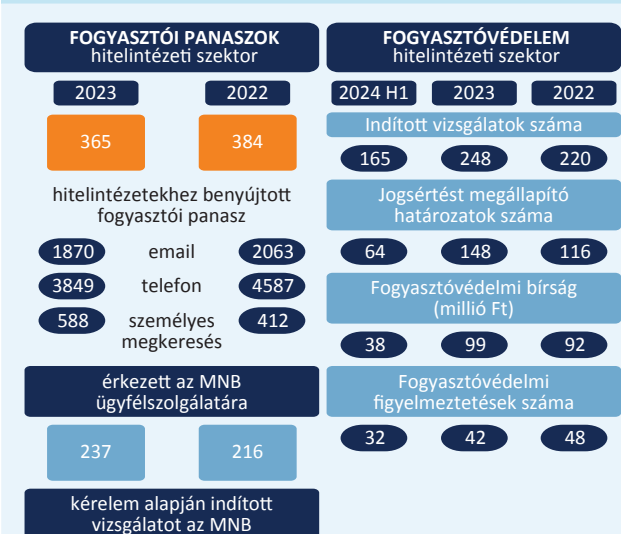
A hitelintézetek szektorhoz érkező panaszok számának csökkenése ellenére 2023-ban tovább növekedett az MNB-hez érkezett fogyasztói kérelmek száma. 2023-ban 5 százalékkal csökkent a hitelintézetek felé benyújtott panaszok száma, ugyanakkor az MNB-hez érkezett fogyasztói kérelmek száma a korábbi évhez hasonlóan 2023-ban is 10 százalékkal növekedett (32. ábra). A fogyasztók többsége továbbra is az intézmények panaszkezelését, illetve az online vagy telefonos csatásokkal kapcsolatos ügykezelést kifogásolta. Az MNB által indított vizsgálatok számának növekedése mellett a jogszabályértést megállapító határozatok aránya csökkent

(2024. első félévében már 60 százalék alatti). A folyamatos felügyelés részeként kiadott, gyors intézkedést lehetővé tévő fogyasztóvédelmi figyelmeztetések 2023-ban jellemzően az intézmények által közzétett tájékoztatások hiányosságai miatt kerültek kiadásra. A hitelintézetekhez 2023-ban érkezett panaszok leggyakoribb témái sorrendben a pénzügyi visszaéléssel, az elszámolási jogvitákkal, valamint a megbízások teljesítésével kapcsolatosak. Bár a hitelintézetekhez kevesebb panasz érkezett, a pénzügyi visszaéléssel kapcsolatos panaszok részaránya közel 5 százalékponttal 27,3 százalékra növekedett 2023-ban.

9.2. A KÉSEDELMES HITELÜGYLETEK KEZELÉSÉVEL KAPCSOLATOS INTÉZMÉNYI GYAKORLATOK HIÁNYOSSÁGAIRA HÍVTA FEL A FIGYELMET AZ MNB

Az MNB 21 hitelintézetnél ellenőrizte, hogy gyakorlatuk miként felel meg a 2022 szeptemberétől alkalmazandó, a késedelmes hitelügyletek kezelésére vonatkozó [MNB ajánlásban](#) foglaltaknak. Az ajánlás a késedelmes ügyletek kezelésének transzparenciája érdekében, standardként rögzíti a hitelszerződések felmondását megelőző időszakra irányadó elvárásokat, különös tekintettel a fogyasztói tájékoztatások tartalmára, gyakoriságára és a fogyasztó irányába történő megoldáskeresési folyamat lépéseire. Az ajánlásnak való megfelelés vizsgálata feltárta, hogy egyes intézmények a kapcsolatfelvételi lépésekre előírt határidőt megsértették, a fogyasztói figyelemfelhívó levelek tartalma hiányos, az adósnak felkínált megoldási javaslatok száma nem volt elegendő, a belső szabályozottság, illetve egyes esetekben az intézmény honlapján megjelenített kötelező tájékoztatások hiányosak. Mindamelllett, hogy az ellenőrzés rendszerszintű hibát nem azonosított, az MNB felhívta a hitelintézeteket a feltárt hiányosságok rövid határidőn belüli megoldására és javítására.

32. ábra
Fogyasztói panaszok és a fogyasztóvédelmi tevékenység főbb adatai 2022 óta a hitelintézeti szektorban

Forrás: MNB

9.3. ONLINE SZEMÉLYI KÖLCSÖNÖK IGÉNYLÉSE SORÁN KISEBB TÁJÉKOZTATÁSI HIÁNYOSSÁGOKAT TÁRT FEL AZ MNB

Az MNB 2023-ban témavizsgálatot indított annak ellenőrzésére, hogy az online személyi hiteligénylésnél a pénzügyi intézmények a szerződéskötést megelőzően jogszabályoknak megfelelően tájékoztatják-e ügyfeleiket. Az MNB hat hitelintézetnél vizsgálta, hogy a szerződéskötésig terjedő időszakban a fogyasztók rendelkezésére bocsátandó, jogszabályok által elvárt tájékoztatók átadásra kerültek-e, amelyek által információt kapnak az igényelt termék legfontosabb jellemzőiről, és amelyek segítik felmérni, hogy a termék megfelel-e igényeiknek, pénzügyi teljesítőképességüknek.

A vizsgálat több intézménynél megállapította, hogy a törlesztőrészlet változását bemutató tájékoztatóban nem a jogszabály által előírt, előző naptári évre vonatkozó átlagos havi nettó jövedelemmel számoltak, egy hitelintézet továbbá nem tüntette fel a reprezentatívnak tekinthető kamatot. Két hitelintézet vizsgált ügyleteinél a hitel jellemzőiről szóló nyomtatvány alapján elkészítendő tájékoztató tartalma volt hiányos, két intézmény pedig az előírt tartalmi elemeken túlmenő információkkal egészítette ki a tájékoztatókat, amelyre a jogszabály nem ad lehetőséget. Egy hitelintézet továbbá nem tudta igazoltan alátámasztani a hitelszerződés és az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzatok, hirdetmények ügyfelek részére történő átadását. A jogszabálysértésekre tekintettel az MNB összesen 6,6 millió forint bírságot szabott ki, ezen felül több intézmény online hiteligénylési folyamatában azonosított olyan gyakorlatokat, amelyek pontosítása, finomhangolása érdekében vezetői levélben fogalmazta meg elvárásait.

9.4. AZ MNB A HAZAI PÉNZFORGALOM SZEREPLŐINEK SZÓLÓ VEZETŐI KÖRLEVELEK KIBOCSÁTÁSÁVAL TOVÁBBI LÉPÉSEKET TETT A KIBERCALÁSOK VISSZASZORÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

A kibercsalók továbbra is rendkívül változatos módon és aktívan támadják az ügyfeleket. Az MNB ezért a vonatkozó időszakban is aktívan részt vett a KiberPajzs együttműködésben, illetve 2024. év első félévében két vezetői körlevelet (33. ábra) adott ki a kibercsalások visszaszorítása érdekében.

33. ábra
A kibercsalások visszaszorítását célzó MNB körlevelek elvárásai

A pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélésekhez kapcsolódó tájékoztatási elvárásokról szóló [vezetői körlevél](#) célja annak elősegítése, hogy az érintett pénzforgalmi szolgáltatók a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló [MNB ajánlásban](#) rögzített, ügyfelek edukációját, tájékoztatását célzó elvárásoknak történő megfelelést honlapjaikon a figyelem felkeltésére alkalmas, egységes módon biztosítsák. Az MNB egyebek mellett előírja, hogy a piaci szereplők honlapjukon (a főoldali kijaánlóról átnavigálva) külön tájékoztató banki oldalon mutassák be a fogyasztóknak a főbb csalástípusokat, azok elkerülésének, megelőzésének lépéseit, továbbá azt, hogy visszaélés észlelése nyomán kit és hogyan kell keresni az adott pénzügyi intézménynél. A körlevél elvárásai között szerepel továbbá az is, hogy a pénzforgalmi szolgáltatóknak a bankszámlákkal, bankkártyákkal kapcsolatos ügyfél-tájékoztatókban is fel kell hívni a figyelmet a kiberpajzs.hu honlapra.

Egy [másik körlevélben](#) az MNB arra szólította fel a számlavezető intézményeket, hogy a meglévő meghatalmazásokkal rendelkezőknél 2024. május 15-ig, az új meghatalmazást adó ügyfeleknél előbbi időpontot követően figyelmeztessék a meghatalmazást adó számlavezető ügyfeleket a kibercsalás kockázatára, hiszen a bűnözők a banki meghatalmazottak internet- vagy mobilbanki hozzáféréseinek kompromittálódásával a meghatalmazók számláihoz (is) hozzáférhetnek. Az MNB

jó gyakorlatnak tartja, ha a szolgáltatóknál az egyes csatornák (pl. netbank) meghatalmazotti beállítása nem alapértelmezett, hanem a meghatalmazók saját döntésük alapján rendelkeznek arról, hogy mely csatornákon adnak hozzáférést számlájukhoz, illetve, ha ez (akár tranzakciós limitek beállításával is) utóbb módosítható. Szintén jó gyakorlat, ha az intézmények saját visszaélésűző rendszerei figyelembe veszik a meghatalmazó-meghatalmazotti kapcsolatokat is.

2. keretes írás

A halasztott fizetési konstrukciók térnyerésének potenciális pénzügyi stabilitási és fogyasztóvédelmi kockázatai

Az ún. buy-now-pay-later (BNPL) konstrukció többnyire kisösszegű, rövid futamidejű kereskedelmi kölcsönöket jelent, amelyek lehetővé teszik, hogy a fogyasztók több kamatmentes részletre osszák fel vásárlásaikat. A részletekben történő vásárlási megoldások már eddig is léteztek áruhitel vagy részletre történő vétel esetén. Áruhitelnél a hitelt folyósító intézmény (jellemzően egy bank), míg részletre történő vétel során a kereskedő viselte a felmerülő kockázatokat és ennek megfelelően mérték fel az adós fizetőképességét. A BNPL szolgáltatók ugyanakkor jellemzően olyan FinTech vállalatok, amelyek számos kereskedővel állnak kapcsolatban és díj, illetve jutalék ellenében, engedélyezés (faktoring ügyletek) útján átveszik a kereskedők vásárlókkal kötött kereskedelmi kölcsönöket, és ennek megfelelően viselik a kockázatokat. A BNPL szolgáltatók (a hazai és nemzetközi piacon egyik leginkább elterjedt Klarna) bevétele a hagyományos áruhitel-piaci szereplőktől eltérően nem a hitelkamatokból, hanem a kereskedők által fizetett közvetítői díjból és jutalékból, valamint az ügyfeladatok elemzéséből és értékesítéséből adódik.

A BNPL kölcsönök adóssághék előírásokkal való szabályozása aktuálisan jogi nehézségekbe ütközik. A BNPL konstrukciók sajátossága, hogy jellemzően nem minősülnek a prudenciális előírásokkal szabályozott hitel- és pénzkölcsön nyújtási tevékenységnek, valamint nem tartoznak a fogyasztónak nyújtott hiteltől szóló törvény hatálya alá sem, amiből kifolyólag ezekre a konstrukciókra általában nem vonatkoznak az adóssághék-jellegű, illetve a fogyasztóvédelmi tárgyú előírások. Emellett ezek a kitétségek a hitelregiszterekben sem jelennek meg, valamint tovább szűkíti a szabályozási mozgásteret, hogy gyakran határon átnyúló tevékenységet végeznek a BNPL szolgáltatók. A BNPL konstrukciók így egyenlőtlen versenyelőnyt biztosíthatnak az egyéb áruhitelt nyújtó szolgáltatókkal szemben.

A rendelkezésre álló adatok alapján a BNPL kitétségek hitelkockázata jelentős lehet. A nemzetközi adatok alapján ([BIS, 2023](#)) a BNPL konstrukciókat nagyobb arányban használják azon fiatal felnőttek, akik jellemzően erősen eladósodottak és alacsony hitelképességűek, ezért a hagyományos fogyasztási hitelekhez képest magasabb a késedelmi arány. Emellett a BNPL konstrukciókra vonatkozó szigorú fogyasztóvédelmi és prudenciális előírások hiányában jelentős lehet az elégtelen fogyasztói tájékoztatás, a szabályozatlan panaszkezelés, illetve a túlzott és átláthatatlan díj- és költségstruktúrák alkalmazásának kockázata, amelyek együttesen a túlzott eladósodás kockázatát is növelhetik. Tovább növeli a kockázatokat, hogy a vásárlást megelőzően az ügyfél fizetőképességéről semmilyen előzetes információval nem rendelkezik a BNPL szolgáltató, az esetlegesen az ügyfélnek később hitelt nyújtó bank pedig szintén nem lát rá az ügyfél BNPL szolgáltatásból eredő fizetési kötelezettségeire.

Aktuálisan a hazai BNPL finanszírozási konstrukciók megjelenése az alacsony hitelösszegek és az egyelőre korlátozott kínálat és kereslet okán pénzügyi stabilitási kockázatot nem jelent, de fogyasztóvédelmi kockázatokat hordozhat. A BNPL hitelkonstrukciók az áruhitelt felvevő adósokat érhetik el leginkább, amelynek éves hitelkihelyezése aktuálisan 30-40 milliárd forintot tesz ki, a teljes lakossági hitelkihelyezésen belül pedig mintegy 1,5-2 százalékot. Ez alapján, ha a BNPL konstrukciók az áruhitelekhez hasonló piaci részesedést érnének el, az sem vezetne túlzott lakossági eladósodáshoz és jelentős pénzügyi stabilitási rendszerkockázathoz. Az esetlegesen elégtelen fogyasztói tájékoztatás, a kevésbé szigorú jövedelemellenőrzés, valamint a potenciálisan jelentős késedelmi költségek azonban egyéni szinten jelenthetnek fogyasztóvédelmi kockázatot. Emiatt a szolgáltatás térnyerésének fokozott monitoringja és a szolgáltatások prudenciális kezelési lehetőségeinek feltérképezése indokolt.

A szabályozási hiányosságból eredő fogyasztóvédelmi jellegű kockázatokat mérsékli a 2023. október 18. napján elfogadott, fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló, 2026. november 20. napjától kezdődően alkalmazandó [EU-irányelv](#). Ennek hatálya ki fog terjedni az olyan BNPL konstrukciókra is, amelyeknél a hitelező kizárólag az értékesítő által nyújtott termékek vagy szolgáltatások megvásárlásának céljából nyújt hitelt a fogyasztónak, és amelyek olyan új digitális pénzügyi eszközök, amelyek lehetővé teszik a fogyasztók számára a vásárlást és a megvásárolt tételek időben elnyújtott kifizetését, gyakran kamatmentesen és bármely egyéb díj nélkül. Az irányelv rendelkezéseinek a magyar jogrendbe történő átültetését követően a BNPL konstrukciókra is vonatkoznak majd a fogyasztók védelmét célzó előírások.

Fentiek mellett például Ausztráliában is [új fogyasztóvédelmi szabályozást terveznek kialakítani](#). A jogszabály az ún. Credit Act módosítása útján előírja majd a BNPL szolgáltatók részére, hogy rendelkezzenek hitelezési tevékenységre vonatkozó engedéllyel, ami alapján a szolgáltatóknak meg kell majd felelniük a meglévő hitelezési jogszabályi előírásoknak. Emellett a tervezett jogszabály egy új alacsony-költségű hitel kategóriát is létrehoz majd, a BNPL konstrukciók egyéb hiteltermékektől való megkülönböztetésének céljára.

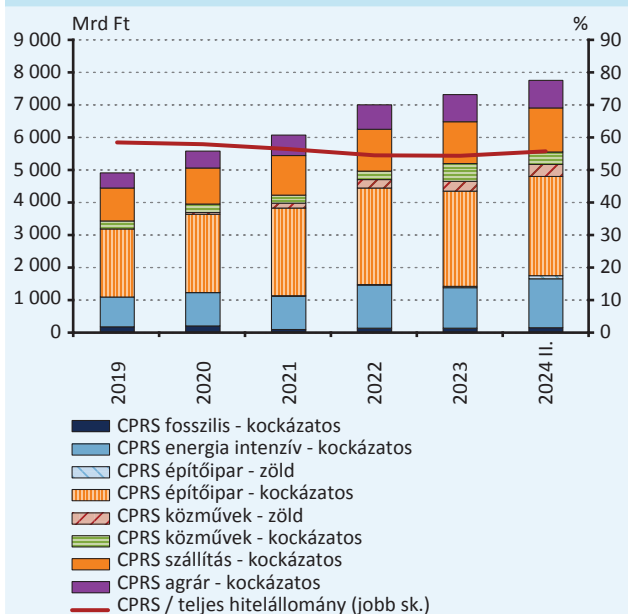
10. A klímakockázat pénzügyi stabilitási kockázatai és makroprudenciális kezelésük lehetőségei

Az éghajlatváltozással és annak potenciális átállási kockázataival érintett vállalati banki hitelkitettségek rendszerkockázati monitoringja emelkedő, de továbbra is alacsony szintű sérülékenységet jelez. Emellett a rendszerkockázat monitoring fejlesztése továbbra is indokolt. 2021 óta a jelzáloghitelből finanszírozott ingatlanok energetikai hatékonyságában a Zöld Otthon Program (ZOP) keretein belül hitelezett ingatlanok kivételével érdemi javulás nem látható. A hazai ingatlanok energetikai hatékonyságának javítását az MNB az egyre gyakoribb nemzetközi alkalmazásokhoz hasonlóan az adósságfék előírások zöld differenciálása útján is támogatja. Ennek keretében 2025. januártól a zöld feltételeknek megfelelő hitelek esetén 10 százalékponttal magasabb, 90 százalékos maximális HFM limitek alkalmazandók, valamint jövedelemtől függetlenül elérhetővé válik a maximális 60 százalékos JTM limit. Emellett az MNB a Minősített Fogyasztóbarát minősítés zöld előírásainak megerősítése útján is támogatja a zöld szempontok hitelezési folyamatokba való beépítését.

10.1. AZ MNB FOKOZOTTAN MONITOROZZA AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS PÉNZÜGYI RENDSZERKOCKÁZATAINAK ALAKULÁSÁT

Magas szinten vannak és bővültek a bankrendszer vállalati hitelfortfóliójában az átállási kockázatokkal szemben sérülékeny ágazati hitelkitettségek. Az elmúlt években a vállalati hitelállomány egészének növekedéséhez hasonló dinamikával emelkedett a kockázat monitoring rendszerek elterjedt definíciója szerinti ún. éghajlatváltozás-kockázati szempontból releváns szektorok (climate policy relevant sectors, CPRS lásd [Alessi és Battiston \(2022\)](#)) banki hitelfinanszírozásának volumene (34. ábra). Ugyanennek a hitelkitettség kategóriának az aránya a bankrendszer teljes vállalati állományához viszonyítva 2019 óta számottevően nem változott a relatíve magas szintről, 2024 első félévének végén mintegy 56 százalék. Ez a mérési megközelítés a kijelölt ágazatok klímakockázati szempontból sérülékeny kitétségeinek egy felső becslését adja², amelyet csökkenthet például az [EU 2020/852](#) Taxonómia rendelete és az azt kiegészítő [EU 2021/2139](#) rendeletéhez igazodó vagy egyéb fenntartható finanszírozási programnak megfelelő tevékenységeket finanszírozó hitelek köre, de ezen túl is jelentős eltérés lehet a lefedett ágazatokban végzett tevékenységek éghajlatváltozáshoz kapcsolódó pénzügyi kockázatai között. A CPRS kitétségek részaránya és a finanszírozott tevékenység

34. ábra
A éghajlatváltozás-kockázati szempontból leginkább releváns szektorok (CPRS) kitétségeinek alakulása

Megjegyzés: Az ábra az év végi hitelállományokkal (fennálló tőketartozás), ahol más nincs feltüntetve. A CPRS klasszifikáció NACE ágazati definíciójához lásd Alessi és Battiston (2022), Battiston et al. (2022) és Battiston et al. (2017). A CPRS kitétségek zöld hitelrészét az ezeknek az iparágak nyújtott, i) a HITREG adatszolgáltatás szerint az uniós taxonómiához igazodó kitétségek, ii) a zöld tőkekövetelmény-kezdmény program, iii) a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram és iv) az infrastruktúra támogató faktorral támogatott zöld hitelek adják. A CPRS szerinti fosszilis, energia intenzív, szállítás és agrár szektorok zöld kitétségei nem jelennek meg az ábrán, mivel összegük egyelőre az ábra nagyságrendjéhez képest alacsony.
Forrás: MNB

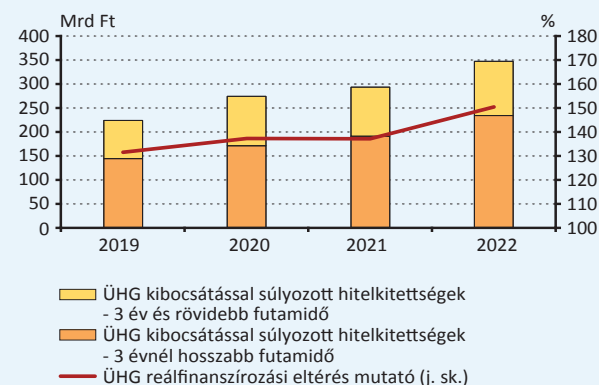
² Például [Alessi és Battiston \(2022\)](#) a fosszilis és szállítás szektor közel 100 százalékát, az építőipari szektor 70 százalékát, az energia intenzív ipari szektorok 50-100 százalékát ágazattól függően és a közművek, és elsősorban villamosenergia szektor 39 százalékát (függően a megújuló energia-termelés részarányától) tekintik magasabb kockázatú kitétségeknek.

ÜHG-intenzitása alapján hitelintézetek portfólióösszetétele között jelentős különbségek mérhetők. A vállalati hitel- és értékpapír kitétségeket is bevonva a számításba intézményi szinten értékeli a portfóliók kockázatosságát az előbbieknél alapján az [MNB Zöld pénzügyi jelentésének](#) bankrendszeri klímakockázati hálóját (módszertanról lásd [Ritter \(2022\)](#)). A háló frissített, 2024 második negyedévi értékei alapján négy hazai rendszerszinten jelentős bank viszonylag magasabb kockázati besorolást (ún. közép-ső-felső negyed a hálón), míg három mérsékelt kockázati besorolást kapott (ún. közép-alsó negyed).

A sérülékeny hitelportfólió részek éghajlatváltozás-kockázati intenzitása szintén emelkedett. Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó pénzügyi rendszerkockázatok feltérképezésének céljából az MNB évről-évre bővíti a vizsgált kockázati indikátorok körét, párhuzamosan az uniós vizsgálatok kockázati jelzéseivel (a legfrissebb európai áttekintésről lásd az [ECB/ESRB \(2023\)](#) jelentését). A kockázatok intenzitását is reprezentáló egyfajta klímakockázati kitétséget mutat az iparági ÜHG kibocsátások éves részesedésével súlyozott hitelkitétségek emelkedése (35. ábra), amely állomány mintegy kétharmad része hosszabb hátralevő futamidővel bír, ezeket az ügyleteket még érinthetik a középtávon esetlegesen felerősödő átállási kockázatok. A hitelezés iparágak közötti átrendeződése a magas kibocsátást produkáló ágazatok felé mérsékeltnek mutatkozott, a mutató emelkedése elsősorban a hitelállomány bővülésének tulajdonítható. Tovább árnyalja ugyanakkor a változásokat az ún. ÜHG reálfinanszírozási eltérés mutató (vö. a hasonló carbon-financing tilt mértékszámával, [ECB/ESRB \(2023\)](#)) amely a hitelfinanszírozással és az ágazati bruttó hozzáadott értékkel súlyozott ÜHG kibocsátásokat arányának segítségével hasonlítja össze, hogy az ágazati hozzáadott értékek ÜHG intenzitás aránya és az ágazati hitelfinanszírozások ÜHG aránya miként viszonyulnak egymáshoz, a hitelfinanszírozás a relatíve magasabb vagy alacsonyabb ÜHG intenzitású ágazatok irányába térül-e el. A mutató alakulásáról elmondható, hogy a magas hozzáadott értékű (GVA) tevékenységek egyre kevesebb ÜHG kibocsátást igényelnek, míg a bankrendszeri hitelportfólióval finanszírozott tevékenységek összetételében ez a változás legalább is kisebb mértékű, vagyis még a reálgazdasági hozzáadott érték részesedésüknél nagyobb arányban kapnak részesedést a banki hitelállományból a relatíve magasabb ÜHG kibocsátással bíró tevékenységek. Szintén érdemes figyelemmel kísérni az [MNB Zöld pénzügyi jelentésében](#) rendszeresen frissített banki karbonkockázati index (BKI) alakulását, amely alapján 2020 és 2022 között az átállási klímakockázatok stagnálása, lassú csökkenése után 2023-ban ugrásszerű kitétség növekedés volt megfigyelhető a belföldi vállalati hitelportfólión belül (módszertanról lásd [Bokor \(2021\)](#)). A BKI a pontosabb kockázatléírás céljából

korrigálásra kerül egyrészt a kockázatmentesnek tekintett zöld vállalati hitelekkel, amelyek belföldi állománya 2024. második negyedévének végén meghaladta a 633 milliárd forintot, másrészt az ágazati szintű ÜHG-intenzitás adatok tekintetében az európai szennyezéskereskedelmi-rendszerben (ETS) résztvevő vállalatok egyedi ÜHG kibocsátásaival ([Ritter \(2023\)](#)).

35. ábra
Az átállási kockázattal érintett ÜHG kibocsátással súlyozott hitelkitétségek változása

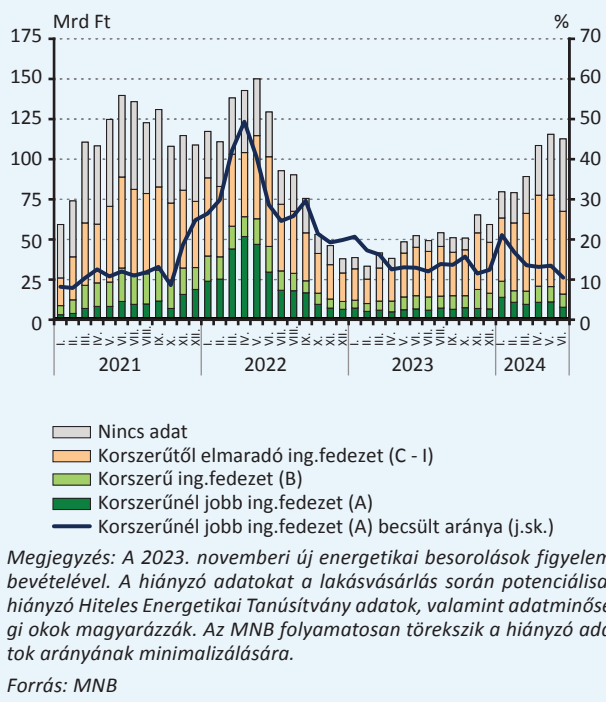
Megjegyzés: Az ábra az év végi hitelállományokkal (fennálló tőketartozás) és az adott évi üvegházhatású gáz (ÜHG) kibocsátásokkal készült. A súlyozott hitelkitétségeknél az ÜHG kibocsátás súlyokat az ágazati részesedések adják a teljes ipari ÜHG kibocsátás arányában. Az ÜHG reálfinanszírozási eltérés mutató (carbon tilt measure, CTM) az ágazati hitelkitétségek teljes vállalati hitelkitétségből való részesedéseivel súlyozott ÜHG kibocsátás és az ágazati bruttó hozzáadott értékkel súlyozott ÜHG kibocsátás aránya, vagyis i index a gazdasági ágazatokat jelöli, az i ágazat hitelfinanszírozása, a károsanyag kibocsátása és a termelt hozzáadott értéke.

Forrás: Eurostat, MNB

10.2. AZ MNB A MAKROPRUDENCIÁLIS POLITIKÁJÁN BELÜL AZ ADÓSSÁGFÉK ELŐÍRÁSOK ZÖLD DIFFERENCIÁLÁSA ÚTJÁN IS TÁMOGATJA A KLÍMAVÉDELMI CÉLOK ELÉRÉSÉT

2021 óta a jelzáloghitelből finanszírozott ingatlanok energetikai hatékonyságában a Zöld Otthon Program (ZOP) keretein belül hitelezett ingatlanok kivételével érdemi javulás nem látható. Az új lakáshitel-kihelyezésen belül a korszerűnél jobb ingatlanfedezetek aránya alacsony, 2021 óta (a 2023. októberig érvényes besorolás szerint legalább BB, valamint az aktuálisan érvényes besorolás szerint legalább A minősítés) stabilan 10-20 százalék között szóródott, azaz, hogy a Zöld Otthon Program támogatási időszaka alatt ez az arány átmenetileg megközelítette az 50 százalékot (36. ábra). Ez alapján jelentős tér áll rendelkezésre a jelzáloghitelezés energetikai hatékonyságjavuláshoz való hozzájárulásának erősítésére.

36. ábra
Az új lakáshitel-kihelyezés eloszlása a finanszírozott lakóingatlanok energetikai besorolása szerint

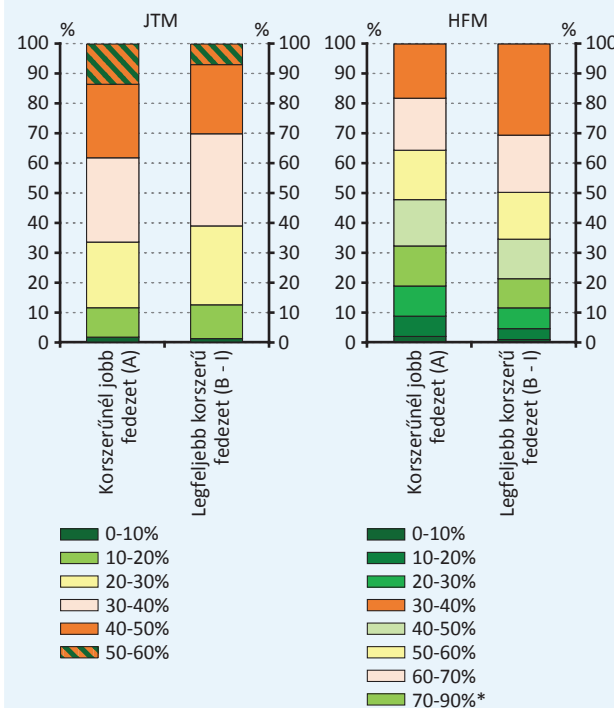

A korszerű ingatlanok az átlagon felüli jövedelmű, alacsony kockázatú adósoknál koncentrálnak. Az energetikailag korszerű ingatlanok jelentős árprémiummal bírnak a kevésbé korszerű ingatlanokhoz képest, emiatt ezen ingatlanok főként az átlagosnál nagyobb jövedelmű adósok számára érhetőek el. Míg 400 ezer forint nettó átlagkereset alatti hitelfelvevők körében a korszerű ingatlanok aránya a vizsgált időszakban több mint 3 százalék körül alakult, addig ez az egymillió forintos nettó jövedelmet meghaladó keresetű adósok esetén már közel 20 százalékot ért el a 2021-2024. második negyedéve között nyújtott lakáshitelek körében.

A nagyobb energiahatékonyabb ingatlanokat magasabb önerő és jobban kifizített jövedelem mellett érik el a hitelfelvevők. A kedvezőtlen energetikai jellemzőkkel bíró ingatlanokat finanszírozó hitelek fokozott HFM-szerinti kifizetettsége látható, ami arra utalhat, hogy az elégtelen önerővel bíró adósok a nagyobb megtakarítással rendelkező hitelfelvevőkhöz képest kevésbé érik el a korszerű ingatlanokat. Emellett az energetikailag hatékony ingatlanokat finanszírozó hitelek esetén az adósok jövedelmének fokozott

megterhelése látható, ami azt erősítheti, hogy a magasabb önerő előteremtésére képes, a zöld ingatlanok megvásárlásához szükséges hitelt elérő hitelfelvevők jövedelme a magasabb hitelösszegek okán jobban kifizített (37. ábra).

37. ábra
Az új lakáshitel-kihelyezés energetikai besorolása, valamint JTM és HFM szerinti eloszlása (2021-2024 II.)

Megjegyzés: Volumen szerinti eloszlás. Csak építési és vásárlási hitelek, ZOP hitelek nélkül. A 2023. novemberi új energetikai besorolások figyelembevételével. *2024. január 1-jétől az elsőlakás-vásárló hitelfelvevőkre vonatkozó maximális HFM limit 90 százalékra nőtt.

Az ún. zöld hipotézis alapján az energetikailag hatékony ingatlanok finanszírozása kisebb hitelkockázattal bírhat. Az alacsonyabb fenntartási költségek révén a hitelfelvevők jövedelmük nagyobb hányadát fordíthatják hiteltörlesztésre, vagyis kisebb lehet a nemteljesítési valószínűségük (PD). Emellett a zöld ingatlanfedezetek iránti lakáspiaci kereslet a kevésbé hatékony ingatlanokhoz képest sokkellenállóbb lehet, vagyis ezen ingatlanok potenciálisan értékertartóbbak lehetnek, ami kisebb nemteljesítéskori veszteséget jelent (LGD) a hitelezőknek. Mostanra már rendelkezésre állnak az első hazai vizsgálatok a „zöld hipotézisről”, amelyek annak fennállását erősítik meg hazánkban is³.

³ Lásd Hajnal és társai (2022), valamint Ertl és társai (2021) vizsgálatait a családi házak energiahatékonyabbá válásával jelentkező árprémiumról. A jobb energiahatékonyabb ingatlanfedezettel bíró hitelek alacsonyabb nemteljesítési valószínűségére vonatkozó hazai vizsgálatról lásd az MNB Zöld Pénzügyi Jelentés (2022) 86-88. oldalait, nemzetközi kutatásokról lásd EC-EFIG (2022), Billio et al. (2022) összefoglalóit.

A fenti indokokra tekintettel az adósságfék szabályok zöld szempontú differenciálása a kockázatok túlzott növelése nélkül támogathatja a hazai lakásállomány megújulását. Figyelemmel arra, hogy egyre több empirikus kutatás is megerősíti, hogy a zöld ingatlanhiteleket finanszírozó jelzáloghitelek kockázata alacsonyabb lehet, valamint, hogy az adósságfék limitek körüli jelentős, az ingatlanok energetikai hatékonyságától függő, a hitelek kockázatával csak részben indokolható torlódás azonosítható, ez lehetőséget biztosíthat a zöld ingatlanokat, illetve hitelcélokat finanszírozó hitelekre vonatkozó kedvezőbb adósságfék előírások alkalmazására.

Erre tekintettel az MNB 2025. január 1-jétől a zöld ingatlanvásárlások és a felújítási célú hitelek esetében kedvezőbb JTM, illetve HFM limitek alkalmazásáról döntött. Az új előírások alapján a Zöld Tőkekedvezmény Program alapján meghatározott zöld fedezetekre és hitelcélokra vonatkozó feltételeket teljesítő, legalább 10 évig kamatfixált forint jelzáloghitelek esetében a HFM limit 90 százalékra emelkedik (függetlenül attól, hogy az adós elsőlakás-vásárlónak minősül-e). Ezzel párhuzamosan a feltételeknek megfelelő hitelek esetén az alkalmazandó JTM limit az ügyfelek jövedelmétől függetlenül 60 százalékra emelkedik (az alkalmazandó JTM és HFM keretrendszerrel lásd az [Adósságfék eszközökről szóló 2. fejezetben](#)).

Az adósságfék szabályok zöld differenciálásának bevezetése több csatornán keresztül támogathatja a hazai ingatlanállomány energetikai megújulását:

- A zöld lakáshitelek elérhetőségének javítása útján **növelheti a zöld ingatlanok iránti hitelfelvevői keresletet**, a bankok oldalán pedig támogathatja a **dedikált zöld lakáshitel-termékek fejlesztését**.
- A **hitelfelvevők lakásvásárlási- és építési hitelcéljai esetén lehet a legnagyobb hatással**. A korszerűsítési hitelkonstrukciók esetén az alacsony hitelösszegre és ebből kifolyólag az alacsony JTM, illetve HFM kifizetettségre tekintettel a megemelt korlátok kihasználása kevésbé várható, így azok a nagyobb hitelösszeggel és törlesztőrészlettel járó vásárlási és építési hitelcélok, illetve a korábban lakáshitelből vásárolt ingatlanok felújítását támogathatják elsősorban.
- A **dedikált zöld előírások kialakítása a bankok és hitelfelvevők oldalán is elősegíti a klímatudatosságot**. A zöld előírások támogatják a banki monitoring rendszerek fejlesztését, az adatelérhetőség és adatminőség javítását, a dedikált zöld pénzügyi termékek fejlesztését, valamint a hitelfelvevők oldalán a zöld tudatosság fejlődését.

A zöld hitelkereslet növekedése ugyanakkor a teljes lakás- és hitelpiac tekintetében a jogosult ingatlanok alacsony aránya okán korlátozott maradhat, így jelentős lakáspiaci hatások nem várhatók. A zöld ingatlanhitelek aktuálisan a hitelkihelyezés 10-20 százalékát teszik ki. A HFM limit emelése a kedvezmény teljes kihasználása esetén a hitelösszeg 12,5 százalékos, a JTM limit emelése teljes kihasználás esetén 20 százalékos növekedését eredményezheti az érintett hitelek tekintetében. Összességében az egyelőre még korlátozott fedezeti kör és a korlátozott addicionális hitelkihelyezés okán a zöld ingatlanok iránti keresletnövekedés szektorszinten várhatóan nem okoz érdemi lakásár- és hitelkockázat emelkedést.

A fenti szempontokra és a zöld hipotézis feltételezhető teljesülésére tekintettel az **adósságfék szabályok zöld differenciálása a fedezetek és hitelfelvevők hitelkockázatát jobban figyelembe vevő, kockázatarányos előírások bevezetése útján, a lakás- és hitel-piaci kockázatok érdemi növelése nélkül támogathatja a hazai ingatlanállomány energetikai megújulását**.

10.3. A MINŐSÍTETT FOGYASZTÓBARÁT KERETRENDSZER ZÖLDSZEMPONTÚ FELÜLVIZSGÁLATA IS TÁMOGATJA A HAZAI LAKÓINGATLAN-ÁLLOMÁNY ENERGETIKAI MEGÚJULÁSÁT

A zöld szempontok Minősített Fogyasztóbarát keretrendszerben történő további erősítése hozzájárulhat az energiahatékony hitelek folyósításához és a hazai épületállomány energiahatékonyosságának növeléséhez

Az MNB a felmerülő lakáshitelpiaci trendeket szem előtt tartva folyamatosan fejleszti az MFL keretrendszerét. Ennek megfelelően a hazai lakásállomány energetikai megújulásának elősegítése, illetve a zöld hitelcélok bankszektori finanszírozásának ösztönzése érdekében 2023. április 1-jétől dedikált zöld MFL hitelcélok bevezetéséről döntött. A módosításnak megfelelően az MNB Zöld Tőkekedvezmény-kedvezmény Programjával összhangban álló zöld hitelcél finanszírozására nyújtott MFL hitelek esetében folyósítási díj, illetve a zöld hitelcél ellenőrzéséhez kapcsolódó díj és egyéb költség nem kerülhet felszámításra. Emellett a hitelező a Hiteles Energetikai Tanúsítvány ügyfelet terhelő költségét egyszeri alkalommal köteles átvállalni. Továbbá, a zöld hitelcélok igazolt teljesülése esetére a hitelezőnek lehetősége van zöld kamatkedvezményt is biztosítani.

A dedikált zöld lakáshitel-termékek fejlesztésének további ösztönzése érdekében az MNB 2025 tavaszától kötelezővé teszi a hitelezők számára, hogy a – továbbiakban is

az MNB Zöld Tőkekövetelmény-kedvezmény Programjával összhangban meghatározott – zöld hitelcélok elérését szolgáló hitelgénylés esetén a MFL terméküket zöld hitelként nyújtják a potenciális adósok részére, amennyiben az adott hitelcélra az MFL termék elérhető. A hitelezők kötelesek lesznek a zöld hitelcél igazolt teljesülése esetén legalább 0,5 százalékpontos kamatkedvezményt biztosítani a kedvezmény nélküli induló kamatból, amire a zöld ingatlanok potenciálisan alacsonyabb hitelkockázata, valamint az MNB által biztosított zöld tőkekövetelmény-kedvezményből eredő alacsonyabb tőkeköltésig biztosíthat elegendő mozgásteret.

A banki zöld finanszírozás ösztönzését és az ingatlanállomány hatékonyságjavulását a személyi hitelek is támogatják, ezért az MNB a zöld szempontok Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel keretrendszerbe történő beépítéséről is döntött. Ennek megfelelően 2025 tavaszától a Pályázati kiírásban meghatározott, lakások felújítását szolgáló hitelcélok igazolt teljesülése esetén a bankoknak lehetőségük nyílik legalább 3 százalékpontos, dedikált zöld kamatkedvezményt biztosítani az adósoknak. A módosítást követően az MFL termékek mellett a zöld MSZH termékek is segíthetik az elavult ingatlanok energetikailag hatékony korszerűsítését egyszerűbb és gyorsabb hitelfelvételi folyamat keretében.

3. keretes írás

A hazai bankrendszer fizikai klímakockázatokkal szembeni kitettsége

A jegybankok világszerte dinamikusan fejlesztik a fizikai klímakockázatokkal szembeni kitettség mérésére fókuszáló módszertanukat, mivel az extrém időjárási körülmények gyakorisága és súlyossága jól láthatóan növekszik (IPCC, 2021, Burger és Wójcik, 2023). Korábban az ilyen elemzések legnagyobb akadályát a megfelelő adatok és monitoring-rendszer hiánya jelentette. Ennek enyhítésére 2024 tavaszán az Európai Központi Bank (EKB) az eurózónára vonatkozóan publikálta a klímaváltozáshoz köthető indikátorokat. Az EKB ugyanakkor kiemelte, hogy ezek az adatsorok kísérleti, elemzési céllal jelentek meg, és pontosságuk egyelőre jelentős bizonytalansággal terhelt (EKB, 2024). Ezért a várható revíziók az elemzések következtetéseit erősen befolyásolhatják. Ugyanezen kitételek mellett mutatjuk be alább a saját eredményeinket, amelyek árvízre, tűzre és az aszályra vonatkoznak.

Fizikai klímakockázatok vizsgálatának eddigi eredményei

Kockázat típusa	Folyami árvíz	Tűzvész	Aszály és belvíz
Megközelítés	Elöntési térképek és hitelfedezetek lokációja alapján	A tűzgyulladás valószínűségét modelleztük a vegetáció és a kanadai időjárási tűzveszély-index (FWI) alapján	Standardizált Csapadékindex (SPI) és vállalati pénzügyi beszámolók közötti összefüggést vizsgáltuk
Legfontosabb források	Elsősorban az Országos Vízügyi Igazgatóság Árvízi Kockázat és Veszélytérképezés anyagai	Saját, egész Európát lefedő modell alapján (Burger et al., 2024)	Még nem publikált, előzetes modellünk a Copernicus Drought Observatory SPI értékei és NAV adatai alapján
Kockázat jelenlegi szintje	Magyarország területének legalább 6,7 százalékát érinti egy százalékos valószínűséggel árvíz évente.	Magyarország területének kb. 5 százalékán üthet ki tűz egy százaléknál nagyobb valószínűséggel évente	Egyelőre nem fordultak elő tartós, több éven át elhúzódó, aszályos időszakok.
Kitettségek jelenlegi érintettsége	A hazai vállalati és lakossági fedezetek legalább 2,4-2,5 százalékát érintheti árvíz egy százalékos valószínűséggel évente	A vállalati és a lakossági fedezetek 0,8 százaléka található olyan területen, ahol a tűzvalószínűség évi 1 százaléknál nagyobb	A mezőgazdasági társas vállalkozásoknál az üzemi eredmény az elmúlt 20 évben átlagosan enyhén kisebb volt a csapadék hiánya miatt, mint átlagos csapadék mellett lett volna.
Várható tendencia 2050-ig az RCP 8.5 scenárióban*	Növekvő kockázat Az elárasztott terület várható aránya ill. az elöntési gyakoriság nőni fog.	Stagnálás Várható értéken stagnálást várunk változatlan növényzet mellett. Extrém értékeket nem vizsgáltunk.	Nem értékelhető Modellünk legfeljebb mérsékelten súlyos aszályos évek adatain tanult, ezért egy extrém aszályt szimuláló kalkuláció alulbecsülheti a kockázatokat.

Megjegyzés: A viharok, egyéb kockázatok, együttesen fellépő extrém jelenségek, valamint a meglévő kockázattípusok elemzésének módszertani fejlesztése folyamatban van. *Az RCP 8.5-ös scenárió az IPCC-által megalkotott Reprezentatív Koncentrációs Nyomvonalak egyik változata, amely a légkörben található, várható széndioxid-koncentrációt mutatja be. Az egyes scenáriók közötti eltérés 2050-ig alacsony mértékű.

Az árvíz kockázat emelkedhet, de pontos elöntési előrejelzés nem áll rendelkezésre. Elemzésünket az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) Árvízi Kockázat és Veszélytérképezés projektjének publikusan elérhető, 2014-re vonatkozó kockázati térképei alapján készítettük. Tudomásunk szerint az OVF nem publikált feldolgozható térképi állományokat az elöntés mélységéről vagy előrejelzéssel kapcsolatban, így kárértékeket nem tudunk becsülni. Az EKB által használt elöntési térképek (Paprotny et al. 2017), illetve az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjának (JRC) eredményei (Dottori et al. 2022) tartalmaznak ilyen adatokat, jelentős kockázat-növekedést kimutatva 2050-ig, az elöntött területek meghatározásánál azonban nem veszik figyelembe a védművek hatását. Mindenesetre a kitétt fedezeteket terhelő banki követelések 90 százaléka biztosított, azaz a potenciálisan realizálódó veszteség többségét a kockázatközösség egységesen viseli a biztosítási szektor teherbírási képességének határáig.

A hazai bankok tűzgyulladásal szembeni kitétsége alacsony, ami a jövőben a növényzet gyúlékonyságának potenciális megváltozása miatt bizonytalan mértékben emelkedhet. 2002 óta folyamatosan csökken a tüzesetek gyakorisága, ami a tarlóégetések visszaszorításának köszönhető. A jövőbe tekintő előrejelzések elkészítéséhez az MNB az EKB-val együttműködésben egy egész Európát lefedő, saját modellt fejlesztett (Burger et al., 2024), amely alapján a tűzgyulladási valószínűségek stagnálását várjuk a melegebb, de várhatóan párásabb nyári kánikulák miatt. Fontos azonban aláhúzni, hogy modellünk változatlan gyúlékonyságú jövőbeli növénytakarót feltételez, amely a klímaváltozás kapcsán akár drasztikusan is átalakulhat. Másrészt, a ritkuló tüzek ellenére az intenzívebb, pusztítóbb tűzvesztek gyakorisága már most megnőtt (Cunningham et al., 2024), így az előállt következmények hiába ritkábbak, a károk súlyosabbak lehetnek az elemzésünkben kimutatott értékeknél.

Az elmúlt húsz évben az aszályos és az átlagosnál kedvezőbb csapadék-eloszlású évek vállalati⁴ pénzügyi hatásai szektor-szinten enyhén negatívak a modellünk szerint. A lokális meteorológiai aszályértékeket, a standardizált csapadékindexeket (Standardized Precipitation Index (SPI)) székhely-fióktelep-telephely lokációkkal súlyozva, vállalati szintre aggregálva állítottuk szembe vállalati pénzügyi mutatókkal. Habár több iparágat is fenyeget az aszály (például folyami hajózás, hűtővíz-használók, turizmus), erős statisztikai összefüggést csak a mezőgazdasági ágazat üzemi profitrátájával⁵ találtunk. Ebben az ágazatban az aszályos nyári hónapok erősen csökkentik, az átlagnál csapadékosabb tavaszi és téli hónapok enyhén csökkentik a jövedelmezőséget (így a belvív-kockázat hatása is látható). Ezt az összefüggést felhasználva közvetlenül számolhatunk a tényleges csapadékra becsült, illetve átlagos, csapadék-neutrális időjárásra kalkulált profitrátát. Mivel az üzemi profitráta szignifikánsan együtt mozog a hitelkésedelem-kockázattal, a biztosítói- valamint az állami kárenyhítő-kifizetésekről szóló adatok begyűjtését követően a hitelkésedelmek valószínűségei is kapcsolatba hozhatóak az időjárással.

A fizikai klímakockázatok vizsgálata egy folyamatban lévő munka, amely a későbbiekben lehetőséget adhat a kockázatos kitétségek makroprudenciális célú kezelésére. A modellek és eredmények pontosítása mellett szükségesnek tartjuk további kockázatok vizsgálatát (pl. viharkár), valamint a klímamodellek és saját becsléseink bizonytalanságainak megértését. Terveink között szerepel továbbá az aszálymodell kiterjesztése az EKB-val együttműködésben az egész kontinensre, hogy a limitált magyarországi klimatikus adatkört a Kárpát-medencében mértnél extrémebb értékekkel gazdagítsa. Ezen felül, a klímakockázatok mértékét pontosabban megérthetjük a halmozódó kockázatok közös kezelésével (mint például az aszály következtében megugró tűzveszély).

A fizikai kockázatok monitoring-rendszerének fejlesztése, és a bankok kockázatokkal szemben kitétt portfólióinak azonosítása lehetőséget adhat a kockázatos kitétségek makroprudenciális célú kezelésére akár az adóssághék előírásokon, akár célzott makroprudenciális tőkekövetelmények előírásán keresztül, növelve ezzel a pénzügyi rendszer sokkellenálló képességét. Ehhez azonban a monitoring-rendszerek kialakítása és a kockázatok transzmissziós mechanizmusának megalapozott, robusztus alátámasztása szükséges.

⁴ Az elemzés nem terjedt ki a ma is nagyon jelentős egyéni vállalkozókra és őstermelőkre.

⁵ A statisztikailag becsült mutató csak az árbevétel, anyag- és személyi jellegű ráfordításokat tartalmazza, hogy az esetleges biztosítói kifizetések, állami kárenyhítések és készletfelhalmozás hatásait kiszűrjük. Az üzemi profitrátát az így becsült mutatóból kalkuláltuk.

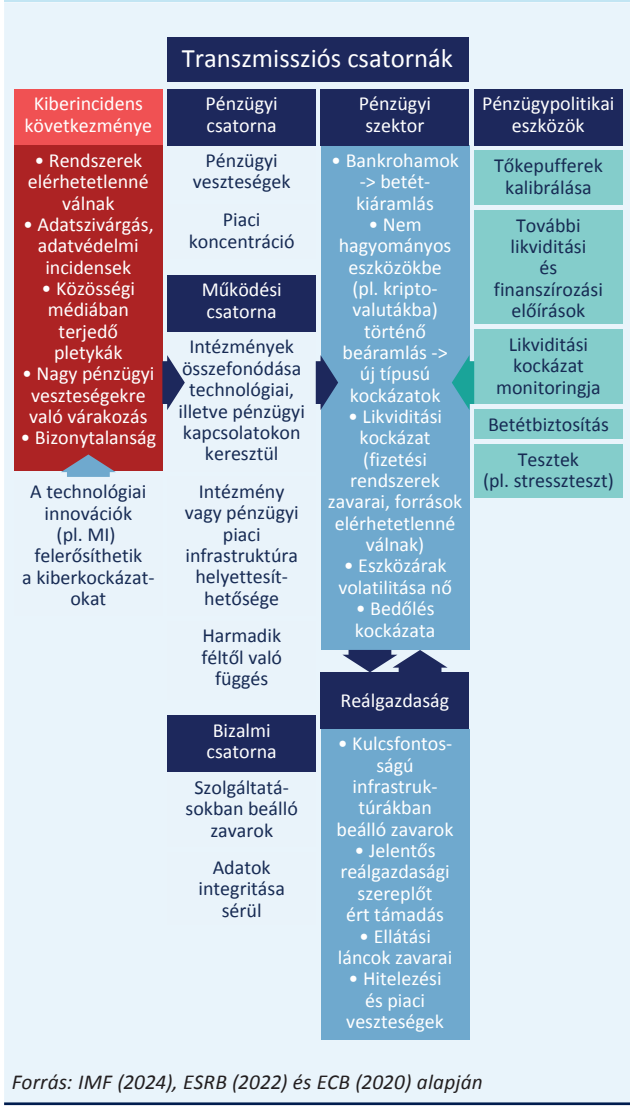
11. Kiemelt téma: Kiberkockázat és szabályozói lehetőségek

A digitalizáció elterjedésével, a technológia fejlődésével és a geopolitikai kockázatok növekedésével párhuzamosan a kibercsúszások is egyre gyakoribbak és súlyosabbak, amelyek egyre növekvő veszélyt jelenthetnek a pénzügyi rendszer stabilitására. A digitális csatornák növekvő igénybevétele érdemben megnövelte az intézmények, valamint a pénzügyi szektor ügyfeleinek kitétségét. Az intézményeknek nagyobb számú és komplexebb információbiztonsági kockázattal és fenyegetéssel kell szembenéznük. A kibercsúszatok pénzügyi stabilitási vetületét és a kapcsolódó szabályozói lehetőségeket a nemzetközi szervezetek is kiemelt figyelemmel követik. Magyarországon is egyre gyakrabban jelennek meg a kibertámadások és visszaélések. Emiatt az MNB szükségesnek tartja a banki biztonsági rendszerek, csalásmegelőzési folyamatok fejlesztését, az elavult IT megoldások korszerűsítését, az ügyfelek digitális pénzügyi tudatosságára vonatkozó képzést.

11.1. A KIBERKOCKÁZAT ÉS A PÉNZÜGYI STABILITÁS

A kibercsúszatok számos csatornán keresztül veszélyeztethetik a pénzügyi rendszer stabilitását. A működési, pénzügyi és bizalmi csatornák olyan mértékben felerősíthetik a kibertámadások hatását, hogy azok rontják a kulcsfontosságú gazdasági funkciók ellátását, bankrohamokat, betétkiáramlást eredményezhetnek (38. ábra). A pénzügyi rendszerbe vetett általános bizalomvesztés, valamint a nagy pénzügyi veszteségek két kulcsfontosságú tényező, amelyek meghatározzák, hogy egy kibercsúszás rendszerszerűvé válik-e vagy sem. A nagy pénzügyi veszteségre történő várakozások felerősödése vagy a közösségi médiában megjelenő pletykák kritikus tömege is elegendő lehet egy bankrohamhoz. Ha egy olyan kulcsfontosságú intézmény vagy pénzügyi piaci infrastruktúra érintett, amely nem helyettesíthető könnyen, az szintén a pénzügyi stabilitási rendszerkockázatok kialakulásához vezethet. A pénzügyi intézmények kibercsúszásokkal szembeni sérülékenységét tovább erősíti a bankok kritikus pénzügyi szolgáltatókkal (pl. fizetési rendszerek, elszámolóházak) szembeni magas koncentrációja, továbbá az, hogy a pénzügyi vállalatok működése gyakran ugyanattól a harmadik fél IT-szolgáltatótól függ. Kiemelendő azonban, hogy nem minden kibercsúszás jelent veszélyt a pénzügyi stabilitásra. A pénzügyi szektorban a mai napig nem történt olyan kibercsúszás, amely veszélyeztette volna a pénzügyi stabilitást: a múltban a kibertámadásokat követő betétkiáramlás korlátozott maradt, és a bankok likviditási, valamint tőkekövetelményei mindeddig elegendőek voltak ahhoz, hogy kezeljék a potenciálisan felmerülő veszteségeket (ESRB (2020), IMF (2024)). Előretekintve ugyanakkor a digitális átállás előrehaladásával a kibercsúszattal szembeni kitétség pénzügyi stabilitási relevanciája jelentősen növekedhet.

38. ábra
A kibercsúszatok és a pénzügyi stabilitás közötti transzmissziós csatornák

Forrás: IMF (2024), ESRB (2022) és ECB (2020) alapján

11.2. A KIBERKOCKÁZAT KEZELÉSÉNEK MAKROPRUDENCIÁLIS POLITIKAI KEZELÉSI LEHETŐSÉGEI

A kiberkockázat új kihívások elé állítja a makroprudenciális hatóságokat, amelyek a kiberincidensek potenciális pénzügyi stabilitási kockázatait kezelik. A meglévő makroprudenciális eszközöket nem kifejezetten a kiberincidensek hatásainak kezelésére alakították ki, ezért csak korlátozottan képesek a rendszerszintű kiberkockázatok hatását kezelni. Emiatt olyan új makroprudenciális eszközökre lehet szükség, amelyek ezt a kockázatot is kezelik (ESRB, 2022).

A makroprudenciális eszközök alkalmazása előtt egyelőre a kockázatok monitoringrendszerének és a kapcsolódó kockázatkezelési eljárások kialakítása jelent prioritást a piaci szereplők és szabályozók számára egyaránt. A kiberkockázat mérésére számos megközelítés merülhet fel:

- A **CyRST** (Cyber Resilience Scenario Testing) felméri, hogy a pénzügyi rendszer képes-e gyorsan és hatékonyan reagálni egy súlyos, de valószínű kiberszenárióra, és képes-e helyreállni azt követően.
- A **rendszer szintű hatástolerancia-célkitűzés** (SITO, Systemic Impact Tolerance Objective) segíthet a kiberincidensek pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásainak azonosításában és mérésében, valamint annak értékelésében, hogy azok mikor léphetik át a toleranciaszinteket [tolerance levels], ezzel jelentős fennakadást okozva.
- A **rendszer szintű kiberellenállóképességi-forgatókönyv stressztesztje** eszközt biztosít egy kiberincidens hatásának felmérésére és annak elemzésére, hogy lehetséges-e, hogy az rendszer szintű eseményé fokozódjon.
- A **zavarszintekre vonatkozó makroprudenciális tolerancia** célja, hogy számszerűsítse a kritikus gazdasági funkciók maximálisan elfogadható mértékű zavarát, amely súlyos, de mégis lehetséges forgatókönyv esetén még nem jelent kockázatot a pénzügyi stabilitásra nézve.
- A **rendszer szinten fontos csomópontok azonosítása** több módon is segíti a hatóságokat, például előrejelzést adhat a fertőzési csatornákról, illetve segít meghatározni, hogy mely intézmények és az őket kiszolgáló külső szolgáltatók szerepeljenek a rendszer szintű kiberellenálló-képességre vonatkozó szenárió stressztesztjében.

A fentiek túl a határon átnyúló koordináció kulcsfontosságú, tekintettel a kiberkockázat határok nélküli természetére. Emiatt elengedhetetlen a nemzetközi együttműködési protokollok kidolgozása, a határokon átnyúló információmegosztás, amely érdekében szükséges a kiberincidensek jelentésének országok közötti harmonizációja. Jelenleg a kiberbiztonsággal kapcsolatos együttműködés akadályokba ütközik, töredezett, és gyakran a legkisebb bizalmi körökre korlátozódik, mert érzékeny nemzetbiztonsági érdekeket érint. Az ESRB makroprudenciális stratégiája alapján a makroprudenciális keretrendszert többféleképpen is szükséges lehet módosítani. Előfordulhat, hogy a vállalatok nem számolnak teljes mértékben a kiberincidensek rendszerszintű hatásaival, amely miatt szükséges az állami beavatkozás, beleértve a kiberbiztonsági törvényeket és a nemzeti kiberbiztonsági stratégiát, továbbá minimális kiberbiztonsági szabványok megállapítását. Különösen igaz ez a pénzügyi szektorra, ahol a kulcsfontosságú szolgáltatásokban beálló zavarok vagy a rendszerbe vetett bizalom elvesztése megszemélt következményekkel járhat. A pénzügyi szektorra kidolgozott kiberbiztonsági stratégia, hatékony szabályozással és felügyeleti kapacitásokkal segíthet az ellenállóképesség kiépítésében:

- A felügyelőknek ösztönözniük kell a „kiberérettséget”⁶ (cyber „maturity”) a pénzügyi szektorban.
- A kiberbiztonság hatékony monitoringja érdekében meg kell erősíteni a kiberincidensek felügyeleti és szabályozási hatóságok felé történő jelentését.
- A pénzügyi vállalatoknak reagálási és helyreállítási eljárásokat kellene kidolgoznia és tesztelnie, hogy a kiberincidensek során is működőképese maradjanak.
- A kapcsolódó likviditási kockázat monitoringja szintén indokolt a múltban a kibertámadásokat követő alacsony betétkiáramlás ellenére.
- A pénzügyi intézmények és az ügyfelek oldalán is további edukáció szükséges. Ugyan egyes szabályozások kifejezetten megkövetelik a kiberbiztonsági képzést a felsővezetés és a munkavállalók számára, meglepő módon még nincsenek széles körben elterjedt utalások a pénzügyi szolgáltatások egyre növekvő számú digitális ügyfelei képzésére, holott a tényleges kibertámadások főként őket célozzák.

⁶ Ez magában foglalja a szakértelemhez való hozzáférést, a három-védvonal megközelítést [three-lines-of-defense approach] (kockázatkezelés vállalati szinten, kockázatkezelés, ellenőrzési szintek), a kiberhigiénit [cyber hygiene] az internetes biztonság és a jól működő rendszer fenntartásához, illetve a kiberképzéseket és -tudatosságot is.

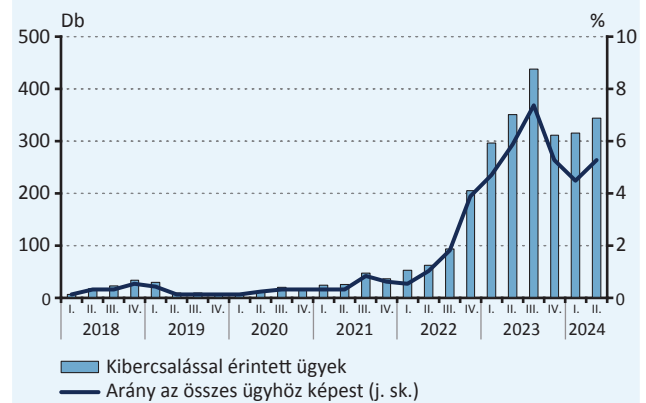
11.3. AZ MNB A PIACI SZEREPLŐKKEL ÉS AZ EGYÉB ÁLLAMI SZERVEZETEKSEL EGYÜTTMŰKÖDÉSBE ERŐSÍTI A PÉNZÜGYI SEKTOR KIBERKOCKÁZATOKKAL SZEMBENI ELLENÁLLÓKÉPESSÉGÉT

Magyarországon is egyre gyakrabban jelennek meg a kibertámadások és visszaélések (39. ábra), emiatt az MNB szükségesnek tartja a banki biztonsági rendszerek, csalás-megelőzési folyamatok fejlesztését, az elavult IT megoldások korszerűsítését, az ügyfelek digitális pénzügyi tudatosságára vonatkozó képzést. Az MNB fenyegetettségi térképe szerint a hazai bankok esetében a szolgáltatáskiesést a hibák, üzemzavarok okozzák többségében, míg újabban megjelentek a visszaélés típusú események is, amelyek ezen infrastruktúrák hiányosságait használják ki (MNB 2022). Érdekes azonban megjegyezni, hogy a magyar pénzügyi szektor nem tartozik a visszaéléseket elkövetők legkiemelkedőbb célpontjai közé, melynek egyik oka lehet a szektor európai összehasonlításban viszonylag kis mérete.

A visszaélések tartós visszaszorításához szükséges a megfelelő jogi környezet kialakítása, a hatósági és piaci folyamatok elemzése, továbbfejlesztése, a hazai és nemzetközi jó gyakorlatok gyűjtése is. Az ügyfelek biztonságtudatosságának növelésére vonatkozó kampány erősítése mellett a Kiberpajzs program egyértelmű csalásmegelőző lépéseket is elvár az intézményektől. Az MNB együttműködik az NMHH-val, az ORFK-val és az NBSZ NKI-val is a kockázatok csökkentése érdekében. 2023. június végén kiadott ajánlásában

összefoglalta elvárásait a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről. Az MNB és a GIRO Zrt. szoros együttműködésének keretében megindult a Központi Visszaélészűrő Rendszer (KVR) megvalósítása, amely mesterséges intelligencia segítségével, valós időben értékeli majd a tranzakciók csalási kockázatának mértékét. Az MNB emellett nyomon követi az innovatív technológiai megoldások (például blokklánc, mesterséges intelligencia, gépi tanulás) fejlődését és a kapcsolódó kockázatok kezelésének irányait, valamint a hazai és nemzetközi pénzügyi technológiai és innovációs trendeket, az intézmények által alkalmazott technológiákat és digitális stratégiákat is.

39. ábra
Kibervisszaélés témájú ügyféljelzések számának alakulása az MNB ügyfélszolgálaton

Forrás: MNB

4. keretes írás

A mesterséges intelligencia térnyerésének potenciális pénzügyi stabilitási kockázatai

A mesterséges intelligencia (Artificial Intelligence, AI) térnyerése mostanra bankrendszerben is a figyelem középpontjába került. Ennek megfelelően a banki generatív AI befektetések volumene világszinten évi 55 százalékkal növekedhet 2030-ig, 2030 végére 85 milliárd eurót érve el⁷. Az AI befektetések rendkívüli növekedési üteme alapján változtathatja meg a bankok működését, a banki működési területek szinte mindegyikét érintve. A mesterséges intelligencia banki felhasználása különösen jelentős hatékonyságjavulással járhat a front-end területeken a fogyasztói élmény fejlesztése (pl. különböző termékajánló algoritmusok és személyre szabott termékek létrehozása útján), az ügyviteli és operációs folyamatok automatizálása (pl. automatizált azonosítás, hatékonyabb dokumentumvalidáció), illetve a kockázatkezelő rendszerek hatékonyságnövelése útján.

Az AI térnyerése ugyanakkor elsősorban a kiberkockázatok és a működési kockázatok növelése útján akár jelentős pénzügyi stabilitási következménnyel is járhat (BIS, 2024, ECB (2024), Domokos és Sajtos 2024). Az AI széles körben való elérhetővé válása felerősítheti a kiberkockázatból eredő veszteségeket a csalások hatékonyságának növelésével, például a megtévesztő, hitelesnek tűnő adathalász felületek egyszerűbb és gyorsabb kialakíthatósága útján.

⁷ <https://www.statista.com/statistics/1457711/banking-sector-estimated-gen-ai-spending-forecast/>; <https://www.juniperresearch.com/press/generative-ai-spending-from-banking-industry-to-grow-by-over-1-400-by-2030-as-banks-look-to-scale-ai-to-revolutionise-business-models/>

Az AI térnyerése további, új kiberkockázatok forrása is lehet például a modell tanításának alapjául szolgáló adatok vagy magának a modell működésének rosszindulatú manipulálása útján (data/model poisoning attacks). Az AI térnyerése előtérbe helyezi a torzításokhoz és diszkriminációhoz köthető kockázatok relevanciáját is. E tekintetben kiemelendő a hitelbírálati és biztosítási folyamatok területén a kedvezőtlen helyzetű társadalmi csoportok hátrányos kezelése és ezáltal azok pénzügyi szolgáltatásokból való potenciális kizárása. Az adatmennyiség növekedésével egyre inkább előtérbe kerül az adatvédelem és az adatok jogszerű felhasználásának biztosítása, ami fokozott jogi kockázattal járhat. Kockázatként merülhet fel továbbá a technológiai penetráció és a beszállítói koncentráció növekedése és rendszerszintűvé válása. A beszállítói koncentrációból, és ebből következően az azonos szolgáltatások/modelllek használatából adódóan a mesterséges intelligencia a "csordaszellem" elősegítése okán növelheti a pénzügyi sérülékenységet. A mesterséges intelligencia használata piaci torzításokhoz vezethet az információfeldolgozás kapcsán ezzel növelve a pénzügyi piacok válságpotenciálját.

A mesterséges intelligencia potenciális pénzügyi stabilitási hatásai

	Kvantitatív elemzések	Működési folyamatok	Kockázatkezelés	Fogyasztói interakció	Kiberbiztonság
Előnyök	Hatékonyabb modellek, pontosabb következtetések	Automatizálásból eredő hatékonyságnövekedés	Hatékonyabb kockázatfelmérés, likviditás és tőketervezés	Fogyasztói igények jobb kielégítése, pontosabb termékajánlások	Pontosabb kockázat-azonosítás
Kockázatok	Fokozott érzékenység, alul- és túllillesztési kockázat	Túlzott ráutaltság miatt, nehéz helyettesíthetőség	Fokozott érzékenység, túllillesztési kockázat	Adatvédelmi kihívások	Kibertámadások, rosszindulatú szoftverek egyszerűbb, gyorsabb előállítása

Forrás: ECB (2024)

Habár mindeddig nem volt példa a kiberkockázatok rendszerszinten jelentős realizálódására, szélsőséges esetben ezen kockázatok egyidejű jelentkezése jelentős, akár több piacot és intézményt egyszerre érintő veszteségeket okozhat, ami a piaci bizalom megrendüléséhez és akár jelentős rendszerszintű kockázatokhoz vezethet. Emiatt az EU számos kulcsfontosságú szabályozást fogadott el a kiberkockázatok és az AI-val kapcsolatos kockázatok mérséklésére, amelyek a pénzügyi stabilitási kockázatok csökkentését is elősegíthetik:

- **Az Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR):** Elsősorban az adatvédelem növelése útján fokozza a kiberbiztonságot azzal, hogy megköveteli a szervezetektől, hogy megfelelő technikai és szervezeti intézkedéseket hajtsanak végre a személyes adatok védelme érdekében.
- **A Digital Operational Resilience Act (DORA):** Célja, hogy az EU pénzügyi szektorának digitális ellenállóképességét növelje, egységesítse a szektoron belül a töredezett szabályozási keretrendszert, valamint választ adjon a szolgáltatói láncokkal kapcsolatos kitétségekre, kockázatokra. Ennek elérésére a DORA rendelet a pénzügyi intézmények számára előírja a kiberkockázatokkal kapcsolatos átfogó követelményeket. A rendelet a szolgáltatói láncból fakadó kockázatokkal szembeni ellenállóképesség növelése érdekében számos előírást fogalmazott meg az az infokommunikációs technológiai (IKT) szolgáltatók alkalmazására vonatkozóan, továbbá létrehozta az EU-s szinten kritikus szolgáltatók felvigyázási keretrendszerét. Végül pedig a rendelet bevezeti az ún. fenyegetettség alapú tesztelési keretrendszert (TLPT), melynek keretében az arra kijelölt pénzügyi intézményeknek egy komplex, CTI adatokon alapuló tesztet/sérülékenységvizsgálatot kell elvégezniük éles rendszeren a felügyeleti hatóság elvárásainak megfelelően. A teszt segítségével felmérhető a pénzügyi intézmények IKT rendszerének ellenállóképessége az új fenyegetésekkel szemben, az szabályzataik, folyamataik megfelelősége és működése, valamint szakembereik tudása, naprakészsége.

- [ESRB ajánlás a rendszerszintű kiberbiztonsági eseményekről \(EU SCICF\)](#): Az ESRB 2022-ben elfogadta a rendszerszintű kiberbiztonsági események elleni közös koordinált fellépés érdekében. Az ajánlás a DORA rendeletben előírt incidens jelentésekre építve, írja elő egy európai szintű koordinációs keretrendszer felállításának szükségességét azon határokon átnyúló kiberbiztonsági események vagy az azokhoz kapcsolódó fenyegetések koordinált kezelésére, melyek rendszerszintű hatással lehetnek az uniós pénzügyi ágazatra.
- **NIS2 irányelv**: A DORA rendelettel egyidőben megjelent a NIS2 irányelv, melynek célja, hogy a hálózati és információs rendszerek biztonságára vonatkozó egységes szabályozással biztosítsa a magas szintű kiberbiztonságot az EU-ban. A szabályozás számos a digitális ökoszisztéma szempontjából jelentős ágazatra, így a banki szolgáltatások és a pénzügyi piaci infrastruktúrára is kiterjed a pénzügyi szektoron belül. A DORA rendelet ágazatspecifikus uniós jogi aktusa a NIS 2 irányelvnek, amelynek célja, hogy ne kelljen a pénzügyi szektor szereplőinek két egymással átfedő szabályozásnak is megfelelni, így azon intézményeknek, melyek a DORA rendelet hatálya alá tartoznak, nem szükséges a NIS 2 DORA rendelettel átfedő előírásait is megvalósítani.
- **EU-s mesterségesintelligencia rendelet (AI Act)**: A jogszabály 2025. februártól kezdődően fokozatosan átfogó keret hoz létre a mesterséges intelligencia számára, és az EU-t érintő AI-rendszerek kockázati szempontú osztályozása és kockázatarányos megfelelőségi szabályozása és felügyelete kialakításával törekszik előmozdítani a megbízható AI elterjedését, az uniós alapjogok védelmét és az uniós innováció támogatását.

Az MNB 2023-ban végzett el a bankoknál, biztosítóknál alkalmazott mesterséges intelligencia és gépi tanulás informatikai, személyiségi jogi és egyéb kockázatait áttekintő [témavizsgálatot](#). A témavizsgálat a pénzügyi intézmények, (viszont)biztosítók, befektetési vállalkozások és árutőzsdei szolgáltatók IT-rendszerének védelméről szóló [kormányrendelet](#), illetve az MNB-nek az IT-rendszer védelméről szóló [ajánlása](#) alapján zajlott. A vizsgálat nem tárt fel a jelenlegi jogszabályokat sértő kockázatokat, hiányosságokat, azonban az MNB több kezelendő problémát is azonosított, amelyek a kockázatelemzés, szabályozottság, illetve tesztelések hiányából vagy nem teljeskörű voltából fakadtak.

A jövőben is kiemelt fontos lesz monitorozni a pénzügyi szektor kiberfenyegetésekkel szembeni ellenálló képességét, valamint támogatni a mesterséges intelligencia-technológiák biztonságos alkalmazását.

12. Kiemelt téma: A pénzügyi ciklus fordulásának pénzügyi stabilitási hatásai

Az elmúlt években a koronavírus-világjárvány, az orosz-ukrán háború, valamint az azt követő energiaválság és inflációs sokk súlyos pénzügyi, gazdasági következményekkel járt. A hazai bankrendszer azonban az elmúlt bő egy évtizedben erősödő szabályozói követelmények és szigorodó felügyeleti gyakorlatnak is köszönhetően felkészülten nézett szembe az új kihívásokkal. Az elmúlt időszakban az MNB tőkejellegű és finanszírozási elvárásaival összhangban felépített tartalékoknak, mérlegtisztításnak, a biztonságosabb banki modelleknek és megfelelő mértékű kockázatvállalásnak köszönhetően a bankrendszer stabilan működik, így a fenntartható hitelezés által a gazdasági konvergenciát is hatékonyan, túlzott kockázatvállalás nélkül tudja segíteni.

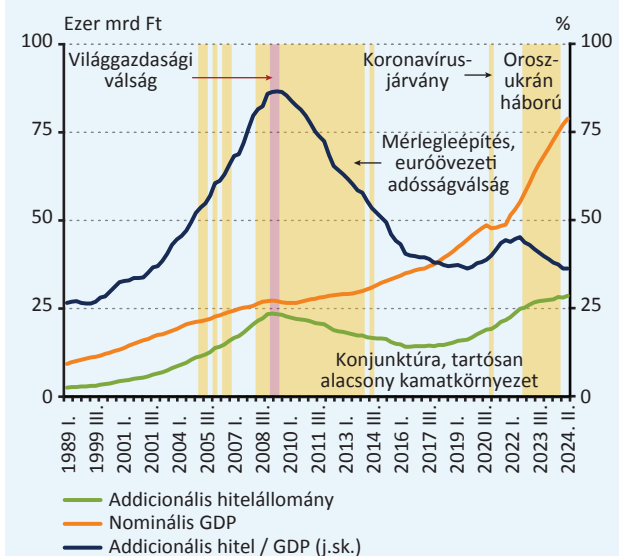
12.1. A HAZAI MAKROPRUDENCIÁLIS POLITIKAI KERETRENDSZER BEVEZETÉSE ÓTA TÖBB SOKKHA TÁS ÉRTE A HAZAI PÉNZÜGYI RENDSZERT

A 2008-09-es globális világgazdasági válság óta több nem szokványos sokkhatással együtt a pénzügyi ciklus minden fázisát átélte a hazai pénzügyi rendszer. A 2008-09-es válságot követően az azt megelőző túlzott hitelkihelyezés és eladósodás miatt tartós mérlegleépítés vált szükségessé, amit az euróövezet adósságválsága által is negatívan befolyásolt makrogazdasági helyzet is súlyosbított. A világgazdasági válság okozta visszaesést követően a gazdasági növekedés helyreállítása és a hitelezés támogatása érdekében érdemi inflációs nyomás hiányában a jegybankok laza monetáris politikát folytattak, így egy tartósan alacsony kamatkörnyezet hozva létre. Az így kialakult kedvező finanszírozási környezetben a gazdaságfinanszírozást állami és jegybanki hitelprogramok és likviditásbővítő intézkedések is erősítették, így a pénzügyi ciklus felívelő szakaszába lépett. Ezt a kedvező trendet törte meg előbb a koronavírus-világjárvány 2020 eleji kitörése, majd 2022. februárban az orosz-ukrán háború kitörése és az azt követő energiaválság és inflációs sokkhatás (40. ábra).

Az orosz-ukrán háború kitörését követően Magyarországon az infláció erőteljes növekedése volt megfigyelhető, amit a növekedési kilátások gyengülése kísért. Az orosz-ukrán háború nyomán kialakult energiaválság, a kapcsolódó szankciós politika, valamint a háború előtti dinamikus gazdasági növekedés nyomán a hazai infláció rendkívüli mértékben nőtt és 2023 elején az előző év azonos időszakához képest 25 százalékos szinten tetőzött. Az infláció letörése érdekében végrehajtott erőteljes monetáris szigorítást követően a jegybanki effektív kamat 18 százalékot ért el, miközben a kedvezőtlen külső üzleti környezet a növekedési kilátások erőteljes romlásához vezetett.

Az elmúlt évek sokkhatásai és azok gazdasági-pénzügyi következményei a hazai pénzügyi rendszert is jelentős kihívások elé állították. Emiatt érdemes számba venni, hogy a magas inflációs környezet és gyenge növekedés (stagflációs gazdasági környezet) milyen pénzügyi stabilitási kockázatokkal járnak, megfelelően kezelte-e azokat a hazai makroprudenciális politika az adott szabályozási lehetőségek között, valamint az aktuálisan ismét erősödő hitelezési folyamatokra és a hosszabb távon potenciálisan felmerülő új kihívásokra tekintettel milyen irányok azonosíthatók a hazai makroprudenciális keretrendszerben.

40. ábra
A magánszektorban nyújtott hitelállomány és a nominális GDP alakulása

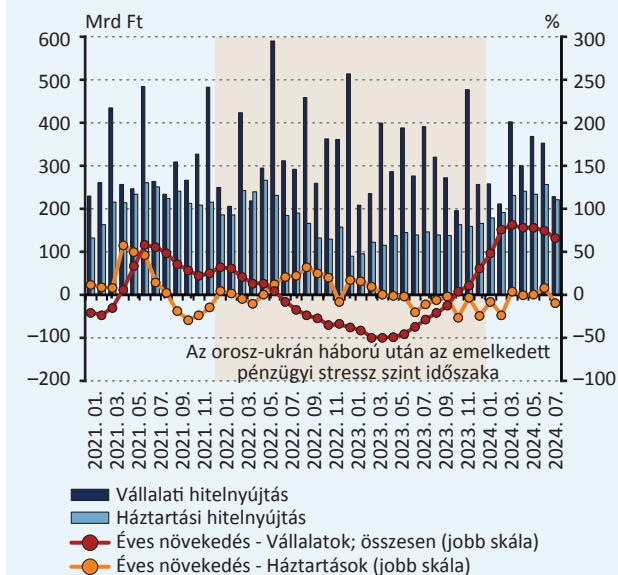
Megjegyzés: Az anticiklikus tőkepuffer kalibrációja során alkalmazott, a hazai sajátosságokat figyelembe vevő ún. addicionális hitelállomány. A függőleges színezés a Faktoralapú Stresszindex által jelzett pénzügyi stressz szintje alapján.

Forrás: MNB

12.2. A MAGAS INFLÁCIÓ ÉS A KAPCSOLÓDÓ BIZONYTALAN MAKROGAZDASÁGI KÖRNYEZET SZÁMOS CSATORNÁN KERESZTÜL NÖVELHETI A PÉNZÜGYI STABILITÁSI KOCKÁZATOKAT

A makrogazdasági környezet romlása, a magas infláció és az annak letörése érdekében szigorú monetáris kondíciók a hitelezési aktivitás erőteljes lassulásához vezettek. A lakossági új hitelek kihelyezésének éves növekedése 2022 második felétől fokozatosan lassult és 50 százalékos csökkenés után 2023 közepére érte el mélypontját. A vállalati hitelkihelyezés 2023-ban 17,6 százalékos éves átlagos infláció mellett stagnált, ami közel ugyanilyen mértékű reálviszsaesést jelentett (41. ábra). A gyenge hitelezési aktivitás tartós fennmaradása a hitelállományok növekedésének lelassulását, és a nominális GDP megugrása miatt a GDP arányos hitelállomány csökkenésével, tartós mérlegleépítéssel, korlátozott reálgazdasági finanszírozással és ezzel a gazdasági növekedés tartós visszaesésével járhatott volna. A háború után realizálódott energiaárak normalizálódását követően ugyanakkor mind az inflációs, mind a kapcsolódó reálgazdasági folyamatok is gyorsan javultak, így jelentős és tartós recesszió nem alakult ki.

41. ábra
A hitelintézetek bruttó háztartási és vállalati hitelkihelyezése

Megjegyzés: Növekedés az előző év azonos időszakához képest. A vállalati hitelek money market ügyletek nélkül.

Forrás: MNB.

A makrogazdasági környezet romlása, a magas infláció és az annak letörését célzó monetáris szigorítás hitelkockázatra és portfólióminőségre gyakorolt negatív hatása

mérsékelt maradt. A kamatemelkedés a hitelek átárazódásának gyorsasága függvényében növelheti az adósok törlesztési terhét, illetve nemteljesítési kockázatát. Ezt a fix kamatozású és hosszabb kamatperiódusú hitelkonstrukciók hitelállományon belüli aránya, vagyis a kamatkockázattal szembeni fedezettség mértéke mérsékelheti. Ezen túl az infláció a nominális jövedelmeket, illetve vállalatok esetén a nominális árbevételt is növelheti, így a jövedelem-, illetve árbevétel-arányos törlesztőrészlet-emelkedés a bérek és a termékárak indexálásának gyorsaságától, valamint a makrogazdasági környezettől is függően mérsékelt maradhat. Emellett a nemteljesítéskori potenciális veszteség is mérséklődhet a kitétségek inflálódása és a fedezetek megterheltségének csökkenése okán. Ezen kívül az ingatlanbérbeadásból megtérülő, főként kereskedelmi ingatlanok értéke a hozamemelkedés és az esetlegesen rögzített bérleti díjak inflálódása okán akár mérséklődhet is. Végül a nemteljesítéskori kitétség összegének inflálódása mérsékli a potenciális értékvesztésszükséglet reálértékét, vagyis a bankok potenciális hitelezési veszteségét.

Az inflációs sokkhatás a finanszírozási és fedezési költségeket, valamint az eszközárak volatilitását is emelte, de szektorszinten érdemben nem növekedtek a likviditási kockázatok. A kamatkörnyezet emelkedése a bankközi finanszírozási költségek emelkedésében azonnal, a betétárzásban azonban a bankok likviditási és finanszírozási pozíciójától, illetve a betétpiaci verseny intenzitásától függően akár jelentősebb késéssel is jelentkezhet. Ennek megfelelően Magyarországon is a vállalati betétek és az új lekötéseknél hatékonyabb, a lakossági betéteknél azonban jóval lassabb és csak kisebb mértékű transzmisszió látható (Hajnal et al. 2024). A banki eszközök tekintetében a kereskedési célra tartott értékpapírokat a bankok piaci értéken tartják nyilván, ezért ezek esetén azonnal jelentkeznek a hozamemelkedésből eredő potenciális veszteség. Ezzel szemben a lejáratig tartott értékpapírokat a bankok bruttó könyv szerinti értéken tartják nyilván, így könyv szerinti érték és a piaci érték esetleges eltéréseiből adódó „rejtett” veszteség csak az értékpapírok esetleges eladása, vagyis a finanszírozási és likviditási pozíció valamilyen sokkhatás nyomán fellépő romlása esetén realizálódik. Kiemelendő ugyanakkor, hogy az LCR mutató számításában a lejáratig tartott értékpapírok figyelembevétele is piaci értéken történik, így a likviditás monitoring tekintetében a hozamváltozásból eredő likviditási hatások jól követhetők. Emellett a hozamgörbe alakulásától és a tőke- és pénzpiaci volatilitás emelkedése okán a bankközi fedezési költségek, valamint a derivatív piacokon a fedezeti- és letétikövetelmények is növekedhetnek.

Az inflációs sokk a kamatbevételek emelkedésén keresztül átmenetileg növeli a jövedelmezőséget és a tőkeakkumulációs képességet. A bankok eszközei jellemzően gyorsabban

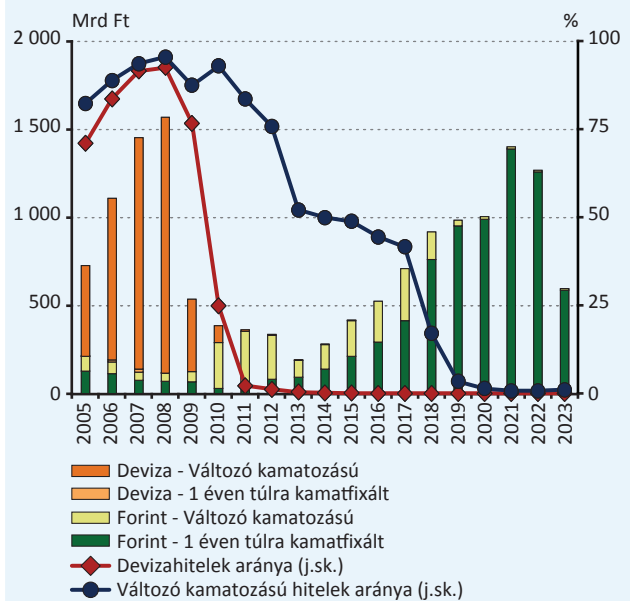
arázódnak át, mint a forrásaik, az így kialakuló kamatkülönbség a nettó kamatbevételek gyors emelkedéséhez vezet, amit a felmerülő egyéb kockázatok is csak középtávon mérsékelnek. A kiugró nettó kamatbevétel a bankok osztalékpolitikájától függően a banki tőkehelyzet erősödéséhez vezet. Hosszabb távon ugyanakkor a banki hitelállomány lassú növekedése, az esetlegesen felerősödő előtörlesztési aktivitás, a forrásköltségek emelkedése, illetve a portfólióminőség esetleges romlása negatív hatással lehet a jövedelmezőségre. Emiatt az MNB felügyeleti elvárásaival is összhangban a jelentős makrogazdasági bizonytalanságra is tekintettel a bankoknak prudens, a potenciálisan felmerülő kockázatokat is figyelembe vevő osztalékfizetési politikát érdemes kialakítaniuk.

12.3. A HAZAI PÉNZÜGYI RENDSZER SOKKELLENÁLLÓ-KÉPESSÉGE AZ ELMÚLT ÉVEK MAKROPRUDENCIÁLIS LÉPÉSEINEK IS KÖSZÖNHETŐEN MEGFELELŐ MARADT

A 2008-09-es válság után felépített makroprudenciális keretrendszer első jelentős megmértetését a koronavírus-járvány és azt követő orosz-ukrán háború okozta gazdasági sokkhatások jelentették. A felépített EU-s és hazai pénzügyi stabilitási szabályozási architektúra, valamint az erős prudenciális jogosítványokkal rendelkező MNB pénzügyi stabilitást erősítő intézkedéseinek köszönhetően a bankszektor működése stabil és fenntartható maradt.

Az MNB 2015 óta az adóssághék szabályok útján preventív módon korlátozza a lakosság túlzott eladósodottságának újbóli kialakulását. A kötelező érvényű, átfogó szempontrendszer alapján kialakított előírások hitelügylet-szinten hatnak, így hatásosan mérséklék a túlhitelezésből eredő kockázatokat, ezáltal erősítve a pénzügyi stabilitást. A kamatperiódus szerint differenciált jövedelmarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) limitek 2018. októberi bevezetése jelentős mértékben hozzájárult a fix kamatozású és hosszabb kamatperiódusú jelzáloghitelezés általánossá válásához és ezzel a háztartások kamatkockázattal szembeni kitétségének mérsékléséhez. 2024. júniusra már a teljes háztartási hitelállomány szinte egészét, 92 százalékát az adóssághék előírások 2015. évi hatálybalépését követően, azoknak megfelelően nyújtották a bankok. Ez jelentős mértékben növelte a 2022-től emelkedő infláció kezeléséhez szükséges monetáris politikai mozgásteret, mivel a kamatemelések háztartásokra gyakorolt potenciális negatív mellékhatásai egy jóval kisebb fogyasztói kört érintettek (42. ábra), akik esetén a Kormány kamatstop bevezetésével akadályozta meg a törlesztőrészletek emelkedését.

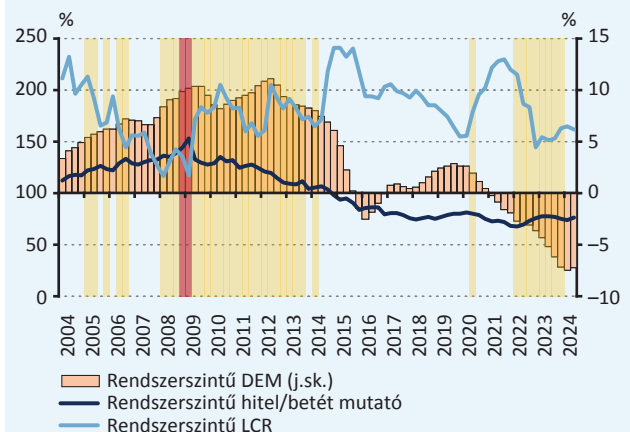
42. ábra
Az új háztartási hitelek denomináció és kamatozás szerint

Forrás: MNB.

A prudens hitelezési gyakorlat mellett többek közt az MNB szabályozásainak is köszönhetően a likviditási és finanszírozási helyzet is jelentősen javult 2008-hoz képest. 2012-től EUs és célzott hazai elvárások, előírások útján az MNB makroprudenciális eszköztára megfelelő likviditási pufferek felépítését és fenntartását, valamint a stabilabb, hosszabb lejáratú, fenntartható finanszírozási szerkezet kiépítését

43. ábra
Válogatott likviditási és finanszírozási indikátorok alakulása (2024. június 30.)

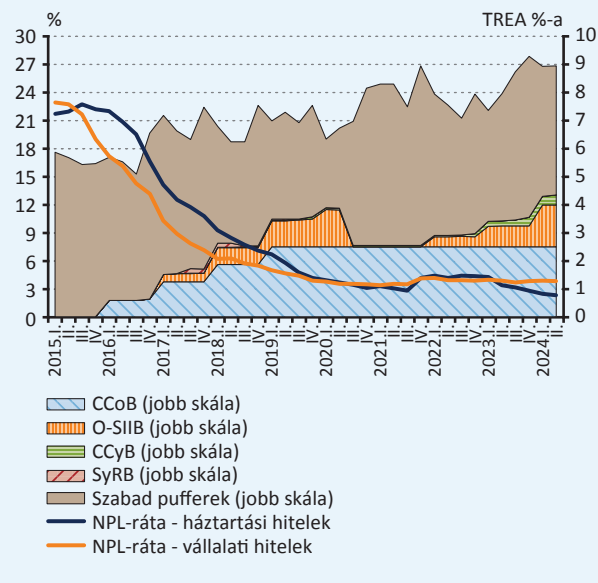
Megjegyzés: A függőleges színezés az Faktoralapú Stresszindex által jelzett pénzügyi stressz szintje alapján. A 2015. december előtti LCR és a 2016. december előtti DEM értékek becslésen alapulnak.

Forrás: MNB

várja el. Az időközben EU-szinten is életbe lépő bázeli típusú követelmények (2015-től a rövid lejáratú likviditási követelményeket felállító LCR, majd 2021-től a hosszabb távú stabil finanszírozást megkövetelő NSFR) szintén támogatta a kockázatmérséklést. Mindezek eredményeként a hazai bankrendszer jelentős tartalékokkal szembesült a koronavírus-járvány és a háború okozta inflációs sokk likviditási és finanszírozási hatásaival (43. ábra).

A hazai bankrendszer tőkehelyzete erős, amiben jelentős szerepe volt az elmúlt évtizedben bevezetett makroprudenciális tőkepuffer követelményeknek és az elmúlt évek kedvező banki jövedelmezőségének is. A bankrendszernek az 1. és 2. pilléres, valamint a hazai makroprudenciális tőkekövetelmények feletti szabad tőkepuffer szintje 2015 óta a TREA 2,5-6,4 százaléka között alakult, átlagosan 4,8 százalékon. A kombinált tőkepuffer-követelmények által lekötött tőke 2020-ra a TREA közel 4 százalékára emelkedett, amit az MNB a koronavírusjárvány alatt az O-SII puffer feloldásával részlegesen felszabadított. 2024-re megtörtént az O-SII puffer járvány utáni visszaépítése és 2024. második negyedévének végére a kombinált tőkepuffer-követelmény elérte a TREA 4,35 százalékát, amiből 1,85 százalékpontot makroprudenciális tőkekövetelmény, ebből 0,35 százalékpontot a ciklikus rendszerkockázatok hatásainak simítására fenntartott feloldható CCyB követelmény tett ki. A bankok ellenállóképességét és hitelezési kapacitását támogatta korábban a mérlegek érdemi tisztítása is. A nemteljesítő hitelállományok leépítését a kedvező piaci folyamatok mellett a kiemelt kockázatot jelentő projekthitelek esetében a rendszerkockázati tőkepuffer alkalmazása is ösztönözte. Az MNB intézkedéseinek is hatására a nemteljesítő hitelek állományának aránya 2020 elejére a vállalati és háztartási hitelek esetén egyaránt a teljes állomány 4 százaléka alá csökkent. 2024. július 1-jétől az MNB az anticiklikus tőkepuffer-követelmény 0,5 százalékos szinten való aktiválása, valamint 2025. július 1-jétől 1 százalékos pozitív neutrális CCyB-ráta alkalmazása útján is erősíti a bankok sokkellenálló-képességét. Az intézkedések eredményeként a bankok 2024. június végén 1853 milliárd forint feloldható tőkepuffer követelménnyel és 1968 milliárd forint szabad tőkepufferrel, az évközi nyereség tőkében figyelembe nem vehető részét is figyelembe véve 2389 milliárd forint szabad tőkével rendelkeztek (44. ábra).

44. ábra
A bankrendszer szabad és felszabadítható puffereinek, valamint NPL-rátáinak alakulása

Megjegyzés: TREA – teljes kockázati kitettségérték. Kombinált pufferek: tőkefenntartási puffer, anticiklikus tőkepuffer, egyéb rendszer szinten jelentős intézmények tőkepuffere, rendszerkockázati tőkepuffer.

Forrás: MNB

12.4. AZ ELMÚLT ÉVEK SOKKHATÁSAI ALAPJÁN A MAKROPRUDENCIÁLIS ESZKÖZTÁR MEGFELELŐEN MŰKÖDÖTT, DE ANNAK HATÉKONYSÁGA TÖBB PONTON ERŐSÍTHETŐ LEHET

A makroprudenciális eszközök (adósságfék szabályok, tőkepuffer, likviditási és finanszírozási előírások) az elmúlt évek gazdasági ciklusai alatt sikeresen tartották fenn és erősítették meg a pénzügyi stabilitást. Az eszközök bevezetése óta gazdasági konjunktúra és visszaesés is tapasztalható volt, így érdemes az egyes eszköztípusok hatékonyságát megvizsgálni, valamint a pénzügyi és üzleti ciklus új szakaszába lépve azok alkalmazásának új irányait azonosítani.

Az adósságfék szabályok a túlzottan kockázatos hitelek visszatartása útján 2015-től kezdődően biztosították, hogy a pénzügyi ciklus felívelő szakaszában stabil, jó minőségű hitelezési portfólió épüljön fel, aminek köszönhetően a gazdasági sokkhatások megjelenése után nem növekedett meg jelentősen a nemteljesítő hitelek aránya. Emellett nem tapasztalható, hogy az előírások jelentősen visszafognák a hitelezést, és megítélésünk szerint a kamatkörnyezet alakulásától függetlenül megfelelő felső limiteket jelentenek a túlhitelezésnek a negatív társadalmi hatások minimalizálása mellett. Az előírások folyamatos finomhangolása azonban a minél hatékonyabb működés és a nem szándékolt mellékhatások minimalizálása okán elengedhetetlen. Az MNB emiatt folyamatosan monitorozza a különböző lehetőségeket, mint például a már bevezetett első-lakásvásárlók kedvezményét és a zöld szempontú differenciálást.

A makroprudenciális tőkepuffer-követelmények proaktív felépítése biztosíthatja, hogy a bankrendszer a konjunktúra idején felépült tartalékok válságidőszaki feloldásának köszönhetően súlyos gazdasági és társadalmi hatásokkal járó mérlegleépítés nélkül tudja kezelni a sokkhatásokat. Elmondható azonban, hogy a tőkepuffer-követelmények felépülése a világgazdasági válságot követő tartósan kedvező gazdasági környezet ellenére az EU-s országok nagyrésztében

a korábban alkalmazott monitoring keretek sajátosságai miatt lassú volt, ami korlátozta a makroprudenciális válságkezelés mozgásterét a koronavírus-járvány és az orosz-ukrán háború kitörése idején. A feloldható makroprudenciális tőkepuffer követelmények minél korábbi felépítése és a makroprudenciális válságkezelés hatékonyságának javítása érdekében az MNB a nemzetközi példákat is figyelembe véve 2025. júliustól 1 százalékos pozitív neutrális CCyB ráta alkalmazásáról döntött.

A likviditási és finanszírozási előírásoknak köszönhetően a hazai bankrendszer likviditási és finanszírozási pozíciója az előírások bevezetése óta megfelelő. Az eszközöknek köszönhetően a bankok jelentős likviditási és finanszírozási sokkhatások jelentkezése esetén sem szembesülnének érdemi kockázattal. A gyorsuló információáramlás, valamint a könnyebb és gyorsabb betétkivonás okán a likviditási és finanszírozási előírások teljesítése és a prudens banki kockázatkezelés kiemelt jelentőséggel bír, amire a 2023. eleji nemzetközi banki csődesemények is rávilágítanak. Erre is tekintettel a sokkellenálló-képesség további növelése érdekében az infláció, valamint a tőke- és pénzpiaci bizonytalanság normalizálódásával lehetőség nyílt a finanszírozási előírások továbbfejlesztésére, szükség szerint (például a jelzáloglevél-finanszírozási elvárások esetén) erősítésére.

Gróf Széchenyi István

(1791. szeptember 21. - 1860. április 8.)

Politikus, közíró, közgazdász, a Batthyány-kormány közlekedési minisztere, akit Kossuth Lajos a „legnagyobb magyarnak” nevezett. Apja Széchenyi Ferenc gróf, a Magyar Nemzeti Múzeum és Könyvtár alapítója, anyja Festetich Julianna, a Georgikont alapító Festetich György gróf leánya.

Széchenyi István máig érvényes üzeneteket hordozó eszméivel, közírói és politikai tevékenységével megvetette a modern Magyarország alapjait. A gróf a magyar politika egyik legkiemelkedőbb és legjelentősebb alakja, akinek nevéhez a magyar gazdaság, a közlekedés és a sport megreformálása fűződik. Számos közhasznú intézmény alapítója és névadója, beutazta Európát, megismerte az akkoriban a gazdasági és politikai fejlődés élén járó Angliát. Széchenyi István felismerte, hogy a felemelkedés érdekében Magyarországnak reformokra van szüksége és életcéljának tekintette az iparosodó, polgárosodó Magyarország alapjainak megvetését.

1830-ban megjelent „Hitel” című munkája Magyarország polgári átalakulásának, gazdasági-társadalmi programjának összefoglalása. Az írással Széchenyi gróf célja az volt, hogy rádöbentse a nemességet az ország társadalmi-gazdasági átalakításának fontosságára. Hasonlóan nagy jelentőségű műve a „Stádium” (1833), amelyben 12 pontba szedett javaslatba foglalta reformprogramjának sarokpontjait, köztük az önkéntes és kötelező örkváltást; az ősiség eltörlését; a parasztság szabad birtoklási jogát; az ipar és kereskedelem szabadságát. Széchenyinek ebben a művében már megjelent a jogegyenlőség és a közteherviselés gondolata is.

Az 1848-as forradalom után Széchenyi István részt vállalt a Batthyány-kormány munkájában, miniszterként nagy energiával látott hozzá közlekedési programjának megvalósításához.

MAKROPRUDENCIÁLIS JELENTÉS

2024

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KRT. 55.